

DAGSORDEN Kultur- og næringsutvalget d. 02-10-2025

Møtedato Torsdag d. 02. oktober 2025 kl. 11:30

Møtested Ankerkvartalet, Haakon VIIIs gate 9, 4005 Stavanger

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
PS 71/2025 Godkjenning av protokoll fra møte i kultur- og næringsutvalget 04.09.2024.....	4
PS 72/2025 Regionalplan for Helsefremmende og inkluderende samfunn - Høring av planprogram.	5
PS 73/2025 Forslag til retningslinjer for tilskotsordning for transport av elever til regionale kulturan	14
PS 74/2025 Tilskudd til kulturbygg 2025.....	23
PS 75/2025 Regionalplan for natur og klimaomstilling i Rogaland 2026-2050 - Høring av planen....	29
PS 76/2025 Høringsuttalelse Forslag til tiltaksplan etter kvalitetsnormen for villrein i Setesdal Ryfy	41
PS 77/2025 Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen) - O	56
PS 78/2025 Ny partnerskapsavtale for Fjord Norge AS for 2026.....	70
PS 79/2025 Regional Innovation Valley- tilskuddsordning for forsterking av regionale midler til inr	81
PS 80/2025 FRAM - fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet i Rogaland - planprogram	89
PS 81/2025 Foreløpig vurdering av fremtidig lokasjon for Fagskolen Rogaland, studiested Stavang	99

Rogaland
fylkeskommune

Møteinnkalling

Utvalg: Kultur- og næringsutvalget

Møtested: Fylkesutvalgssalen

Dato: 02.10.2025

Tidspunkt: 11:30 -16:00

Eventuelt forfall må meldes snarest.

Vararepresentantene møter etter nærmere beskjed.

Forfall meldes unni.hoeibo@rogfk.no.

Dersom det er aktuelt med habilitetsvurdering må man melde fra om dette tidlig, slik at det blir tid til å innhente en juridisk vurdering.

Unni Fuglestad

Unni Høibo

Utvalgssekretær

Saksframlegg

Dato: 16.09.2025

Arkivreferanse: 2025/72136-1

Saksbehandler: Ikke fordelt til saksbehandler

Avdeling: Ufordelt/sendt tilbake til arkiv

Godkjenning av protokoll fra møte i kultur- og næringsutvalget 04.09.2024

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
71/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget

Innstilling

Protokoll fra møte i kultur- og næringsutvalget 04.09.2025 godkjennes.

Unni Fuglestad

utvalgsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Dato: 17.09.2025

Arkivreferanse: 2025/53568-1

Saksbehandler: Signe Opsahl

Avdeling: Folkehelse, idrett og mangfold

Regionalplan for Helsefremmende og inkluderende samfunn - Høring av planprogram

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
72/2025	25.09.2025	Ungdommens fylkesråd
73/2025	29.09.2025	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
48/2025	30.09.2025	Eldrerådet
51/2025	30.09.2025	Opplæringsutvalget
41/2025	01.10.2025	Samferdselsutvalget
72/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Planprogram - til høring
- 2 Statusrapport om arbeidet med folkehelse og universell utforming i Rogaland (2025)

Sammendrag

I forbindelse med vedtaket av Utviklingsplan for Rogaland 2025 – 2028 – regional planstrategi, ble det besluttet å utvikle en regionalplan for et helsefremmende og inkluderende samfunn (HIS-planen). Utviklingsplanens fire langsiktige utviklingsmål er gjensidig avhengige av hverandre:

- Attraktive lokalsamfunn, tettsteder og byer
- Konkurransedyktig region

- Helsefremmende og inkluderende samfunn
- Klimaomstilling og livskraftige naturmiljø

Hovedinnholdet i HIS-planen blir knyttet til utviklingsmålet «Helsefremmende og inkluderende samfunn», men også de andre målene blir berørt, der det er relevant. Planen skal bidra til mindre sektorisering og en mer helhetlig tilnærming til samfunnsutfordringene og løsningene. HIS-planen skal avklare fylkeskommunens rolle og bidrag til å oppfylle ambisjonene i utviklingsplanen, samt følge opp andre regionale og statlige føringer.

Den nye planen skal erstatte flere gjeldende regionale planer og strategier, og skal derfor være tverrfaglig og ha et overordnet perspektiv. Planen skal utarbeides etter plan- og bygningsloven, men skal ikke inneholde arealføringer.

Med bakgrunn i utviklingsplanen, kunnskapsgrunnlaget, regionale-, nasjonale- og internasjonale forventninger, samt innspill fra tverrfaglig plangruppe, referansegruppe og rådet for HIS-planen, kan de mest sentrale samfunnsutfordringene HIS-planen skal bidra til å møte, oppsummeres slik:

- **Sosiale forskjeller:** Det er store forskjeller i økonomi, livskvalitet og helse i befolkningen.
- **Utenforskap:** Mange står uten muligheter til å delta i utdanning, arbeidsliv, samfunnsliv og sosiale nettverk.
- **Strammere offentlig økonomi:** Aldrende befolkning og andre utfordringer i samfunnet gjør prioriteringer nødvendig.

HIS-planen skal inneholde mål, satsingsområder og tiltak, som viser hvordan Rogaland fylkeskommune, med sine ressurser og virkemidler, kan bidra til økt livskvalitet, sosial utjevning, og likeverdige muligheter til samfunnsdeltakelse.

Regionale planer skal støtte opp under utviklingen og arbeidet i kommunene, og hos andre sentrale utviklingsaktører. HIS-planen skal legges til grunn for fylkeskommunal, kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. Fylkesdirektøren foreslår et tidsperspektiv for planen på ti år, 2027-2037.

Fylkesdirektørens innstilling

Forslag til planprogram for regionalplan for helsefremmende og inkluderende samfunn legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring.

Vedtaket fattes med hjemmel i Plan- og bygningsloven § 8-3.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Det er behov for å revidere flere gjeldende regionale planer og strategier som har tilnærmet samme hovedmålsettinger om å øke livskvaliteten, redusere sosiale forskjeller og styrke muligheten for deltakelse i samfunnet. Med bakgrunn i behovet for å forenkle og fornye plansystemet, ble det vedtatt at regionalplan for helsefremmende og inkluderende samfunn skal erstatte disse planene:

- Regionalplan for folkehelse (2013)
- Fylkesdelplan for universell utforming 2014-2017 (2014)
- Regionalplan for et inkluderende samfunn 2010-2014 (2010)
- Tema *friluftsliv* fra Regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning (2017)
- Handlingsplan - fremme psykisk helse og forebygge selvmord (2021) Våg å bry deg!
- Integreringsstrategi for Rogaland (2025)

Flere andre fylker har samme utvikling i sitt regionale plansystem (bl.a. Akershus, Østfold, Buskerud og Agder), og det utveksles jevnlig erfaringer med disse fylkeskommunene.

Plantradisjonen har utviklet seg fra å utarbeide planer for enkeltsektorer eller bestemte grupper i befolkningen, til mer overordnede og helhetlige planer. HIS-planen tar utgangspunkt i de sentrale utfordringene og søker løsninger i et tverrfaglig samarbeid.

Problemstilling

Utvalget skal ta stilling til om forslag til planprogram skal bli lagt ut til offentlig ettersyn og sendt på høring.

Saksopplysninger

HIS-planen skal bidra til bedre livskvalitet og økt mulighet til samfunnsdeltakelse, samtidig skal den bidra til å løfte noen grupper spesielt.

Samfunnsutfordringene som HIS-planen skal bidra til å møte er tunge strukturer i samfunnet: sosiale forskjeller, utenforskap og strammere offentlig økonomi. For å få oversikt over dagens situasjon, er det derfor hentet kunnskap fra flere kilder. Det finnes mye kunnskap innenfor HIS-planens område, og for å begrense omfanget av planprogrammet er det derfor gjort et utvalg av faktorer. Utvalget er basert på utviklingsplanen, forventninger, lovverk og innspill i prosessen så langt. Kunnskapsgrunnlaget tar utgangspunkt i generell kunnskap om befolkningen. Dette suppleres med kunnskap om utvalgte grupper der det er særlig aktuelt. Mer kunnskap finnes i kilder som det henvises til i planprogrammet.

Planen bygger på kunnskap, og det faglige tilfanget kommer i hovedsak fra:

- Teoretisk og praktisk kunnskap fra de sentrale fagområdene som planen bygger på: folkehelse, likestilling, universell utforming, integrering og friluftsliv (vedlegg 1, kap.3).
- Oversikt over andre aktuelle fagområder som kan bidra til å utvikle gode tverrfaglige løsninger (vedlegg 1, kap. 3.6).
- Grensesnitt med andre regionale planer, strategier og handlingsplaner (vedlegg 1, kap. 3.7).
- FNs bærekraftsmål, internasjonale konvensjoner, nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, aktuelle stortingsmeldinger og nasjonale strategier/handlingsplaner (vedlegg 1, kap. 4).
- Generelle utviklingstrekk i Rogaland (vedlegg1, kap. 5.1).
- Statistikk og analyse om befolkningens økonomi, helse, utdanning, arbeid, mv. Kunnskapen er hentet fra sentrale kilder for statistikk og analyse, fra regionale og nasjonale utredninger, og fra større forskningsrapporter. For å strukturere kunnskapen ses denne inndelingen som funksjonell:
 - Livskvalitet og sosiale forskjeller (vedlegg1, kap. 5.2).
 - Samfunnsdeltakelse (vedlegg 1, kap. 5.3).
- Statusrapport om arbeidet med folkehelse og universell utforming i Rogaland, samt anbefalinger om det videre arbeidet, Østlandsforskning (2025) på oppdrag fra Rogaland fylkeskommune (vedlegg 2 og vedlegg 1, kap. 5.4).

- Innspill fra medvirkningsprosessen vil i tillegg gi verdifull kunnskap. Bred og aktiv involvering i planarbeidet bidrar til et mer nyansert bilde av status, utfordringer og utviklingsmuligheter.

Dette kunnskapsgrunnlaget benyttes også i neste fase da satsingsområdene og tiltakene skal utvikles. Kunnskapsgrunnlaget suppleres ved behov.

Planen skal legge opp til et bredt samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer, fagområder og geografiske områder. HIS-planen skal bidra til gode samarbeidsformer, en kontinuerlig kunnskapsutvikling og gode løsninger.

Her er de viktigste samarbeidspartnerne:

- Kommuner og kommunalt eide selskaper
- Statsforvalter og andre statlige aktører
- Frivilligheten, lag og foreninger
- Selskaper som Rogaland fylkeskommune er medeier i
- Næringslivet
- Universitets- og høyskolesektoren
- Andre fylkeskommuner
- Interesseorganisasjoner

Alle som fremmer planer etter plan- og bygningsloven, har ansvar for at berørte og andre interesserte får anledning til å medvirke i utformingen av planer. Medvirkning er viktig for å få fram lokalkunnskap og synspunkter på valg av løsninger og prioriteringer. Medvirkning i planprosesser er en viktig del av lokaldemokratiet.

Av hensyn til deltakernes tid og ressursbruk, vil fylkeskommunen legge opp til å informere om HIS-planen på eksisterende arenaer. Eksempler på dette er fagmøter, partnerskap for folkehelse, kompetanseforum, regionråd, møter om andre regionale planer, med flere.

Det er allerede planlagt regionale innspillmøter i november i samarbeid med andre regionale planer; Dalane (3. nov.), Jæren (5. nov.), Ryfylke (10. nov.), Nord-Jæren

(18. nov.) og Haugalandet (20. nov.). En plan for videre medvirkning og innspillsmøter blir klar i løpet av høsten 2025.

Planprosessen er delt opp i tre hovedfaser:

Oppstartssak • Ble behandlet i fylkestinget 29. april 2025	Hovedinnhold: • Forankring i utviklingsplanen • Organisering • Framdriftsplan
Planprogram • Behandles av fylkesutvalget 21. oktober 2025 • Legges deretter ut til offentlig høring i minst 6 uker • Behandles av fylkestinget 28. april 2026	Hovedinnhold: • Samfunnsutfordringene HIS-planen skal bidra til å møte • Internasjonale, nasjonale, regionale forventninger • Regionale planer, strategier og handlingsplaner • Kunnskapsgrunnlag
Regionalplan med handlingsprogram • Behandles av fylkesutvalget høsten 2026 • Legges deretter ut til offentlig høring i minst 6 uker • Behandles av fylkestinget i juni 2027	Hovedinnhold: • Satsingsområder • Nasjonale, regionale, kommunale og lokale forventninger • Tiltak og samarbeidspartnere • Ressursbehov • Kunnskapsgrunnlag

I fylkeskommunen er det tjenesteområdet samfunn som har ansvaret for planen, og det er opprettet et sekretariat som koordinerer arbeidet. En intern tverrfaglig plangruppe og en større referansegruppe, med ekstern deltagelse, gir innspill til planen. Et råd med representanter fra fylkestinget, fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse, eldrerådet, ungdommens fylkesråd og Statsforvalteren er opprettet. I tillegg blir høringer, innspillsmøter og andre former for medvirkning, en viktig del av prosessen.

Fylkesdirektørens vurderinger

Gjeldende planer for folkehelse, universell utforming og inkludering ble vedtatt for mer enn ti år siden. Planene om psykisk helse, integrering og friluftsliv er nyere.

Felles for disse planene er mål om økt livskvalitet og samfunnsdeltakelse.

Fylkesdirektøren mener at en overordnet plan, som HIS-planen, gir synergieffekter som sparer ressurser og gir bedre kvalitet.

Forslaget til planprogram trekker opp et utfordrende bakteppe for videre utvikling av befolkningens muligheter for et godt liv i Rogaland. Den dagsaktuelle situasjonen med usikkerhet internasjonalt, og høy prisvekst, er en del av dette bakteppet.

Demografiske utviklingstrekk, med blant annet en stadig eldre befolkning, vil også få konsekvenser for befolkningen.

Østlandsforskning leverte i mars 2025 en statusrapport om arbeidet med gjeldene regionalplan for folkehelse og fylkesdelplan om universell utforming (vedlegg 2).

Rapporten viser at Rogaland fylkeskommune har spilt en viktig rolle i å fremme folkehelse og universell utforming, og det er gjennomført tiltak som har bidratt til økt bevissthet, bedre samordning og konkrete forbedringer innen tilgjengelighet og folkehelse. Samtidig gjenstår utfordringer knyttet til koordinering, politisk forankring og implementering av tiltak på lokalt nivå. I rapporten har Østlandsforskning også gitt innspill til det videre arbeidet, som blir benyttet i utforming av satsingsområder og tiltak. Fylkesdirektøren mener at rapporten gir nyttige anbefalinger og vurderinger for det videre arbeidet, som også har stor overføringsverdi til andre fagområder, med mål om at befolkningen i Rogaland skal leve gode liv.

Med bakgrunn i kunnskapen som planprogrammet omhandler, mener fylkesdirektøren at situasjonen på HIS-planens områder er tilstrekkelig belyst. I det videre arbeidet med satsingsområder og tiltak kan det vise seg at det på noen områder er for lite kunnskap. Det må derfor avsettes ressurser for å systematisere kunnskap og eventuelt innhente ny kunnskap, både internt og eksternt.

Kunnskapsgrunnet blir løpende oppdatert gjennom planprosessen.

HIS-planen skal vise hvordan fylkeskommunen kan bidra til økt livskvalitet, sosial utjevning og likeverdige muligheter til samfunnsdeltakelse. Den skal også peke ut hvordan samarbeid med andre aktører kan støtte en bærekraftig utvikling til beste for innbyggerne.

Planen må være fleksibel og dynamisk nok til å fange opp nye utfordringer og nye muligheter som det er vanskelig å forutse nå. Her vil de årlige rulleringene av planens handlingsprogram ha en viktig funksjon.

Konklusjon

Forslag til planprogram for regionalplan for helsefremmende og inkluderende samfunn legges ut til offentlig ettersyn, og sendes på høring i minst seks uker etter dato for høringsvedtak.

Vedtaket fattes med hjemmel i Plan- og bygningsloven § 8-3.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2025/38615-1

Saksbehandlar: Åshild Marie Øverland

Avdeling: Kunst og kulturutvikling

Forslag til retningslinjer for tilskotsordning for transport av elever til regionale kulturanleggkulturarener

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utv
74/2025	29.09.2025	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
73/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Forslag retningslinjer transport til regionale kulturanlegg

Samandrag

Under budsjettbehandlingen i fylkestinget i desember 2024 (117/2024) blei det vedtatt å leggja inn 500 000 kroner til ei ny tilskotsordning for transport av elever til regionale kulturanlegg med følgjande tekst:

Tilskuddsordning transport til regionale kulturanlegg

Ny tilskuddsordning for transport av elever til regionale kulturanlegg som grunnskoler og videregående skoler kan søke på. Fylkestinget ber fylkesdirektøren legge frem en sak for RKNU med forslag til retningslinjer for ordningen og hvor stor andel av transportkostnadene som skal dekkes.

Denne saka svarar ut dette vedtaket. Fylkesdirektøren legg i saka fram forslag til organisering av denne tilskotsordninga.

På grunn av storleiken på ordninga og avsett beløp rår fylkesdirektøren til å prioritera visse aldersgrupper og kommunar ved tildeling:

- Ordninga bør berre gjelda elever i grunnskulen, ikkje på vidaregåande skule.

- Ordninga bør gå til dei kommunane som har særleg lang eller krevjande reiseveg til regionale kulturarenaer.

Vidare bør tilskotet fordelast gjennom ei automatisert ordning med matematisk fordeling tufta på talet på grunnskuleelevar i dei utvalde kommunane.

Fylkesdirektøren anbefaler eit års prøveordning for den nye tilskotsordninga, som deretter skal evaluerast og eventuelt justerast.

Fylkesdirektørens innstilling

Forslaget til organisering av den nye tilskotsordninga for transport av elevar til regionale kulturanlegg blir vedtatt slik det ligg føre.

Fylkesdirektøren får delegert myndigheit til å gjera administrative vedtak om tildeling:

- Ordninga skal berre gjelda elevar i grunnskulen, ikkje på vidaregåande skule.
- På grunnlag av Distriktsindeksen skal ordninga avgrensast til følgjande kommunar: Utsira, Kvitsøy, Suldal, Bokn, Vindafjord, Sauda, Hjelmeland, Lund og Sokndal.
- Tilskotet skal fordelast gjennom ei automatisert og matematisk ordning med fordeling tufta på talet på grunnskuleelevar i den enkelte kommune, men med ei minstegrense på 20 000 kroner for å sikra dei minste kommunane eit beløp det er mogleg å reisa for.
- Dei utvalde kommunane får ansvaret for fordeling av midlane til skulane i eigen kommune.
- Det kan gjevast tilskot på inntil 100 % av kostnaden til transport av grunnskuleelevar tur-retur ein godkjent regional kulturarena og heimkommunen.
- Tilskotsordninga skal evaluerast etter ei tildeling.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saka

Fylkestinget vedtok i sak 117/2024 å leggja inn 500 000 kroner til ei ny tilskotsordning for transport av elevar til regionale kulturanlegg med følgende tekst:

Tilskuddsordning transport til regionale kulturanlegg

Ny tilskuddsordning for transport av elever til regionale kulturanlegg som grunnskoler og videregående skoler kan søke på. Fylkestinget ber fylkesdirektøren legge frem en sak for RKNU med forslag til retningslinjer for ordningen og hvor stor andel av transportkostnadene som skal dekkes.

Problemstilling

Fylkesdirektøren ber fylkestinget ta stilling til forslaget til retningslinjer for den nye tilskotsordninga til transport av skuleelevar.

Saksopplysningar

Regionalplanen for kultur og idrett har fire overordna mål, der særleg to av dei underbyggjer vedtaket om den nye tilskotsordninga for transport av elevar.

Overordna mål nummer to slår fast at målet er «Et mangfoldig kultur- og idrettsliv der alle kan delta, oppleve og uttrykke seg». Meir konkret blir det sagt at «I Rogaland vil vi: Videreutvikle virkemidler som bidrar til å senke tersklene for barn og unges deltakelse i kulturlivet (m.m.)».

Overordna mål nummer fire i regionalplanen er ein «Helhetlig infrastruktur for kultur- og idrettsfeltet», nærmare presisert ved at «I Rogaland vil vi: Legge til rette for at flest mulig kan gå, sykle eller ta kollektiv transport til kultur- og idrettstilbudene». Vidare blir det trekt fram at det er betydelege forskjellar når det gjeld tilgang til kulturtilboda i sentrum og distrikt som følgje av avstandar og transportmoglegheiter.

Denne saka om organisering av den nye tilskotsordninga til transport av elevar må sjåast i samanheng med fleire saker som blei behandla i førre møterunde:

- Samordning av tilskotsordningar - tenesteområde samfunn (FT-sak 78/2025)
- Revisjon av retningslinjer for tilskot til kulturformål i Rogaland fylkeskommune (FT-sak 80/2025)

I sak 78/2025 anbefaler fylkesdirektøren administrativ behandling av tilskot der utrekninga av tilskotet blir automatisert ut frå politisk vedtekne retningslinjer. Det blir derfor lagt opp til administrativ behandling av den nye tilskotsordninga til transport.

Fylkesdirektørens vurderingar

Fylkestingets vedtak opererer med omgrepet «regionale kulturanlegg». Då «regionale kulturarenaer» er eit meir innarbeidd omgrep og det vanlege å bruka i fylkeskommunal samanheng, vel fylkesdirektøren å nytta det vidare i saka. Regionale kulturarenaer blir definert som kulturinstitusjonar som har eit regionalt ansvar innanfor sitt fagområde.

Følgjande regionale kulturarenaer blir foreslått innlemma i ordninga:

Haugalandmuseet, Nordvegen Historiesenter, Ryfylkemuseet, Museum Stavanger MUST, Norsk Oljemuseum, Arkeologisk Museum ved Universitetet i Stavanger (UiS), Jærmuseet, Hå gamle prestegard, Dalane Folkemuseum, Festiviteten/Haugesund Konserthus, Konserthuset i Stavanger/Stavanger Symfoniorkester (SSO), Sølvberget bibliotek og kulturhus, Regional arena for samtidsdans (RAS), Haugesund Teater og Rogaland Teater.

Det er løyvd 500 000 kroner til transportordninga. Fylkesdirektøren er opptatt av så målretta og effektiv forvaltning som mogleg.

Fylkesdirektøren har henta inn synspunkt frå kulturleiarar i delar av fylket, som har konferert med skulane i sine heimkommunar. Den unisone tilbakemeldinga er at den nye tilskotsordninga er kjærkomen, då skulane slit med å finansiera transport til regionale kulturarenaer.

På bakgrunn av storleiken på tilskotsordninga og avsett beløp foreslår fylkesdirektøren at ordninga bør avgrensast til berre å gjelda elevar i grunnskulen, ikkje vidaregåande. Jo yngre elevane er, jo meir draghjelp og assistanse er nødvendig for å få opplevingar på dei regionale kulturarenaene. Tidleg innsats er også særleg viktig med tanke på utjamning av sosiale forskjellar.

I tillegg finst det transportordningar som ein del av elevane i vidaregåande kan nytta seg av. Kolumbus sin U23-billett er ein periodebillett for alle frå og med seks til og med 22 år. Billetten kostar i skrivande stund 299 kroner per månad og kan brukast på dei fleste bussar, hurtigbåtar og ferjer i heile Rogaland, samt ein del tog. For Ryfylke-kommunane Sauda, Suldal, Hjelmeland, Strand og Forsand-delen av Sandnes har Ryfylke IKS ei ordning der ungdom mellom 15 og 22 år kan få refundert U23-billetten, slik at dei kan reisa gratis. Denne ordninga gjeld foreløpig ut 2025, og vidaregåande skular i Ryfylke har nytta seg av den ved reise til regionale kulturarenaer. Det er likevel viktig å presisera at desse transportordningane ikkje er fullgode alternativ til spesifikk transportstøtte. Kollektivtilbodet, særleg i distrikta, er ofte så avgrensa at skulane må bestilla eigen transport for å tilpassa besøka ved kulturinstitusjonane til rammene for skulekvardagen.

Fylkesdirektøren har vurdert ulike modellar for fordeling:

1. Fordela beløpet til eit utval av regionale kulturarenaer og gi desse ansvar for fordeling av midlane til kommunar som ønskjer å besøka dei. Eit ankepunkt ved ei slik organisering er at det vil kunna vera vanskeleg å velja ut kva regionale kulturarenaer som skal bli innlemma i ordninga. Uansett kva institusjonar ein landar på, vil ei slik ordning føra til avgrensa fleksibilitet for den enkelte kommune.
2. Fordela tilskotet til kommunane gjennom ei automatisert ordning. Eit argument for ei slik organisering vil vera enkel og treffsikker forvaltning, for kommunane så vel som fylkeskommunen.

Fylkesdirektøren tilrår derfor alternativ 2.

Fordelinga kan gjerast på ulike måtar. Ei løysing kan vera å fordela beløpet til heile fylket. På denne måten vil mange kunna få glede av ordninga. Men ulempa vil vera at beløpet må smørjast tynt utover, og at det vil bli høvesvis lite til den enkelte kommune. Nokre tal illustrerer dette. Om ein fordelar heile løyvinga på 500 000 kroner likt til alle fylkets 23 kommunar blir det 21 739 kroner per kommune. I Rogaland finst det om lag 240 grunnskular. Om tilskotspotten blir fordelt på alle desse blir det 2 083 kroner per skule. Prisen for leige av buss for 50 elevar tur-retur Jøssingfjord Vitenmuseum (del av Dalane Folkemuseum) og Sokndal kostar om lag 6 000 kroner ex. mva, tilsvarende buss frå Sokndal tur-retur Stavanger kostar 14 400 kroner ex. mva. Same storleik buss frå Sauda tur-retur Stavanger har omtrent same

pris, 15 000 ex. mva. For å tilpassa kulturbesøket til skuledagens rammer, er gjerne leige av hurtigbåt det beste alternativet for indre Ryfylke. Timeprisen for leige av ein båt med plass til 97 passasjerar er 10 000 kroner inklusiv mva. Med henting i Ryfylke vil ein tur til for eksempel konserthuset i Stavanger fort kosta 70 000 kroner. Hurtigbåt blir dermed svært mykje dyrare enn buss.

For å sikra at dei avgrensa midlane skal gå dit behovet for transportstøtte er størst, meiner fylkesdirektøren det er nødvendig å gjera nokre avgrensingar. Som talgrunnlag for dette har fylkesdirektøren nytta den såkalla Distriktsindeksen 2024 (regjeringen.no). Det er eit verktøy for å peika ut distriktskommunar og graden av distriktsutfordringar i desse. Indeksen består av fire indikatorar. Den første indikatoren omhandlar *sentralitet*, SSB sin sentralitetsindeks, og er den interessante i denne samanhengen.

Sentralitetsindeksen rangerer kommunane i seks kategoriar, der dei mest sentrale kommunane utgjer kategori 1 og dei minst sentrale kategori 6. Høge verdiar indikerer mellom anna stor avstand til tenestetilbod. I Rogaland har tre kommunar skår 6: Utsira, Kvitsøy og Suldal. Ytterlegare seks kommunar har skår 5: Vindafjord, Bokn, Sauda, Hjelmeland, Lund og Sokndal. Fylkesdirektøren rår til å prioritera desse totalt ni kommunane når den nye tilskotsordninga til transport skal fordelast.

Vidare bør ei matematisk fordeling med utgangspunkt i talet på innbyggjarar i alderen 6-15 år i den enkelte kommune – dvs. grunnskuleelevar – ligga til grunn for kommunefordelinga.

Prosentmessig fordeling av tilskotsbeløpet på 500 000 kroner fordelt på talet på elevar i grunnskuleelevar i dei ni kommunane vil sjå slik ut:

Kommune	Tal på innbyggjarar 6-15 år	Tilskot i kroner ut frå prosent av total (runda av til næraste 1 000)
Kvitsøy	64	9 000
Utsira	25	3 000
Suldal	510	70 000
Sauda	568	78 000
Vindafjord	1164	159 000
Bokn	89	12 000

Hjelmeland	351	48 000
Lund	445	61 000
Sokndal	443	60 000
Totalt	3659	500 000

Kommunane Utsira, Kvitsøy og Bokn vil komma dårleg ut med ei slik fordeling. For å sikra desse kommunane eit tilskot det er mogleg å reisa for, anbefaler fylkesdirektøren ei minstegrense på 20 000 kroner. Tabellen under viser justert fordeling med 20 000 kroner til Utsira, Kvitsøy og Bokn, der det overskytande beløpet blir prosentmessig tatt frå dei resterande seks kommunane ut frå talet på innbyggjarar mellom seks og 15 år:

Kommune	Tal på innbyggjarar 6-15 år	Tilskot i kroner med minstegrense på 20 000 kroner (runda av til næraste 1 000)
Kvitsøy	64	20 000
Utsira	25	20 000
Suldal	510	65 000
Sauda	568	72 000
Vindafjord	1164	147 000
Bokn	89	20 000
Hjelmeland	351	44 000
Lund	445	56 000
Sokndal	443	56 000
Totalt	3659	500 000

Fylkesdirektøren anbefalte i FT-sak 78/2025 ein hovudregel om at det ikkje skal gjevast tilskot under 50 000 kroner. Unntak kan likevel gjerast dersom små tilskot kan ha stor effekt, noko som gjeld den nye tilskotsordninga til transport. Dertil kjem altså enkel forvaltning som følgje av automatisert ordning. Det kan gjevast tilskot på inntil 100 % av kostnaden til transport av grunnskoleelevar tur-retur en godkjent regional kulturarena og heimkommunen.

Når det gjeld organiseringa elles rår fylkesdirektøren til å delegera den lokale fordelinga av midlane til den enkelte kommuneadministrasjon. Dei har best oversikt

over lokale behov og økonomiske føresetnader, og vil derfor tena på full fleksibilitet i bruken av tilskotet. Ut frå lista vil kommunane fritt kunna velja kva regionale kulturarenaer elevane deira skal få besøka.

Kor stor del av reisekostnadene det nye transporttilskotet skal dekkja vil også kunna tilpassast lokale budsjett. Ein del kommunar har svært avgrensa tilgang på frie midlar til tiltak utover ordinær drift, medan andre vil kunne supplera transporttilskotet frå fylkeskommunen med egne midlar.

Vidare vil ein kunna ivareta behov som kommunane formidla i innspelsrunden. Her kom det fram at nokre kommunar slit med å få tilskotet til det lokale tilbodet i Den kulturelle skulesekken (DKS) til å strekka til. Dette gjeld tilskotet frå den statlege fagetaten Kulturtanken som fylkeskommunen fordelar direkte til kommunane for å utvikla lokale DKS-program. Kommunar med lange avstandar til dei næraste regionale kulturarenaene brukar store delar av dette tilskotet til transport, noko som avgrensar både omfanget og kvaliteten på tilbodet. Av denne grunn anbefaler fylkesdirektøren å opna for at den nye tilskotsordninga også kan brukast til transport til regionale kulturarenaer på det lokale DKS-programmet.

Det blei vidare spelt inn eit behov for midlar til transport av elevar med spesielle behov. Kostnader til spesialtransport kan vera svært krevjande å dekkja innanfor ordinære budsjett, og fylkesdirektøren rår derfor til at slik transport kan dekkast av den nye transportordninga.

Fylkesdirektøren er opptatt av effektiv forvaltning og rapportering.

Den føreslegne fordelingsmodellen inneber ingen søknadsprosess.

Transporttilskotet skal nyttast innan utgangen av gjeldande skuleår. Frist for rapportering blir sett til 30. juni 2026.

Fylkesdirektøren anbefaler eit års prøveordning for den nye tilskotsordninga.

Forslag til retningslinjer følgjer som vedlegg til saka.

Konklusjon

Fylkesdirektøren får delegert myndighet til å gjera administrative vedtak om tildeling av midlar frå den nye tilskotsordninga til transport av elevar til regionale kulturarenaer.

På bakgrunn av storleiken på den nye tilskotsordninga rår fylkesdirektøren til å prioritera visse aldersgrupper og kommunar ved tildeling:

Ordninga bør berre gjelda elevar i grunnskulen, ikkje på vidaregåande skule.

Vidare bør ordninga gå til dei kommunane som har størst distriktsutfordringar med omsyn til avstand og reisemoglegheiter til regionale kulturarenaer. Med bakgrunn i Distriktsindeksen anbefaler fylkesdirektøren å avgrensa ordninga til følgjande kommunar: Utsira, Kvitsøy, Suldal, Bokn, Vindafjord, Sauda, Hjelmeland, Lund og Sokndal.

Fylkesdirektøren foreslår å fordela midlane gjennom ei automatisert ordning der tilskotet blir fordelt ut frå ein matematisk fordelingsnøkkel tufta på talet på grunnskuleelevar i den enkelte kommune, med ei minstegrense på 20 000 kroner.

Fylkesdirektøren anbefaler eit års prøveordning for den nye tilskotsordninga, som deretter skal evaluerast og eventuelt justerast.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Dato: 11.09.2025

Arkivreferanse: 2025/65935-1

Saksbehandler: Rune Flage

Avdeling: Kunst og kulturutvikling

Tilskudd til kulturbygg 2025

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
71/2025	25.09.2025	Ungdommens fylkesråd
71/2025	29.09.2025	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
43/2025	30.09.2025	Eldrerådet
74/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Retningslinjer for tilskudd til kulturarenaer i Rogaland

Sammendrag

Gjennom tilskuddsordningen for kulturbygg skal fylkeskommunen bidra til at det bygges kulturbygg som er av regional interesse og bygg som ivaretar funksjoner for kulturlivet i hele kommunene. Kulturbyggene skal ha egnede lokaler som gir rom for en variert kulturell virksomhet for både egenaktivitet og formidling av kunst og kultur i Rogaland.

Det kom 4 søknader om tilskudd til lokale kulturbygg, hvorav én søknad ble trukket. Samlet søknadssum er på kr. 21 669 000,-. Det kom ingen søknader om tilskudd til bygg som kvalifiserer som regionale kulturbygg i årets tilskuddsrunde.

Med kulturbygg menes felles lokaler og bygg som gir rom for en variert kulturell virksomhet med fokus på både egenaktivitet og formidling av kunst og kultur som ivaretar funksjoner i kommunen, og kulturbygg med en regional funksjon. Med «regionale kulturbygg» menes kulturbygg som har eller ivaretar en regional funksjon.

Disponibel ramme for 2025 er kr. 14 373 000,-. Rammen består av både fylkeskommunale midler og statlige spillemidler, henholdsvis kr.6 400 000,- og kr.

7 060 000,-. I tillegg kommer renter og inndratte midler på kr. 895 000,- og ubrukte midler fra 2024 på kr. 18 000,-.

Fylkesdirektørens innstilling

Tilskudd til kulturbygg fordeles slik:

Kulturhusfunksjoner på Hjelmeland nye ungdomsskole	5 000 000,-
Omgjøring av historisk kraftstasjon til kulturarena som utvidelse av Veveriet kulturhus	3 003 000,-
<u>2 tiltak på KinoKino ved Sandnes sentrum</u>	<u>5 000 000,-</u>
Sum	13 003 000,-

Dekning skjer fra ansvar 157100 (fylkeskommunale midler) og gjeldskonto 23399434 (spillemidler).

Utbetaling skjer i henhold til retningslinjene.

Resterende beløp på kr. 1 370 000,-, overføres til neste års fordeling.

Rune Thele
samfunnsdirektør

Marie Koch Singelstad
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

Rogaland fylkeskommune skal gjennom tilskuddordningen for kulturbygg bidra til at det bygges kulturbygg som er av regional interesse, og som gir rom for en variert kulturell virksomhet med vekt på både egenaktivitet og formidling av kunst og kultur i Rogaland.

Søknadsfristen var 1. mai 2025.

Det kom 4 søknader om tilskudd til lokale kulturbygg, hvorav én søknad ble trukket. Samlet søknadssum er på kr. 21 669 000,-.

Det kom ingen søknader om tilskudd til bygg som kvalifiserer som regionale kulturbygg i årets tilskuddsrunde.

Disponibel ramme for 2025 er kr. 14 373 000,-. Rammen består av både fylkeskommunale midler og statlige spillemidler, henholdsvis kr. 6 400 000,- og kr. 7 060 000,-. I tillegg kommer renter og inndratte midler på kr. 895 000,- og ubrukte midler fra 2024 på kr. 18 000,-.

Problemstilling

Utvalget bes om å ta stilling til fordeling av midler til kulturbygg for 2025.

Saksopplysninger

Retningslinjene for tilskudd til kulturarenaer ble vedtatt i FT-sak 78/2023. Retningslinjene er lagt ved saken. Det forutsettes i retningslinjene – dette også med bakgrunn i eksisterende lovverk - at alle anlegg skal være universelt utformet.

Forslag til nye retningslinjer med mindre justeringer blir behandlet i Fylkestinget 23.09.25. Den viktigste endringen er at det foreslås nye og økte maksbeløp for tilskudd til kulturbygg. Økningen vil ha tilbakevirkende kraft for regionale kulturbygg som har mottatt tilskudd og som ikke er igangsatt. Ettersom tilskudd til kulturbygg er en årlig søknadsbasert tilskuddsordning, må de aktuelle aktørene sende inn ny søknad for restbeløpet. De nye retningslinjene blir gjeldende fra og med 2026.

I henhold til Regionalplan for kultur og idrett vil det bli gjennomført en kartlegging av kulturarenaer i fylket. Når kartleggingen er gjennomført, vil fylkesdirektøren fremme en sak om innretningen og veien videre for tilskuddsordningen.

Fylkesdirektørens vurderinger

Søknader – lokale kulturbygg

Søknadsnavn	Anleggsnavn	Kommune	Søknads-berettigede kostnader	Søknads-beløp	Forslag til vedtak
Kulturhusfunksjoner på Hjelmeland nye ungdomsskole	Hjelmeland ungdomsskole	Hjelmeland	26 007 211	8 666 000	5 000 000
Omgjøring av historisk kraftstasjon til kulturarena som utvidelse av Veveriet kulturhus	Veveriet forsamlingshus	Gjesdal	9 010 000	3 003 000	3 003 000
2 tiltak på KinoKino ved Sandnes sentrum.	KinoKino	Sandnes	49 657 372	10 000 000	5 000 000
Sum			84 674 583	21 669 000	13 003 000

1. Kulturhusfunksjoner på Hjelmeland nye ungdomsskole*Hjelmeland kommune**Totalbudsjett: 26 007 211**Søknadssum: 8 666 000**Søkers beskrivelse:*

Den nye ungdomsskolen vil få fasilitetar som manglar i Hjelmeland i dag.

Kulturromma på skulen skal brukast av skulen på dagtid, kulturskulen på ettermiddagstid og frivillige lag på ettermiddagstid. Hjelmeland har i dag eit privat drive samfunnshus som ivaretar behovet for teater (sal og scene) og kino. Dette blir drive vidare som før. Kulturhuset Spinneriet ivaretar behovet for utstillingar og museum og mindre arrangement som foredrag og liknande.

Det er kamp om plassen i fleire av lokala, og leigetakarane må oftast pakka ned og ta med seg alt utstyr heim etter kvar øving. Kulturarrangement i dei same lokala fører også til at øvingar ofte må avlysast fordi øvingslokalet er opptatt. Det store behovet i Hjelmeland er eit konsertlokale med scene, øvingsrom for kor, korps og band og fasilitetar for e-sport og teknikk. Det er ein aktiv e-sportklubb i kommunen, og radioamatørane i Ryfylkegruppa av NRRL (Norsk Radio Relæ Liga) har også starta eit tilbod for teknikkinteressert ungdom som vil konstruera og designa eige teknisk utstyr. Før fleirbrukslokalet i ungdomsskulen er på plass, må fleire av dei frivillige laga betala dyr leige til private utleigarar eller øva i dårleg tilpassa lokale.

Kulturskulen manglar også øvingsrom for musikk, og har særleg utfordringar med å finna ein fast tilhaldsstad for dansegruppa som har mange elevar.

Vurdering:

Det er sendt inn 5 ulike søknader som alle er delprosjekter knyttet opp mot kulturhusfunksjoner på nye Hjelmeland ungdomsskole. Det har vært dialog med kommunen og søknadene blir vurdert samlet, og godkjent søknadssum settes til kr. 5 mill., i tråd med retningslinjene. Prosjektet vil kunne ivareta flere funksjoner for kulturlivet i Hjelmeland og utfylle eksisterende kulturbygg på en god måte. Søknaden anbefales imøtekommet med kr. 5 000 000,-.

2. Omgjøring av historisk kraftstasjon til kulturarena som utvidelse av Veveriet kulturhus

Gjesdal kommune

Totalbudsjett: 9 0100 000

Søknadssum: 3 003 000

Søkers beskrivelse:

Vi søker støtte fra Rogaland fylkeskommune under støtteordningen Kulturbygg for å omgjøre den gamle kraftstasjonen til en kulturarena. Dette prosjektet har som mål å bygge videre på det løftet Veveriet har vært for kommunen sitt kulturliv ved å inkludere de kunstformer som per i dag ikke har fått en god løsning i Veveriet. Selv om Veveriet kan sies å være en suksess så er det ikke alle kunst og kulturuttrykk som har fått plass. Kunst har ikke fått et godt nok alternativ i Veveriet og har ikke egnet utstillingslokaler på huset. Vi har heller ikke verkstedsmuligheter for kulturaktivitet som krever større maskiner. Veveriet har tre mindre bygg i nærheten som alle var en del av De Forenede Ullvarefabrikker (DFU) virksomhet. Et av disse byggene er kraftstasjonen som ligger en kort gange fra Veveriet. Kraftstasjonen er eid av kommunen og nylig ble utsiden rehabilitert. I den forbindelse ble det laget et skisseprosjekt for kraftstasjonen og de to andre byggene som i dag tilhører Veveriet AS, stamphuset og prøveveveriet. Kraftstasjonen inneholder i dag en smie og et grovverksted. Vi ønsker å rehabilitere dette bygget og integrere det i Veveriets virksomhet for å kunne favne om de aktivitetene Veveriet ikke kan huse. Vi søker derfor om en utvidelse av eksisterende kulturhus.

Vurdering:

Det er tidligere gitt kr. 2 237 000,- i tilskudd til Veveriet kulturhus i perioden 2018-2019. Da dette er et eget, frittstående bygg, vurderes det med tanke på tilskuddsramme som et eget prosjekt. Bygget vil kunne utfylle manglende funksjoner på Veveriet på en god måte. Søknaden anbefales imøtekommet med kr. 3 003 000,-.

3. Oppgradering KinoKino

Sandnes kommune

Totalbudsjett: 49 657 372

Søknadssum: 10 000 000

Søkers beskrivelse:

KinoKino har vært i drift som et av byens to kulturhus siden 2009, og som en del av Sandnes kunst- og kulturhus siden 2013. Bygget består av konsertscenen Sal 1, KinoKino Kunstsall og Sandnes kunstforening, en kafé, to kinosaler samt kontorer. Hele bygget benyttes til kulturformål, med Sandnes kunst- og kulturhus, Filmkraft Rogaland AS, Sandnes kunstforening og KinoKino filmklubb som brukere.

I 2022 ble det igangsatt et arbeid for å regulere KinoKino til et kulturbygg og sikre brukstillatelse for dagens bruk. Høsten 2022 ble det gitt midlertidig brukstillatelse for KinoKino, med visse forutsetninger. Dispensasjon og rammetillatelse for bruk av KinoKino er gitt under betingelse av at følgende tiltak må være prosjektert eller igangsatt innen utgangen av 2024: 1. Plan- og bygningsloven med forskrifter må følges. 2. Tiltak mot støy må være ferdigprosjektert før søknad om igangsettingstillatelse. 3. Krav til luftkvalitet må være i tråd med TEK innen 2 år. 4. Andre tiltak for å oppfylle gjeldende krav i TEK17. Er arbeidet ikke satt i gang innen 3 år etter at tillatelsen er gitt, faller tillatelsen bort. Det samme gjelder hvis arbeidet innstilles i lengre tid enn 2 år. Kinokino inneholder gode arealer for konserter, kunst og filmvisninger, og dette vil være hovedsatsningen i programmet når bygget gjenåpnes i 2026. Sal 1 er særlig godt egnet for rytmisk musikk, og kan etter byggearbeidene rigges for både stående og sittende publikum.

Vurdering:

Det er søkt om kr. 10 mill. til dette prosjektet. KinoKino vurderes i henhold til retningslinjene som et lokalt kulturhus, med maksimalt tilskuddbeløp på kr. 5 mill. kr. Det vises i denne sammenhengen til Tou Scene - et sammenliknbart prosjekt som også ble vurdert som et lokalt kulturhus. Prosjektet vil være en viktig og nødvendig oppgradering av fasilitetene på KinoKino. Søknaden anbefales imøtekommet med kr. 5 000 000,-.

Konklusjon

Fylkesdirektøren anbefaler at midler til kulturbygg for 2025 fordeles slik:

Kulturhusfunksjoner på Hjelmeland nye ungdomsskole	5 000 000,-
Omgjøring av historisk kraftstasjon til kulturarena som utvidelse av Veveriet kulturhus	3 003 000,-
<u>2 tiltak på KinoKino ved Sandnes sentrum</u>	<u>5 000 000,-</u>
Sum	13 003 000,-

Alle søknadene blir imøtekommet med omsøkt beløp eller maksbeløpet som gjelder for denne type bygg. Ved årets fordeling gjenstår det av den grunn et ufordelt restbeløp på kr. 1 370 000,- som foreslås overført til samme ordning for 2026.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Dato: 14.09.2025

Arkivreferanse: 2023/57556-6

Saksbehandler: Lene Lundgren Kristensen

Avdeling: Klima og energi

Regionalplan for natur og klimaomstilling i Rogaland 2026-2050 - Høring av planen

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
69/2025	25.09.2025	Ungdommens fylkesråd
45/2025	30.09.2025	Eldrerådet
40/2025	01.10.2025	Samferdselsutvalget
75/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Regionalplan for natur og klimaomstilling i Rogaland 2026-2050
- 2 Handlingsprogram til Regionalplan for natur og klimaomstilling

Sammendrag

Høringsutkast til *Regionalplan for natur og klimaomstilling i Rogaland 2026-2050* legges frem for behandling, og anbefales lagt ut på høring.

Regionalplanen gir en felles strategisk retning for hvordan Rogaland skal lykkes med å ta bedre vare på naturen, kutte i klimagassutslippene, håndtere klimarisiko og redusere sårbarheter som følger med klimaendringene. Planens hovedmål er *Sammen for et omstillingsdyktig og naturvennlig lavutslippssamfunn*. Målet støtter opp om hensikten med planen som et verktøy for å samle aktører, mobilisere ressurser og tydeliggjøre prioriteringer. Planen skal bidra til samordnet innsats på

tvers av sektorer, kommunegrenser og myndighetsnivå, og den har et langsiktig perspektiv, som sikrer at innsatsen for klima og natur henger sammen.

Regionalplanen er bygd opp med tre hovedtema og fem innsatsområder, som alle gjenspeiler de største utfordringene og mulighetene forbundet med en naturvennlig klimaomstilling. Ambisjonene i planen konkretiseres gjennom mål og strategier.

Handlingsprogrammet prioriterer de viktigste tiltakene frem mot 2030, og tydeliggjør hvordan det skal jobbes for å nå målene i planen.

Fylkesdirektørens innstilling

Regionalplan for natur og klimaomstilling i Rogaland 2026-2050 legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring, med høringsfrist 19. desember 2025.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

I *Utviklingsplan for Rogaland 2021-2024* ble det vedtatt å utarbeide en regionalplan for klimaomstilling. Fylkestinget vedtok oppstart av planarbeidet 22. februar 2022 (FT-sak 19/22). [Planprogrammet til regionalplanen](#) ble vedtatt i juni 2023 (FU-sak 132/23). I forbindelse med gjeldende regional planstrategi ([Utviklingsplan for Rogaland 2025-2028](#)) ble det vedtatt at regionalplanen også skal omfatte naturmangfold, for å se natur- og klimautfordringene i sammenheng, og vurdere hva klimaomstilling betyr for Rogaland.

Regionalplanen berører alle de fire langsiktige utviklingsmålene i utviklingsplanen, og samordner temaene klimagassutslipp, klimatilpasning, energi, naturmangfold og klimarisiko.

Regionalplan for natur og klimaomstilling erstatter regionalplan for klimatilpasning (2020), regionalplan for energi og klima (2010) og natur-delen av regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning (2017).

Problemstilling

Fylkesutvalget skal ta stilling til om utkast til *Regionalplan for natur og klimaomstilling i Rogaland 2026-2050* skal sendes på høring.

Saksopplysninger

Prosess, organisering og medvirkning

Fylkesdirektøren har utarbeidet et forslag til regionalplan for natur og klimaomstilling. Planarbeidet har vært organisert med et råd av politiske representanter og Statsforvalteren; Klimaråd Rogaland. I tillegg er det etablert en administrativ prosjektgruppe, med representanter fra kommuner i fylket, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet, Avinor og Statsforvalteren, i tillegg til fylkeskommunen.

I løpet av planprosessen er det gjennomført flere arbeidsverksteder, webinarer, høring av planprogram og en rekke møter i klimarådet og prosjektgruppa.

Kunnskapsgrunnlaget til planen

Disse fire utredningsarbeidene har blitt innhentet i forbindelse med planarbeidet:

1. *Kartlegging av karbonrike arealer i Rogaland.*
[Rapport](#) og datagrunnlag utarbeidet av NIBIO, oktober 2023. Kartgrunnlaget er tilgjengelig på Temakart Rogaland. Resultatene ble presentert på et webinar.
2. *Kartlegging og analyse av energi- og klimaomstilling i Rogaland.*
[Rapport](#) utarbeidet av Menon Economics og CICERO, ferdigstilt januar 2024. Underveis i prosjektet gjennomførte fylkeskommunen flere workshops i samarbeid med konsulentene, i tillegg til et avsluttende webinar. Resultatene av kartleggingen ble presentert på et webinar, og for Klimaråd Rogaland.
3. *Kartlegging av forvaltningen av naturmangfold i Rogaland, og anbefalinger til fylkeskommunen innen ivaretagelse av naturmangfold og friluftsliv.*
[Rapport](#) av Menon Economics, publisert april 2024. Underveis i kartleggingen arrangerte fylkeskommunen og Menon et arbeidsverksted for innhenting av lokalkunnskap. Resultatene av kartleggingen ble presentert på et webinar, og for Klimaråd Rogaland.
4. *Kartlegging og analyse av potensialet for energiomstilling i Rogaland.*
[Rapport](#) av THEMA Consulting, publisert juni 2024. Resultatene ble presentert på et webinar.

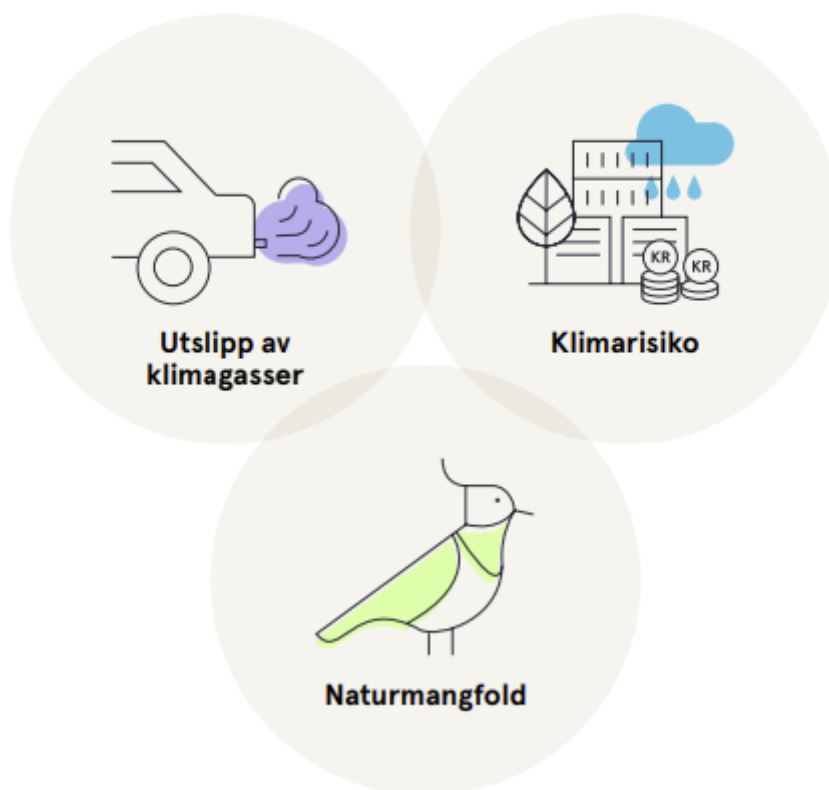
Også inkludert i planens kunnskapsgrunnlag er temanotater produsert av administrasjonen til møtene i klimarådet og administrativ prosjektgruppe, resultater fra spørreundersøkelse om status for natur- og klimaarbeid i kommunene, alle innspill mottatt på arbeidsverksteder og høringsinnspill til planprogrammet.

Planforslaget

Regionalplanen består av to dokumenter; regionalplandokumentet og handlingsprogrammet. Regionalplandokumentet gir strategisk retning og prioriteringer for naturvennlig klimaomstilling i fylket. Handlingsprogrammet inneholder anbefalte tiltak for oppfølging av mål og ambisjoner i planen, i tiden frem mot 2030.

Regionalplanen har tre hovedtema: Naturmangfold, klimarisiko og utslipp av klimagasser (figur 1).

Hovedtema i regionalplanen

Figur 1: Hovedtemaene i regionalplanen

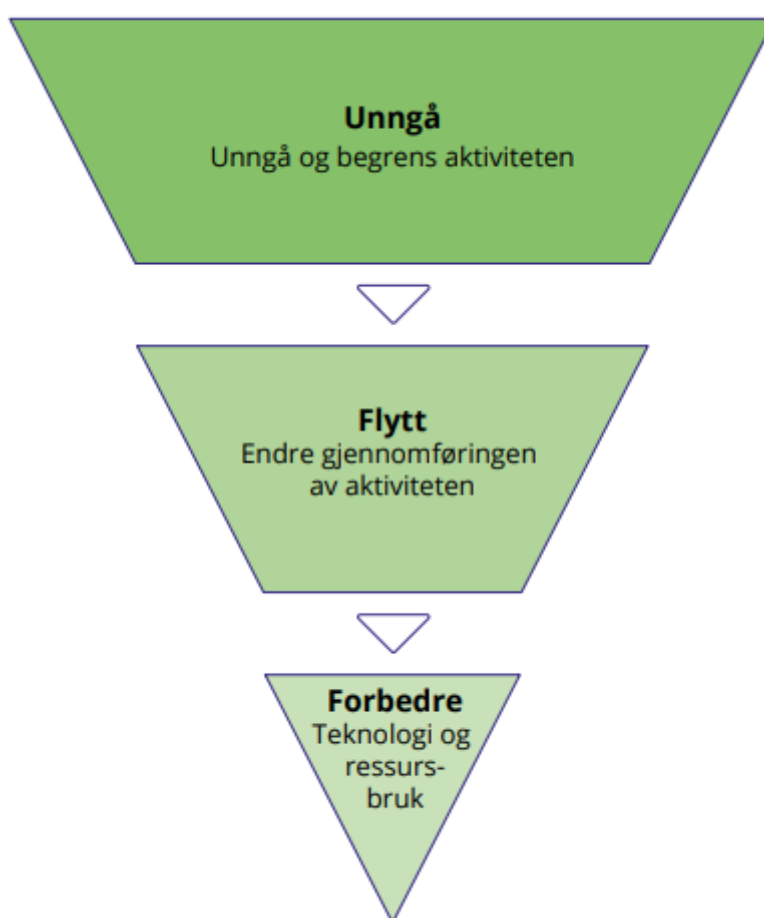
Planens mål, strategier og tiltak går på tvers av de tre hovedtemaene, og tiltakene i handlingsprogrammet går på tvers av målene og strategiene.

Planens hovedmål er *Sammen for et omstillingsdyktig og naturvennlig lavutslippssamfunn*. Målet understreker viktigheten av at det offentlige, næringer og andre aktører kartlegger sine sårbarheter og muligheter i omstillingen for å sikre natur og klima, velferd og konkurransekraft. Målet underbygger også betydningen av at naturvennlig omstilling krever store endringer på tvers av sektorer, forvaltningsnivåer og kommunegrenser.

Alle mål og ambisjoner i regionalplanen er knyttet opp mot UFF-rammeverket (Unngå - Flytte - Forbedre) (figur 2). Rammeverket er valgt fordi det er tydelig forankret både nasjonalt og internasjonalt. Klimautvalget 2050 anbefaler å bruke UFF i all samfunnsplanlegging, og rammeverket ble i 2024 innarbeidet i de nye statlige planretningslinjene for klima og energi. UFF slår fast prinsipper for prioritering av

aktiviteter og tiltak, slik at samfunnsutviklingen er bærekraftig, med lave klimagassutslipp, lavt ressursbruk og høy grad av sirkularitet.

Hensikten med å benytte UFF-rammeverket som et gjennomgående prinsipp i planen, er å sikre at alle målene i planen er i tråd med en bærekraftig ressursbruk og sirkulære løsninger, og dessuten at målene henger godt sammen på tvers av fag, sektorer og forvaltningsnivåer.

Figur 2: UFF-rammeverket Unngå - Flytte - Forbedre. (Kilde: Klimautvalget 2050.)

Regionalplanen er strukturert etter fem innsatsområder med tilhørende mål (figur 3). Innsatsområdene gjenspeiler de største utfordringene og mulighetene knyttet til naturvennlig klimaomstilling.

 På vei mot lavutslipp	På vei mot lavutslipp I Rogaland reduserer vi direkte og indirekte klimagassutslipp i alle sektorer og med et bredt spekter av virkemidler, i tråd med nasjonale klimamål.
 Energismart	Energismart I Rogaland bruker vi energien effektivt og legger om til lavutslippsløsninger i alle sektorer.
 Naturvennlig	Naturvennlig I Rogaland tar vi vare på naturens mangfold gjennom kunnskapsbasert og nøktern arealforvaltning.
 Trygt og klimatilpasset	Trygt og klimatilpasset I Rogaland er vi godt forberedt på, og tilpasset, klimaendringene.
 Mobilisere for omstilling	Mobilisere for omstilling I Rogaland har vi alle med oss i omstillingen gjennom samarbeid og kunnskapsformidling.

Figur 3: Planens innsatsområder med tilhørende mål.

Regionalplan for natur og klimaomstilling inneholder ikke retningslinjer for arealbruk. Samtidig er arealbruk den enkeltfaktoren som påvirker naturmangfoldet mest, og som i størst grad legger press på rogalandsnaturen. Mål, anbefalinger og prinsipper i regionalplanen som gjelder arealplanlegging og natur vil derfor følges opp i arbeidet med fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet (FRAM).

Fylkesdirektørens vurderinger

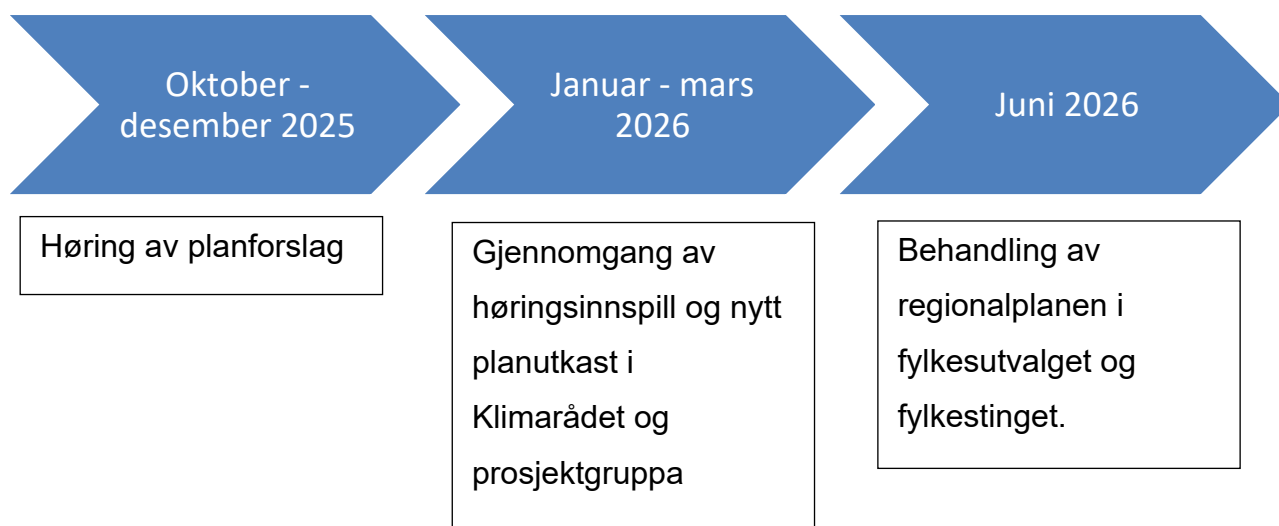
Planstrukturen i Rogaland har vært under endring siden oppstart av denne planen. Dette har fått konsekvenser for både formålet med planen og innholdet i den. Der regionalplanen tidligere siktet inn mot å komme frem til nye arealføringer, legger den nå overordnede og strategiske føringer for hvordan arealpolitikken kan utvikles videre i FRAM. Planen peker på et behov for en mer strategisk inngang til hvordan våre felles og begrensede arealressurser skal prioriteres, slik at nedbygging av natur begrenses, samtidig som det sikres handlingsrom til å realisere initiativene med høyest samfunnsnytte. Planen peker på energiinfrastruktur som et slikt viktig hensyn, men overlater den videre prioriteringen til prosessene i FRAM.

På innholdssiden er det lagt stor vekt samordning mellom planer og strategier i fylkeskommunen. I tillegg til utviklingsplanen har det for denne planen vært spesielt viktig å sikre sterke koblinger til regionalplan grønn industri, nærings- og innovasjonsstrategien, samferdselsstrategien og de pågående prosessene i FRAM.

Gjennomføring av høringen

Etter Plan- og bygningsloven skal regionale planer ligge ute på høring i minst seks uker. Fylkesdirektøren vurderer at det bør være en noe lengre høringsperiode, drøyt åtte uker, for å hensynta saksbehandlingstiden i kommunene. Det foreslås derfor at høringsfristen settes til 19. desember 2025.

Dette gir følgende fremdriftsplan, dersom planen vedtas å sendes på høring med slik frist:

I høringsperioden er det planlagt et eget digitalt informasjonsmøte spesifikt for denne regionalplanen, for kommuner, statlige myndigheter, organisasjoner, næringsaktører og andre interesserte. Det gjøres opptak, slik at innholdet er tilgjengelig hele høringsperioden.

I tillegg arrangerer fylkeskommunen i november en regionsturné, med ett møte i hver av fylkets fem regioner. Regionsturnéen er et felles medvirkningsarrangement for denne regionalplanen, og høring av planprogrammene til regionalplan for helsefremmende og inkluderende samfunn (HIS), og fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet (FRAM). Hensikten med regionsturnéen er å informere om innholdet i planene som er på høring, legge til rette for dialog om mål og ambisjoner for samfunnsutviklingen i Rogaland, og innhente innspill til planene.

Sentrale momenter i høringen

I høringen av planen bes alle interesserte aktører komme med tilbakemeldinger på mål og ambisjonsnivå i planen, og prioriterte tiltak. Handlingsprogrammet inneholder en rekke tiltak, og i høringen er det sentralt å avdekke hvilke av tiltakene som treffer godt, og hvilke som ikke gjør det.

Kommunene inviteres spesielt til å komme med innspill på hva de trenger for å styrke innsatsen innen natur, klima og omstilling til lavutslipp. Regionalplanen inneholder blant annet en liste med 12 anbefalinger til kommunene som kommunene vil bli bedt om på gi tilbakemelding på.

Rogalands rolle i omstillingen

Rogaland har helt særegne problemstillinger som må håndteres i klimaomstillingen, og det er i fellesskap vi finner de beste løsningene. Rogaland har en næringsstruktur som gir oss høy omstillingsrisiko. Mye av vår verdiskaping er i globale eksporterende bransjer. Bedriftenes konkurransekraft er avhengig av at de evner å omstille i takt med den omstillingen som skjer i markedet, og vår felles velferd og attraktivitet er avhengig av at de lykkes.

Naturen i Rogaland er under press, og den enkeltfaktoren som bidrar mest til dette, er arealbruken vår. Stadig nedbygging av natur, ofte bit for bit, ødelegger for

naturmangfold, økosystemer, folkehelse og sikkerhet. Det er behov for å stramme inn arealforbruket til et nivå som sikrer et rikt naturmiljø og robuste økosystemer, også i et endret klima. Den beste klimatilpasningen får vi ved å gi naturen mer plass.

Samtidig vet vi at omstilling til lavutslippssamfunnet vil kreve areal, blant annet til energi-infrastruktur. Fylkesdirektøren vurderer at dilemmaet best løses ved å ha en strategisk overordnet diskusjon om hvor stor nedbygging vi kan tillate, og hvilke typer initiativer som bør prioriteres innenfor en slik ramme.

Regionalplanen anbefaler at Rogaland bruker tiden frem mot 2030 til å rigge samfunnet for omstilling, slik at vi står bedre rustet til å møte klimaendringene, fortsette energiomstillingen, ta bedre vare på naturen, lykkes med å redusere utslippene våre, og posisjonere oss i et grønnere marked.

Om klimamål i planen

Stortinget har i Klimaloven slått fast at Norge innen 2050 skal være et lavutslippssamfunn med 90-95 prosent lavere klimagassutslipp enn i 1990. I et slikt lavutslippssamfunn handler det ikke om å velge hvilke utslipp vi skal kutte, men om hvilke minimale utslipp vi kan tillate oss å sitte igjen med.

Utgangspunktet for klimamålene som settes i denne regionalplanen er at Rogaland skal ta sin andel av nasjonale utslippskutt. Fylkesdirektøren anbefaler derfor at de til enhver tid gjeldende nasjonale målene om utslippsreduksjoner også bør gjelde som Rogalands utslippsmål.

Rogaland har høye klimagassutslipp, og for industrien blir det avgjørende å få på plass løsninger for karbonhåndtering. Fylkesdirektøren vurderer at dette vil være nødvendig både for at Rogaland skal nå klimamålene, og for at industrien skal være konkurransedyktig. Karbonfangst- og lagring vurderes derfor å ha stor strategisk verdi for Rogaland. Fylkesdirektøren vil følge opp dette også i næringspolitikken, blant annet ved revideringen av Nærings- og innovasjonsstrategien og innretningen av tilskuddsordninger.

For at Rogaland skal lykkes med klimamålene, er det avgjørende å få til utslippskutt i alle sektorer. Både store og små utslippsreduksjoner må realiseres. De siste årene har utslippene i Rogaland gått merkbart ned, og dette viser oss at samfunnet er på

riktig vei. Fylkesdirektøren vurderer at planens mål og strategier for utslippsreduksjoner er ambisiøse, og nødvendige, for å sikre klimaomstilling i Rogaland.

Behovet for klimatilpasning er stort, og økende

Klimaendringene blir stadig mer alvorlige, og fører blant annet til hetebølger, tørke flom og skred, som gir globale utfordringer med eksempelvis mangel på mat og vann, flere klimaflyktninger og økt grad av uro og konflikter. Dette gir konsekvenser for Rogaland, og treffer blant annet beredskap, matproduksjon og en økt klima- og naturrisiko.

Planen vektlegger behovet for tilpasning og forebygging, i stedet for gjenoppbygging. Dette vil kunne gi økte kostnader for mange aktører på kort sikt, men antas å gi betydelige langsiktige besparelser.

Om behovet for oppfølging

Dersom planen setter ambisiøse mål, trengs det også sterke grep for å følge disse opp. Regionalplanen legger opp til en ressursbruk som er innenfor avsatt økonomisk ramme. Samtidig pekes det på at samfunnet trenger å frigjøre mer ressurser og kapasitet til naturvennlig klimaomstilling.

Å gå fra ord til handling i omstillingen krever at vi som samfunn tenker nytt, både organisatorisk og økonomisk. Eksisterende virkemidler og verktøy må brukes på en mer systematisk og strategisk måte enn det gjøres i dag. Ambisjonsnivået er høyt, men dette er også i tråd med Omstilling 28, hvor ett av tiltakene er å redusere aktivitet knyttet til utarbeidelse av planer og strategier, og øke aktivitetsnivået på oppfølging av dem.

De fleste tiltakene og aktivitetene som må på plass for å lykkes med omstilling, skjer lokalt og er ofte styrt av kommunene. Og det er kommunene som har hånden på rattet i arealpolitikken. Et av regionalplanens mål, er å få til et løft for lokalt klima- og naturarbeid og det følges opp med tiltak for å styrke kommunene. Fylkesdirektøren vurderer at dette er helt avgjørende for Rogaland.

Konklusjon

Regionalplanen er bygd på et omfattende kunnskapsgrunnlag, innspill fra medvirkningsprosessen og nasjonale føringer og forventninger. Planen peker på felles mål og ambisjoner som vurderes som hensiktsmessige og støttende for å lykkes med en naturvennlig klimaomstilling av samfunnet.

Planen har mange strategier og tiltak, og handlingsprogrammet konkretiserer disse. Hvilke strategier og tiltak som vurderes å treffe best vet vi først etter høringen, og fylkesdirektøren forventer mange og tydelige innspill som kan brukes til å utarbeide et planutkast til fylkestinget.

Planen setter ned viktige prinsipper for utvikling av arealpolitikken. Dette medfører en ekstra tett kobling til FRAM. Fylkesdirektøren vurderer derfor at det er et viktig poeng å høre planen i samme periode som planprogrammet til FRAM.

Fylkesdirektøren anbefaler at regionalplanen legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring, med høringsfrist 19. desember 2025.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Dato: 14.09.2025

Arkivreferanse: 2025/50552-2

Saksbehandler: Vegard Næss

Avdeling: Klima og energi

Høringsuttalelse «Forslag til tiltaksplan etter kvalitetsnormen for villrein i Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder»

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
76/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Vedlegg:

- [Høringsbrev fra Klima- og miljødepartementet](#)
- [Høringsnotat](#)
- [Forslag til tiltaksplan for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder](#)
- [Forslag til tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde](#)

Sammendrag

Klima- og miljødepartementet (KLD) har sendt på høring forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein i Hardangervidda og Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder. Tiltaksplanene skal medvirke til å snu den negative utviklingen for villrein og sikre at villreinområdene når minst middels kvalitet innen 2050. Rogaland fylkeskommune har en medvirkende rolle i dette arbeidet, både som regional utviklingsaktør og som eier av Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen), sammen med fylkeskommunene Agder, Telemark og Vestland.

Fylkesdirektøren ser den utfordrende situasjonen for villreinen i Norge, i Ryfylkeheiane og i Setesdalsheiane, og mener departementet sitt arbeid med

tiltaksplaner er nødvendig og viktig for å ta vare på villreinen. Tiltakene bør først og fremst prioriteres ut fra hvilken reell effekt de vil gi for å bedre tilstanden for villrein.

Bruken av geografiske tiltakspakker er et hensiktsmessig grep. For villreinen er det den samlede effekten som er av betydning og at de ulike tiltakene gir synergier. Dersom et sentralt tiltak innenfor et tiltaksområde faller bort, kan det undergrave de andre tiltakene i samme område. Det er derfor særlig viktig at alle tiltakene blir vurdert gjennomføres samlet og helhetlig.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Rogaland fylkeskommune anerkjenner den utfordrende situasjonen for villreinen i Norge, og stiller seg positive til departementet sitt arbeid med tiltaksplaner.
2. Rogaland fylkeskommune viser til det flerårige samarbeidet på lokalt og regionalt nivå om Heiplanen. Rogaland fylkeskommunen understreker at tiltaksplanen må sees i sammenheng med den regionale planen for Ryfylkeheiane og Setesdalsheiane, og forutsetter at departementet samarbeider med fylkeskommunene om videre prosess.
3. Rogaland fylkeskommune ber departementet gjøre det klarere hvilke tiltak som allerede er igangsatt, hvilke tiltak som er en forsterkning eller innstramning av pågående tiltak, og hvilke tiltak som er helt nye, slik at det kommer klarere fram hva tiltaksplanen faktisk bidrar med av endring.
4. Villreinen og dens leveområde må prioriteres høyere i arealforvaltningen. Rogaland fylkeskommune understreker hvor viktig det er at slike tiltak blir gjennomført i hele villreinområdet, uavhengig av fylkes- og kommunegrenser.
5. Det er behov for en mer strategisk langsiktig arealforvaltning, der nedbygging kun tillates i prosjekter med særskilt høy samfunnsnytte.
6. Rogaland fylkeskommune vil i samarbeid med de andre fylkeskommunene ta ansvar som regional utviklingsaktør og planmyndighet, og mener at regionale planer er et viktig virkemiddel for å oppnå en helhetlig arealforvaltning på tvers av fylker og kommuner, og slik bidra til å sikre fjellområder som er særlig viktige for framtiden til villreinen i Norge. Revisjon av regionalplan kan inngå i dette.
7. Fylkesutvalget viser til tiltak 10 i forslag til tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde, og ber om at dette arbeidet prioriteres da det er viktig å vurdere tiltak som reduserer ferdselsbarrieren for villrein over E-134 Haukelifjell, og fordi tiltak i form av tunneler også har stor samfunnsnytte i form av mindre behov for vinterstenging, og vil bidra til en raskere og sikrere veiforbindelse mellom Østlandet og Sør-Vestlandet.
8. Departementet bør i større grad synliggjøre hvordan staten vil bidra til å sikre finansiering av flere av tiltakene.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

[Kvalitetsnormen for villrein](#) ble vedtatt i juni 2020 og den tilhørende klassifiseringen av de nasjonale villreinområdene i 2022 konkluderte med at ingen av de ti nasjonale villreinområdene klassifiserer til god kvalitet. Kvalitetsnormen fastslår at dersom en fastsatt kvalitetsnorm ikke blir nådd, eller det er fare for dette, bør Klima- og miljødepartementet (KLD) i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Slike planer skal avveies mot hensynet til eksisterende virksomhet av stor samfunnsmessig betydning i området. Klima- og miljødepartementet (KLD) har nå, i tråd med stortingsmeldingen [St. Meld. 18 \(2023–2024\) – Ein betra tilstand for villrein](#), sendt forslag om tiltaksplaner etter kvalitetsnorm for villrein for Hardangervidda villreinområde og Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder, på høring. Høringsfristen er satt til 31. oktober 2025.

Problemstilling

Utvalget bes ta stilling til hvilket høringssvar fylkeskommunen skal gi til «Forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein i Hardangervidda og Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder».

Saksopplysninger

Norge har forpliktet seg internasjonalt til å beskytte villrein gjennom «Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD)» og «Bernkonvensjonen», da Norge har over 90 prosent av Europas gjenværende bestander av vill fjellrein, og dermed et særlig ansvar for å ivareta både arten og dens leveområder. Villrein er en ansvarsart for Norge, og det er godt dokumentert hvilke faktorer som påvirker bestanden negativt, blant annet ulike former for naturinngrep og menneskelig aktivitet.

Som regional planmyndighet har fylkeskommunen et overordnet ansvar for de regionale planene for villreinfjellet og oppfølgingen av disse. I Rogaland har vi sammen med Agder, Telemark og Vestland fylkeskommuner, ansvar for oppfølging av Regional plan for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen). De regionale planene for villreinfjellene skal bidra til en helhetlig og

langsiktig arealforvaltning, der hensynet til både bruk og vern balanseres i områder som er særlig viktige for villreinenes livsgrunnlag.

Det er gjennomført en rekke tiltak for å beskytte villreinen som etablering av verneområder der villrein inngår som en del av verneformålet, opprettelsen av Norsk villreinsenter og vedtak av regionale planer for villrein fjellet. I tillegg har kommuner og organisasjoner bidratt med lokale initiativer. Til tross for dette har utviklingen i villreinstammen vært negativ.

Forslagene i tiltaksplanen bygger på faggrunnlag utarbeidet av prosjektgrupper ledet av Statsforvalteren i Agder, som departementet har jobbet videre med. Det er gjennomført involvering av lokalbefolkning, berørte kommuner, fylkeskommuner, interesseorganisasjoner og andre aktører. Det er arrangert åpne folkemøter i hvert villreinområde.

Høringen består av et [høringsnotat](#), forslag til en [tiltaksplan for Hardangervidda](#) og forslag til en [tiltaksplan for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei](#). I høringsnotatet står nærmere om bakgrunnen for og formålet med tiltaksplanen, hvilken prosess som har vært til nå, samt hva de forventede effektene av tiltaksplanen er. Det er et svært omfattende arbeid som ligger bak tiltaksplanene:

- 2016: Behandling av Naturmangfoldmeldingen i Stortinget 23. mai: «Stortinget ber regjeringen utarbeide en kvalitetsnorm for villrein» (etter naturmangfoldloven §13)
- 2020: Forskriften om kvalitetsnorm vedtatt.
- 2022: Klassifisering av de nasjonale villreinområdene i 2022. 2022: KLD vedtar å utarbeide tiltaksplaner for de nasjonale villreinområdene som ble klassifisert som røde (dårlig kvalitet). Oppdrag gitt til Statsforvalterne.
- 2023: Statsforvalterne (SF) ledet prosjektgrupper som utarbeidet tilråding til tiltaksplan, i tillegg til informasjons- og involveringsarbeid mot ulike brukergrupper. Tilrådinger fra prosjektgruppene, så SF, og til sist Miljødirektoratet oversendt KLD.
- 2024: Regjeringen presenterte sin politikk for å forbedre tilstanden for villrein; St. meld. 18 – *Ein betre tilstand for villrein*
- 2025: KLD sender tiltaksplanene på høring etter åpne møter og møter med kommuner, fylkeskommuner og organisasjoner i arbeidet med tiltaksplanene.

Om tiltaksplanen

Tiltaksplanen for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder er en ikke-juridisk bindende plan som samler konkrete tiltak for å bedre tilstanden for villrein i de to villreinområdene. Planen er i tråd med de målene Stortinget har satt nasjonalt og i tråd med internasjonale forpliktelser for å ivareta den særligst villreinstammen i Europa.

Tiltakene forutsetter frivillig tilslutning fra berørte aktører og skal følges opp gjennom ordinære prosesser, som plan- og bygningsloven, friluftsløven og vassdragslovgivningen. Det legges opp til at alle relevante aktører som på en eller annen måte påvirker villreinen i negativ forstand, må ta «sin del av ansvaret» for å gjennomføre tiltak for å snu utviklingen for villreinen, og derigjennom bidra til langsiktig overlevelse. Mange tiltak kan støttes gjennom eksisterende tilskuddsordninger.

De mest sentrale tiltakene kan oppsummeres slik:

- Tiltak i viktige trekk- og funksjonsområder for villreinen som blant annet omfatter begrensning på ferdsel og fjerning av trekkhindringer på anleggsveier
- Restaurering av trekkveier
- Flytting og nedlegging av turisthytter, stier og løyper
- Reduksjon i aktiviteter som forstyrrer villrein i viktige trekkområder, herunder jaktutøvelse

Det foreslås i tillegg mer overordnede tiltak knyttet til *helhetlig arealforvaltning* og *villreinvennlig ferdsel*, herunder reduksjon, tilpasning og samordning av motorferdsel, samt kanalisering og informasjon for en mer villreinvennlig ferdsel.

Noen av tiltakene er allerede igangsatt eller i prosess, andre tiltak kan gjennomføres innenfor dagens lovverk og med avgrensa økonomiske kostnader, mens andre tiltak krever regelverksendringer, enkeltvedtak, privatrettslige avtaler eller ytterligere utredninger og planlegging før de kan gjennomføres.

Tiltaksplanen legger opp til kommunal planvask, i tråd med nasjonal politikk for dette, som eit sentralt verkemiddel for å oppnå en mer restriktiv og helhetlig arealforvaltning i villreinområdene.

I alt er det 75 ulike tiltak, som spenner fra overordnede til detaljerte og der ansvarlig for gjennomføring varierer mellom nasjonale, regionale og lokale myndigheter i tillegg til privat og frivillig sektor.

Fylkeskommunene er foreslått som ansvarlig eller delansvarlig for flere tiltak, blant annet:

- Revisjon av regional plan for villreinområdene, basert på oppdatert kunnskap og klassifisering etter kvalitetsnormen.
- Planvask av eldre arealplaner for å fjerne urealiserte utbyggingsformål som kan påvirke villrein negativt.
- Koordinering av sti- og løypeplanlegging for å kanalisere ferdsel bort fra sårbare områder.
- Samordning av motorferdsel i utmark mellom kommuner og verneområdestyrer.
- Informasjonstiltak rettet mot brukere av villreinområdene.
- Evaluering og revisjon av tiltaksplanen hvert fjerde år.

Tiltakene er fordelt på 6 tematiske og 5 geografiske tiltakspakker:

Oversikt over tematiske tiltakspakker, med antall tiltak for hver tiltakspakke:		Antall tiltak
1	En mer helhetlig og restriktiv arealplanlegging og arealforvaltning	12
	Planvask, revisjon av regional plan, høy terskel for nye inngrep, styrking av kompetanse og dialogforum	
2	Redusere negativ påvirkning fra motorferdsel og annen ferdsel	12
	Samordning og reduksjon av motorferdsel, regulering av ferdsel, sti- og løypeplaner og informasjonstiltak	
3	Villreinhelse: Redusere risiko for sykdom og parasitter	3
	Samarbeid med beitenæringen, kartlegging av saltsteinsplasser, bruk av elektroniske bjeller	
4	Bestandsforvaltning	5
	Bedre jegerrapportering, jaktfrie soner, justering av jaktorganisering, tilpasning i randsoner	

5	Kunnskapsinnhenting	4
	FOU-prosjekter om klima, rovvilt, anleggsveier og områdebruk, kartlegging av påvirkningsfaktorer	
6	Evaluering, oppfølging og revisjon av tiltaksplanen	2
	Evaluering hvert fjerde år, revisjon hvert åttende år, koordinering av tiltak og lærende forvaltning	

Oversikt over geografiske tiltakspakker, med antall tiltak for hver tiltakspakke:

Antall tiltak

7	Blåsjøområdet	17
	Reduksjon av ferdsel på Blåsjøvegen, restaurering av trekkveier, omlegging av hytte- og løypenett, stenging av anleggsveier	
8	Sørområdet Setesdal Ryfylke	9
	Tiltak ved Brokke–Suleskardvegen, flytting av Øyuvsbu, regulering av ferdsel og skiløyper, stenging av veier og båtramper	
9	Hovden-området	6
	Utsettelse av løypepreparering og kvisting, regulering av anleggsveier, tilpasning ved øvingsaktivitet	
10	Bjørnevatn	3
	Stans i videre hyttebygging, avslutning av skiløypepreparering og kvisting av vinterløyper	
11	Forbedre funksjonelle trekk mellom villreinområder	2
	Opprettholde trekk mellom Setesdal Ryfylke og Austhei, tiltak ved E134 for fremtidig utveksling med Hardangervidda.	

Regionale planer i Rogaland

I Utviklingsplan for Rogaland 2025 – 2028 står det om Heiplanen; «*Det vil tas stilling til om planen skal revideres i dialog med de andre fylkene, etter nye tiltak for villreinområdene tydeliggjøres gjennom ny stortingsmelding om villrein i 2024.*»

Oppstart av med revisjon av Heiplanen med tilhørende handlingsprogram, sammen med Telemark, Rogaland og Vestland fylkeskommuner legges frem i egen sak.

Arbeidet med ny fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet (FRAM-planen) er under utarbeidelse, dette er en regional plan etter plan og bygningsloven, med mål om første vedtak i fylkestinget i Rogaland i juni 2027. FRAM skal både samle og

videreutvikle arealpolitikk fra gjeldende regionale planer i Rogaland, men også være en arena for utvikling av ny arealpolitikk på områder der dette ikke finnes i dag. Regionalplan for natur og klimaomstilling er under utarbeidelse og høringsutkast legges frem i egen sak for utvalget. Planen legger en overordnet og strategisk natur- og klimapolitikk. Utarbeidelsen av denne planen, Heiplanen og FRAM vil samkjøres.

Fylkesdirektørens vurderinger

Klassifiseringsarbeidet etter kvalitetsnormen for villrein viser at villreinen i Norge er i dårlig tilstand. Dette gjelder også villreinstammene for Hardangervidda, Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane, mens villreinen i Setesdal Austhei er i moderat tilstand. Villreinen er sårbar for ulike former for naturinngrep og menneskelig aktivitet. Fylkesdirektøren vurderer at departementet sitt arbeid med tiltaksplaner er nødvendig og viktig for å ta vare på villreinen.

Bruken av geografiske tiltakspakker er et hensiktsmessig grep. For villreinen er det den samlede effekten som er av betydning og de ulike tiltakene forsterker hverandre. Dersom et sentralt tiltak innenfor et tiltaksområde faller bort, kan det undergrave de andre tiltakene i samme område. Det er derfor særlig viktig at alle tiltakene blir vurdert samlet og gjennomføres, som helhetlige pakker. Når gjennomføringen er basert på frivillig deltakelse, må en unngå at gode forslag svekkes gjennom endringer eller forhandlinger der tiltak byttes for å oppnå støtte til andre. Fylkesdirektøren mener at tiltakene først og fremst bør prioriteres ut fra hvilken reell effekt de vil gi til å bedre tilstanden for villrein.

Hardangervidda villreinområde:

Hardangervidda villreinområde ligger i sin helhet utenfor Rogaland fylke, men har en tilknytning gjennom at det historisk har vært utveksling mellom villreinstammen på Hardangervidda og villreinen i Setesdal og Ryfylke, noe som blant annet har bidratt til genetisk variasjon og mer fleksibel bruk av tilgjengelig beiteområder. Grunnet flere menneskeskapte inngrep, og særlig den barrieren E-134 over Haukelifjell utgjør for villrein, så har utveksling mellom villreinstammene nesten opphørt. Fylkesdirektøren mener at det vil være positivt for villreinstammene om man på sikt kan få økt utveksling av villrein mellom villreinområdene.

Tiltak 10: Samlet vurdering av nasjonale restaureringsprosjekter for å gjenopprette trekk mellom villreinområder og bedre tilstanden til villrein frem mot 2050

I teksten til tiltak 10, beskrives at infrastrukturbygging som vei og jernbane har delt bestanden på Hardangervidda i flere villreinområder. Blant annet er den naturlige utvekslingen av villrein mellom Hardangervidda og Setesdal-Vesthei-Ryfylke kraftig redusert da E-134 Haukelifjell utgjør en barriere for villreinstrekk, noe som hindrer beitefleksibilitet. Beitefleksibilitet er vurdert som et av de viktigste tiltakene mot kommende klimaendringer. Under tiltaket er det ikke konkret beskrevet hvilke tiltak som er aktuelle på E-134 over Haukelifjell og det legges opp til en karlegging og deretter prioritering av aktuelle infrastrukturtiltak. Fylkesdirektøren mener at arbeidet med tiltak 10 i forslag til tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde må prioriteres da det er viktig å vurdere tiltak som reduserer ferdselsbarrieren for villrein over E-134 Haukelifjell. Tiltak i form av tunneler forventes å ha stor samfunnsnytte også i form av mindre behov for vinterstenging, og vil samtidig gi en raskere og sikrere veiforbindelse mellom Østlandet og Sør-Vestlandet. Vurdering og prioritering av samferdselstiltak er tidkrevende prosesser, og derfor er det viktig at dette tiltaket starter opp raskt da det vil være en lang prosess fram til konkret planlegging, finansiering og til gjennomføring.

Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder:

Fylkesdirektøren ser behovet for en samlet tiltaksplan for villrein for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder for å sikre en livskraftig villreinbestand og villreinens leveområder.

Kulturminner

Det er ikke beskrevet i tiltaksplanen at den vil berøre konkrete kulturminner. Det er imidlertid en rekke kulturminner innenfor villreinområdet, og det er viktig å ta hensyn til disse i videre prosesser. Generelt vil endring i arealbruk/omregulering av eldre planer kunne utløse behov for arkeologiske registreringer (dvs. kartlegging av kulturminner innenfor området.) iht. Kulturminneloven. Det gjelder også dersom tiltakene fører til flytting av hytter/besøksmål og annen infrastruktur, veier og turstier.

Dersom tiltakene fører til endring i besøksmønstre og beitetrykk vil det kunne ha innvirkning på kulturlandskapet. Både positivt og negativt. Mange av kulturmiljøene i fjellet er sårbare og har lav tålegrense. Det vil også kunne ha innvirkning på immateriell kulturarv, tradisjoner rundt utmarksbruk, jakt og stølsdrift når en stenger av enkeltområder for videre bruk. Fylkesdirektøren forutsetter at kulturminneloven vil hensyntas når tiltak settes i gang.

Friluftsliv

Flere av tiltakene innebærer å kanalisere hoveddelen av ferdsel for friluftslivsformål vekk fra de viktigste leveområdene for villrein. Dette er foreslått gjennom å stenge de innerste deler av noen anleggsveier som går langt inn i fjellet for friferdsel, flytting av noen få turistforeningshytter og stier i tilknytning til disse. Flesteparten av disse tiltakene ligger i Agder fylke, men det er også noen i Rogaland.

Stavanger Turistforening er allerede i gang med planer om flytting av Storsteinshytta og omlegging av stier i Blåsjøområdet (tiltak 45), på Agder sin side av fylkesgrensen, for å ta hensyn til villreinen i området.

Det er mange fine tur- og friluftsområder i Ryfylkeheiane og Setesdalsheiane, og de fleste av disse blir ikke berørt av forslagene til ferdselsrestriksjoner. Selv om det innføres tiltaksom gjør ferdsel inn i deler av heiene vanskeligere i form av at det blir lengere å gå, vil de fleste områdene ha samme tilgjengelighet som tidligere. Videre mener fylkesdirektøren det er viktig med kompenserende tiltak om turistforeningshytter og stier skal flyttes, og at det bør skje i nært samarbeid med berørte interessenter.

Beiteinteresser

Mange Rogalandsbønder har sauene på beite i Ryfylkeheiane og Setesdalsheiane, også over i Agder fylke. Blant annet på Brokke-Suleskardvegen.

Ved stenging og redusert ferdsel på anleggsveier i fjellet vil det være viktig for sauebøndene og ha fortsatt tilgang til veier stengt for allmenheten så lenge det er behov for tilsyn og sanking av sau som er på beite.

Tiltak 56 inneholder flere mulige tiltak for å redusere barriereeffekten av Brokke-Suleskardvegen. Dette er en viktig vei for sauenæringa i Rogaland. Fylkesdirektøren mener likevel det forsvarlig å stenge veien 14 dager tidligere enn det som gjøres i dag, av hensyn til villreinen. Fylkesdirektøren mener alternativ B: «*Reduksjon av åpningstid på veien: ny åpningstid 20. mai – 15. oktober*» er akseptabel, forutsatt at det kan gis dispensasjon for ettersanking av sau. Muligheten for ettersanking av sau er viktig både ut fra dyrevelferdshensyn og av hensyn til landbruksnæringen.

Administrative og økonomiske konsekvenser knyttet til oppfølging

Tiltakene vil ha administrative og økonomiske konsekvenser for ulike aktører, men skal gjennomføres innenfor eksisterende budsjettammer og med frivillig tilslutning. Kommuner og fylkeskommuner blir oppfordret til å bidra, særlig gjennom planarbeid og regulering av ferdsel.

I flere av tiltaksforslagene er det vist til at aktørene som skal stå for gjennomføringen, kan søke om tilskudd fra staten gjennom ulike ordninger. Det gis en forventning om tilskudd eller øremerkede midler til gjennomføring.

Ansaret for oppfølging av de enkelte tiltak fordeles ut på mange statlige sektorer, fylkeskommuner og kommuner, og det forutsettes at interesseorganisasjoner og næringsaktører bidrar i tiltaksgjennomføringen.

Tiltaksplanene er svært omfattende og involverer mange myndigheter. Det kan bli vanskelig å ivareta en god informasjonsflyt, både mellom myndighetene og mellom myndighetene og næringsaktører og interesseorganisasjoner. Det haster med tiltak for villreinens del og det er derfor viktig med en effektiv og funksjonell organisering. Når ansvaret for oppfølging er i stor grad frivillig og fordelt ut på mange ulike sektorer og aktører, er det ekstra viktig med en tydelig og aktivt koordinerende stat for å sikre gjennomføring av tiltaksplanene for villrein.

Det er også viktig at det er tilstrekkelig med målrettede økonomiske ordninger, som reduserer negative konsekvenser og gir økonomiske incitament for interesseorganisasjoner og næringsaktører slik at det blir mulig for dem å gjennomføre sin del av de frivillige tiltakene.

Revidering av Heiplanen

Tiltak 4. Oppdatering eller revisjon av regional plan i Setesdal Austhei og Setesdal Ryfylke villreinområder. Fylkesdirektøren er enig i begrunnelsen som gis for tiltak 4, og mener det nå er behov for å starte en prosess med revidering av Heiplanen. I samarbeid med administrasjonen i fylkene Vestland, Telemark og Agder legges det fram ett felles forslag til politisk behandling om oppstart av arbeid med revisjon av Heiplanen.

Frivillig tilslutning

Forslaget til tiltaksplan legger opp til frivillig tilslutning til gjennomføring av tiltakene i tiltaksplanen, og at tiltakene skal gjennomføres av en rekke ulike myndigheter og aktører. En utfordring med dette er at det forutsetter at alle involverte slutter opp om tiltaksplanen og gjennomfører sin del av tiltakene på en slik måte at det faktisk bedrer leveforholdene for villreinen. Samtidig er det en fordel at dette kan gi mulighet for å finne løsninger som tar hensyn til flere interesser når de enkelte tiltakene skal konkretiseres. Fylkesdirektøren mener at flere av tiltakene kan ivaretas og følges opp ved revisjon av Heiplanen. Dette gjelder særlig flere av de tiltakene som berører arealforvaltning.

Flere av tiltakene som innebærer kostnader for interesseorganisasjoner forutsetter frivillig tilslutning og det mener fylkesdirektøren er viktig, særlig hvis det ikke følger med 100% statlig finansiering av de foreslåtte flyttingene av turisthytter og stier.

Det er for flere av tiltakene beskrevet mulige tilskuddsordninger og muligheter for finansiering av tiltakene. Fylkesdirektøren mener det er bra at mulige finansieringsmuligheter synliggjøres i forslaget, men mener det burde kommet enda tydeligere fram hvordan staten skal ta ansvar for finansiering av flere av tiltakene.

Overordnet tilnærming

Fylkesdirektøren vurderer at høringsvaret fra fylkeskommunen bør være overordnet, og legge vekt på at Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag til tiltaksplaner. Dette både fordi det er behov for å ta hensyn til villreinen og fordi forslagene til tiltak er utformet slik at de i stor grad må følges opp av myndigheter lokalt, regionalt eller av sektormyndigheter før de kan iverksettes. Videre oppfølging

av tiltakene gir mulighet for konkretisering av tiltakene regionalt og lokalt når de enkelte tiltakene i tiltaksplanen skal gjennomføres. Dette gir mulighet for å ivareta ulike hensyn knyttet til hvert enkelt tiltak.

I fylkesdirektørens forslag til høringsutkast til regionalplan for natur og klimaomstilling står det: *Rogaland må derfor ha et bevisst forhold til hvor mye natur vi totalt sett kan tillate nedbygd, og hvilke formål som skal prioriteres innenfor en slik ramme. Slik sikrer vi at vi over tid får gitt prioritet til energiinfrastruktur og andre formål med høy samfunnsnytte.*

Fylkesdirektøren mener dette er et perspektiv som er spesielt aktuelt for villreinområdene hvor summen av mange inngrep over tid, med varierende grad av verdi for samfunnet, har medført et press på villreinstammen som setter premisset for videre utvikling. En mer restriktiv, langsiktig og strategisk arealpolitikk er dermed ikke bare godt naturvern, men også viktig i et verdiskapingsperspektiv.

Innstillingens forslag til vedtakspunkt seks er i motsetning til de fem andre forslagene til vedtak veldig konkret. Dette fordi tiltaket er viktig av hensyn til villrein, men også kan gi mindre behov for vinterstenging, og kan bidra til en raskere og sikrere veiforbindelse mellom Østlandet og Sør-Vestlandet. Utredninger og gjennomføring av samferdselsprosjekter av denne typen er ofte omfattende og tidkrevende å gjennomføre. Fylkesdirektøren mener derfor at dette tiltaket må gis særlig prioritet. I tillegg vurderer fylkesdirektøren at det bør gis en klar tilbakemelding om at Staten må sikre finansiering av tiltakene.

Konklusjon

Fylkesdirektøren anerkjenner den utfordrende situasjonen for villreinen i Norge, i Ryfylkeheiane og i Setesdalsheiane, og mener departementet sitt arbeid med tiltaksplaner er nødvendig og viktig for å ta vare på villreinen. Tiltakene bør først og fremst prioriteres ut fra hvilken reel effekt de vil gi til å bedre tilstanden for villrein.

Bruken av geografiske tiltakspakker er et hensiktsmessig grep. For villreinen er det den samlede effekten som er av betydning og de ulike tiltakene gir synergier. Dersom et sentralt tiltak innenfor et tiltaksområde faller bort, kan det undergrave de andre tiltakene i samme område. Det er derfor særlig viktig at alle tiltakene blir vurdert samlet og gjennomføres, som helhetlige pakker.

Fylkesdirektøren mener det er bra at mulige finansieringsmuligheter synliggjøres i forslaget, men mener det burde kommet enda tydeligere fram hvordan staten skal ta ansvar for finansiering av flere av tiltakene.

Fylkesdirektøren mener at flere av tiltakene kan ivaretas og følges opp ved revisjon av Heiplanen. Dette gjelder særlig flere av de tiltakene som berører arealforvaltning.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2025/70123-1

Saksbehandlar: Vegard Næss

Avdeling: Klima og energi

Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen) - Oppstart av arbeid med revisjon

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utsval
77/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Samandrag

Fylkesdirektøren foreslår å starte arbeidet med ein avgrensa og målretta revisjon av regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen). Målet med revisjonen er å oppdatere planen i tråd med ny kunnskap og å betre ivareta villreinens leveområde.

Villreinen i dei to sørlegaste villreinområda i Europa – Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei – er i dag klassifisert med dårleg og middels kvalitet etter kvalitetsnorma for villrein. Heiplanen, som er den regionale planen for desse områda, har ikkje i tilstrekkeleg grad sikra villreinens leveområde, og utviklinga går ikkje i ønskja retning. Med bakgrunn i ny kunnskap om villrein, nasjonale planretningslinjer, nasjonale forventningar, samt forslag som ligg i tiltaksplanar for villrein, foreslår fylkesdirektøren å starte arbeidet med ein avgrensa og målretta revisjon av Heiplanen. Målet er å oppdatere planen i tråd med ny kunnskap og betre ivareta villreinens leveområde, samstundes som ein legg til rette for positiv utvikling i bygdene og grendene i villrein fjella. Revisjonen skal gjennomførast innanfor dei økonomiske og tidsmessige rammene som er gitt gjennom tilskot frå Miljødirektoratet.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Arbeidet med ein avgrensa og målretta revisjon av Heiplanen startes opp, med mål om å betre sikre leveområda til villreinen. Dette skal bidra til å nå målet om god økologisk tilstand for villreinen i dei to nasjonale villreinområda Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei.
2. Det er eit mål med revisjonen å bidra til at bygdene og grendene i villrein fjella kan ha ei positiv utvikling.
3. Revisjonen skal gjennomførast innanfor dei økonomiske og tidsmessige rammene som er gitt gjennom tilskotet til revisjon av Heiplanen frå Miljødirektoratet.
4. For å sikre god medverknad tidleg i prosessen skal det oppnemnast styringsgruppe med representantar frå kommunane og fylkeskommunane, samt frå Statsforvaltar og villreinnemnda.
5. Fylkesutvalet oppnemner to representantar frå Rogaland fylkeskommune til å sitje i styringsgruppa, jf. vedtakspunkt 5. Fylkesutvalet oppnemner:
 - (navn)
 - (navn)
6. Rogaland fylkeskommune føreset at Agder, Telemark og Vestland fylkeskommunar fattar likelydande vedtak.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Fylkestinga i Vestland, Rogaland, Telemark og Agder har i regional planstrategi (utviklingsplan for Rogaland) vedteke at Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei, kalla Heiplanen, kan reviderast i inneverande planperiode. Samstundes vart det bestemt at endeleg avgjerd om revisjon skulle takast først når Stortingsmelding 18 – *Ein forbetra tilstand for villrein* – var ferdigstilt, og det tilhøyrande arbeidet med tiltaksplanar for villrein fjella hadde kome lenger. Tiltaksplanane er no i ein avsluttande fase (høyring), og fylka skal ta stilling til om Heiplanen skal reviderast. I alle fylka er det lagt til grunn at avgjerda om revisjon skal takast i dialog mellom fylka, og at Heiplansekretariatet skal gje ei tilråding om eventuell revisjonsprosess.

Det er fleire forhold som har betydning for avgjerda om revisjon – og eventuelt rammene for revisjonen – av Heiplanen. Først og fremst må ein vurdere om Heiplanen fungerer etter intensjonen, og om utviklinga for villreinen går i rett retning. I tillegg må ein sjå på om kunnskapsgrunnlaget i planen er godt og oppdatert. Innspel som kom inn i høyringane av dei regionale planstrategiane for fylka (utviklingsplan for Rogaland) i inneverande periode vil og ha betydning. Nasjonale forventningar til fylkeskommunane – uttrykt både gjennom Stortingsmelding 18 og *Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2023–2027* – vil påverke både avgjerda om revisjon og målet med revisjonen. Det vil òg vere viktig å vurdere om det er realistisk å gjennomføre revisjonen innanfor rimelege tids- og økonomiske rammer. Desse forholda er nærare greidd ut i saksframlegget som er utarbeida felles for dei tre fylka, tillegg dei enkeltelement som er spesifikt relevant for Rogaland.

Problemstilling

Utvalet bes ta stilling til om Rogaland fylkeskommune saman med fylka Agder, Telemark og Vestland skal starte arbeidet med revisjon av Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen).

Saksopplysningar

[Heiplanen](#) er ein regional plan som omfattar dei to nasjonale villreinområda Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei. Planen gjeld for fire fylke og 16 kommunar. Heiplanen vart endeleg vedteken og godkjend av fylkestinga våren 2012, og Miljøverndepartementet stadfesta planen i juni 2013.

Intensjonen med Heiplanen er å ivareta leveområda til Europas sørlegaste villreinstamme, samstundes som ein tek omsyn til lokalsamfunna sitt behov for langsiktig og positiv utvikling. Planen har to hovudmål:

- 1) Å fastsetje ei tydeleg grense for det nasjonale villreinområdet som tek vare på villreinen si arealbruk gjennom ulike årstider, og
- 2) Å fastsetje retningslinjer og føringar for ei heilskapleg arealforvaltning i området som òg varetek lokalsamfunna sitt behov for langsiktig positiv utvikling.

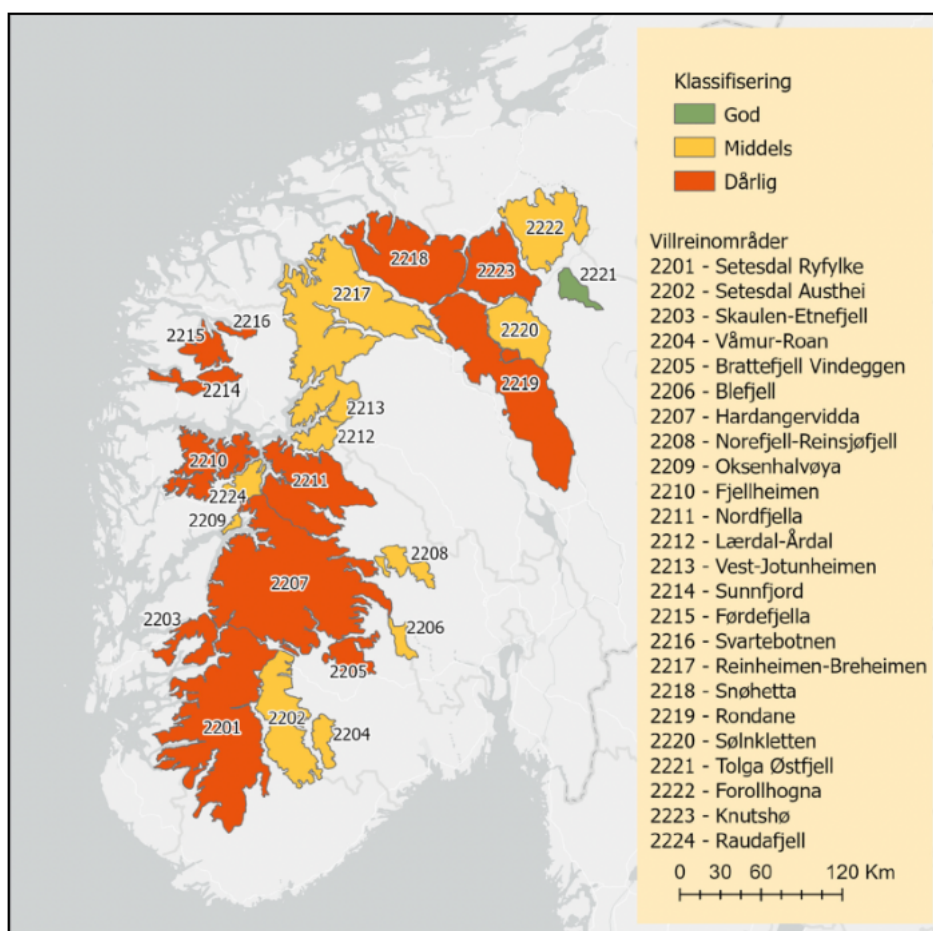
For å nå desse måla er det definert fire innsatsområde, kvar med fleire delmål (jf. tabell 1). De fire innsatsområda er:

1. Sikre leveområde for Europas sørlegaste villreinstamme
2. Leggje til rette for ei berekraftig bruk av området
3. Auke kunnskapstilfang og -nivå
4. Samarbeid og heilskapleg forvaltning

Heiplanen blir følgt opp av eit Heiplansekretariat som består av representantar frå kvar av dei fire fylkeskommunane. I tillegg har kvar fylkeskommune eigne interne planteam med representasjon frå relevante fagområde i fylkeskommunen.

Oppfølginga av Heiplanen inneber mellom anna å følgje opp Heiplanens handlingsprogram. Handlingsprogrammet er regionen sin tiltaksplan for å nå måla i Heiplanen. I tillegg til tiltak frå fylkeskommunen skal også tiltak og prosjekt frå kommunar, organisasjonar og statlege aktørar inkluderast. Heiplansekretariatet har det overordna ansvaret for handlingsprogrammet, men har berre oppfølgingsansvar for dei tiltaka der fylkeskommunen er ansvarleg aktør. Det har vore to rulleringar av handlingsprogrammet, sist ved årsskiftet 2023/2024, då handlingsprogrammet for perioden 2024–2027 vart vedteke.

[Kvalitetsnorm for villrein](#) er eit kunnskapssystem som klassifiserer villreinområda i god, middels eller dårleg kvalitet. Føremålet med å fastsetje ein kvalitetsnorm for villrein er å bidra til at villreinen og villreinområda blir forvalta på ein måte som sikrar at internasjonale forpliktingar blir overhaldne, og at nasjonale mål om å ivareta levedyktige bestandar blir nådde. Klassifiseringa skal gjennomførast kvart fjerde år.

Kartet viser dei 24 villreinområda i Noreg, og klassifiseringsgrad for kvart villreinområde etter kvalitetsnorma for villrein.

Etter ei omfattande kunnskapsinnhenting har alle dei 24 villreinområda i Noreg blitt vurderte etter kvalitetsnorma. Ingen av dei 10 nasjonale villreinområda fekk status *god kvalitet*; seks har status *dårlig* og fire har status *middels kvalitet*. Av dei ikkje-nasjonale villreinområda var det berre eitt som fekk status *god kvalitet*. Statusen for dei to villreinområda som inngår i Heiplanen er *dårlig* (Setesdal Ryfylke) og *middels* (Setesdal Austhei) kvalitet.

Årsaka til at Setesdal Ryfylke villreinområde ikkje tilfredsstiller måla i kvalitetsnorma er samansett, men sentralt står påverknad frå vegar og vasskraftutbygging, kombinert med ferdsel i utsette område. Dette har stor negativ effekt på villreinen sine moglegheiter til å vandre. Området har til dels sterkt reduserte funksjonelle trekkpassasjar innanfor villreinområdet, noko som betyr at villreinen har avgrensa moglegheiter til å bevege seg mellom viktige område som kalvings- og oppvekstområde – noko som er særleg kritisk for overleving og reproduksjon. Det er òg reduserte trekkpassasjar mellom Setesdal Ryfylke og dei tilgrensande villreinområda, noko som svekker den genetiske utvekslinga.

Klassifiseringa av Setesdal Austhei villreinområde (middels kvalitet) skuldast at den viktige trekkorridoren ved Bjørnevatn er forringa. Trekkorridoren er særst viktig for bestanden, då han gjev tilgang til kalvings- og fostringsområda sør i villreinområdet. Både sjølve vegen som ein fysisk barriere, og ikkje minst fritidsbustadane med tilhøyrande ferdsel frå disse, er sentrale årsaker til forringinga. I vurderinga etter kvalitetsnorma er det peika på at villreinområdet kan bli varig forringa dersom trekkorridoren blir ytterlegare svekka.

[Stortingsmelding 18 – Ein forbetra tilstand for villrein](#) (villreinmeldinga) legg føringar for ei styrkt og meir heilskapleg forvaltning av leveområda til villreinen. Meldinga peikar på behovet for å ivareta villreinen si langsiktige overleving gjennom restriktiv arealforvaltning, betre koordinering av ferdsel, styrkt helseovervaking og restaurering av leveområda. Meldinga slår fast at det skal utarbeidast tiltaksplanar for å betre tilstanden for villrein i dei områda som ikkje tilfredsstiller kravet om minimum middels kvalitet etter kvalitetsnorma for villrein.

Eit sentralt verkemiddel i dette arbeidet er oppdaterte og kunnskapsbaserte regionale planar. Det står i stortingsmeldinga at «det kan være nødvendig å oppdatere dei allereie gjeldande regionale planane for villreinområdet med tanke på ny kunnskap om villreinen sin tilstand og effekten av ulike påverknader». I stortingsmeldinga varsla regjeringa at det skulle opprettast ei eiga tilskotsordning for revisjon og utvikling av regionale planar for villreinområda. Føremålet med ordninga er å støtte fylkeskommunane i arbeidet med å oppdatere planane i tråd med ny kunnskap og nasjonale mål for villreinen sine leveområde.

Arbeidet med tiltaksplanar for villrein starta opp parallelt med – og som ein del av – arbeidet med stortingsmeldinga, og er no i ein avsluttande fase ved at forslag til

tiltaksplanar for Hardangervidda, Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområde er sendt på offentlig høyring. Høyringsfristen er 31. oktober 2025. I tiltak 4 i tiltaksplanen blir fylkeskommunane oppmoda om å revidere eksisterande regionale plan for Setesdal Austhei og Setesdal Ryfylke villreinområde. Dette skal gjerast med bakgrunn i oppdatert kunnskap, klassifisering etter kvalitetsnorma for villrein og i tråd med villreinmeldinga og nasjonale forventningar til planlegging.

Regjeringa legg kvart fjerde år fram nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging for å fremje ei berekraftig utvikling i heile landet. Desse forventningane skal følgjast opp i arbeidet med planstrategiar og planar i fylkeskommunane og kommunane. Dei nasjonale forventningane blir òg lagt til grunn når statlege myndigheiter deltek i planprosessane.

I dei [nasjonale forventningane til regional og kommunal planlegging](#) for perioden 2023–2027 er villreinen løfta spesielt fram som ein viktig del av norsk natur og kultur. Det blir peika på at nesten heile den europeiske bestanden lever i Noreg, og at vi difor har eit særskilt forvaltingsansvar for arten. Det er understreka at det er nødvendig med effektive og målretta tiltak for å sikre villreinen og leveområda hans. I regjeringsforventning nr. 58 står det: «Villreinens leveområder sikres, og vedtatte regionale planer for villreinfjella oppdateres i samsvar med ny kunnskap og følges opp i den kommunale planleggingen». Vidare står det: *«Det er viktig at fylkeskommunene og kommunene legger stor vekt på resultatene fra klassifiseringen av villreinområdene og arbeider aktivt for å oppnå kvalitetsmålene for de nasjonale villreinområdene. De regionale planene for fjellområdene med villrein er et viktig verktøy for å få til dette.»*

Dei [statlege planretningslinjene for arealbruk og mobilitet](#), fastsette ved kgl.res. 20. desember 2024, underbygger dette og inneheld ei eiga føring for villrein. I punkt 3.8 står det: *«Areal-planleggingen skal bidra til å nå målet om en helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villreinfjellet. Dette innebærer at det skal være en høy terskel for inngrep i villreinens leveområder.»* Dette inneber at kommunar og andre planstyresmakter skal leggje særleg vekt på omsyn til villrein ved vurdering av nye arealinngrep, og sikre at villreinens leveområde blir verna mot fragmentering og nedbygging. Dei statlege planretningslinjene vil ligge til grunn for ei eventuell revisjon av Heiplanen.

Analyse av måloppnåing for Heiplanen

Agder fylkeskommune gjennomførte, i samband med arbeidet med handlings- og økonomiprogrammet, ei analyse av måloppnåing for Heiplanen (gap-analyse).

Spørsmåla som vart stilte var om måla er nådde, og om utviklinga går i rett retning. Analysen vart utarbeidd av planteamet for Heiplanen i Agder fylkeskommune, og er gjennomgått av Heiplansekretariatet, som også stiller seg bak konklusjonane i analysen.

Analysen peikar på at utviklinga for villreinen ikkje går i ønskja retning, jf. kvalitetsnorma for villrein. Det blir vist til statusen for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområde, og konkludert med at intensjonen med Heiplanen ikkje er oppfylt. Ei enkel gjennomgang av delmåla under dei fire innsatsområda i Heiplanen (vurdert etter trafikklysmodellen: god – middels – dårleg) viser at delmåla som gjeld ivaretaking av villrein i liten grad er oppfylte.

Tabellen viser delmåla under dei fire innsatsområda i Heiplanen vurdert etter trafikklysmodellen kor: Grøn = god, oransje = middels og rødt = dårleg

Sikre leveområda for Europas sørlegaste villreinstamme ved:	
å sørge for tilstrekkelege leveområde for å oppretthalde ein livskraftig bestand i eit langsiktig perspektiv	
å ivareta nødvendige trekk for at reinen skal utnytte de to villreinområda best mogleg gjennom året	
å sikre gode moglegheiter for utveksling med tilstøytane villreinstammer	
å gi rammer for styring av ferdsel og anna aktivitet slik at omsynet til villreinen si områdebruk over årstidene ivareta	
å bidra til å redusere konfliktane mellom menneske og villrein	
Leggje til rette for ei berekraftig bruk av område ved å bidra til:	
å oppretthalde aktiv drift i landbruket, både for å sikre næringsgrunnlaget og å sikre kulturlandskapet og tilhøyrande biologisk mangfald	
å profilere landskapet og villreinen som ein regional ressurs som skal gje grunnlag og moglegheiter for næringsutvikling og regional profilering.	
at rekreasjon, friluftsliv, natur- og kulturbaserte aktivitetar gir grunnlag for bolyst, gode opplevingar og næringsutvikling	
rammer for å vidareutvikle området som viktig friluftslivsområde for besøkande	
Auka kunnskapstilfang og -nivå ved:	
å styrke kunnskapsgrunnlaget om villreinens leveområdebruk og effektar av menneskelege aktivitetar og inngrep	
å bidra til å spreie informasjon om villreinen	
å bidra til å spreie kunnskap om berekraftig bruk av natur- og kulturressursar	
Bidra til auka samarbeid og ei heilskapleg forvaltning ved:	
å gi et grunnlag for en mest mogleg lik forvaltningspraksis over hele planområdet	
å gi forutsigbare rammer for utvikling av næringsliv og annan aktivitet	
å bidra til en god dialog mellom forvaltningsnivåa	

Sjølv om måloppnåinga er låg, vurderer analysen at Heiplanen framleis fyller eit viktig behov. Det blir peika på at planen har fungert etter formålet til ein viss grad, og at tiltak har blitt gjennomførte i tråd med handlingsprogrammet. Dei to hovudmåla i planen er oppfylte i den forstand at det er fastsett ei klar grense for dei nasjonale villreinområda, og at det er etablert retningslinjer og føringar som var meint å gi ein berekraftig bruk av områda. I tillegg er omsynet til tettstadsutvikling i lokalsamfunna ivareteke gjennom bygdeutviklingssona, der villreininteressene skulle være avklart. Heiplanen er godt kjent og i stor grad innarbeidd i kommuneplanane.

Når det gjeld årsakene til manglande måloppnåing, peikar analysen på at ny kunnskap viser at auka og endra friluftsliv, generert av utbygging i randområda til villreinen – altså bygdeutviklingssona – påverkar og forstyrrar villreinen meir enn ein la til grunn då planen vart vedteken.

Analysen konkluderer med at det er behov for ei avgrensa revisjon av Heiplanen, for å sikre at planen er i tråd med oppdatert kunnskap om villrein, og for å betre ivareta villreinens leveområde enn det som er tilfelle i dag.

Innspel til høyringane av de regionale planstrategiane

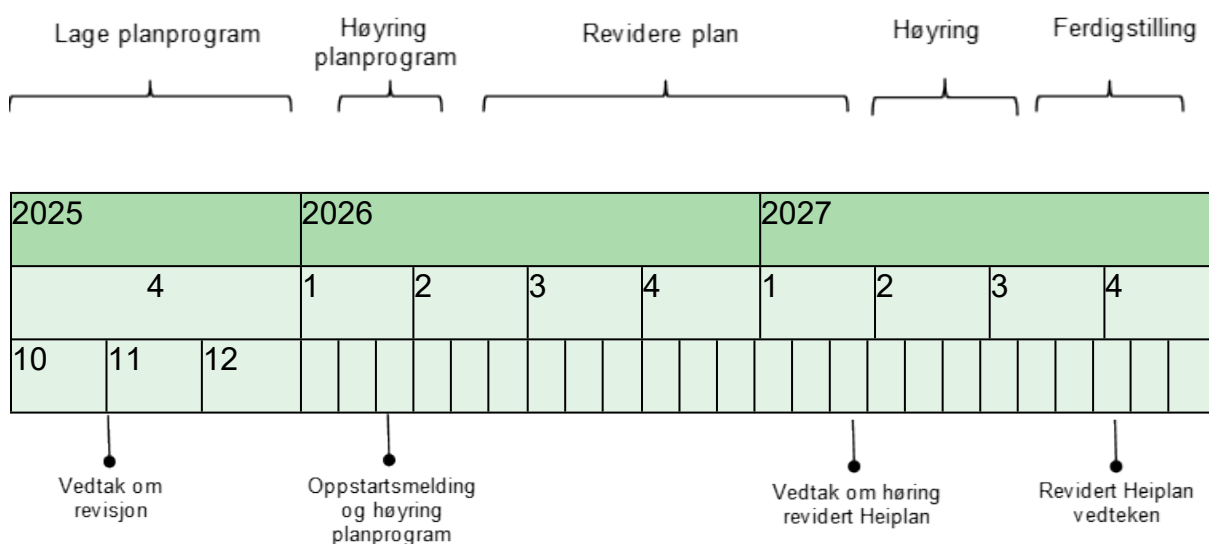
I høyringane av dei regionale planstrategiane for dei fire aktuelle fylka i inneverande planperiode kom det inn nokre innspel som gjaldt Heiplanen – villreinområda. I Agder peika ei av kommunane tydeleg på at det er uheldig at Heiplanen ikkje vart sett til revisjon, men berre at ein opna for dette. Andre innspel kan tolkast som at det er underforstått at Heiplanen skal reviderast. Det kom ikkje inn negative innspel til revisjon av planen. I Telemark hadde Statsforvaltaren eit tydeleg innspel med forventning om at Heiplanen blir sett til revisjon i inneverande planperiode. I Rogaland og Vestland kom det ikkje inn innspel til planstrategiane som gjaldt Heiplanen.

Rammer for revisjon – tidsplan og økonomisk ramme

I tråd med stortingsmelding 18 vart det mot slutten av 2024 lyst ut ei tilskotsordning, kalla Natursats, der det vart opna for å søkje om tilskot til revisjon av regionale planar for villrein fjella. På vegner av Heiplansekretariatet søkte Agder fylkeskommune om tilskot på 2 millionar kroner over 2 år, til ei avgrensa og målretta revisjon av

Heiplanen. I brev frå Miljødirektoratet datert 20.06.2025 har Agder fylkeskommune fått tilsegn om tilskot.

Dersom Agder fylkeskommune aksepterer tilskotet, set dette visse rammer for revisjonsarbeidet – mellom anna at det formelt må meldast oppstart av revisjonsarbeidet innan utgangen av 2025, og at arbeidet må vere ferdig innan to år. Både tidsramma og den økonomiske ramma som tilskotet fastset, har betydning når ein no skal ta stilling til revisjon av Heiplanen. Innanfor dei gitte rammene må revisjonen vere avgrensa og målretta. Ei full revisjon av planen vil krevje både ei vesentleg høgare økonomisk ramme og eit lengre tidsperspektiv for gjennomføring av prosessen. Kva ei avgrensa og målretta revisjon av Heiplanen faktisk vil innebære, vil bli tema i planprogrammet.

Figuren viser planlagt tidslinje for revisjon av Heiplanen

Utviklingsplan for Rogaland 2025-2028

I Utviklingsplan for Rogaland 2025 – 2028 står det om Heiplanen; «*Det vil tas stilling til om planen skal revideres i dialog med de andre fylkene, etter nye tiltak for villreinområdene tydeliggjøres gjennom ny stortingsmelding om villrein i 2024.*»

Fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet (FRAM-planen)

Arbeidet med ny fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet (FRAM-planen) er under utarbeiding. Planen er ein regional plan etter plan og bygningslova, med mål om første vedtak i fylkestinget i Rogaland i juni 2027. FRAM skal både samla og vidareutvikla arealpolitikk frå gjeldande regionale planar i Rogaland, men også være en arena for utvikling av ny arealpolitikk på områder der dette ikkje finnes i dag.

Fylkesdirektørens vurderingar

Ivaretaking av naturmangfald, landskap og kulturmiljø er innsatsområde, i gjeldande Utviklingsplan for Rogaland 2025-2028. Fylkesdirektøren vurderer at ivaretaking av villrein med leveområda gjennom Heiplanen, og i samarbeid med de tre andre fylka, er i tråd med Utviklingsplan for Rogaland 2025-2028.

For Rogaland vurderer fylkesdirektøren at det vil være spesielt viktig å sikre god samordning og arbeidsdeling mellom planprosessane for Heiplanen og FRAM.

Oppnemning av representantar til styringsgruppe

FT-sak 61/2025 "Prinsipper og prosesser for plan- og strategiarbeid og bruk av eksterne samarbeidsarenaer" innehelder blant anna av prinsipp for involvering av folkevalde i plan og strategiprosessar. Blant anna står at det ved oppnemning av folkevalde til plan- og strategiprosessar for ei avgrensa periode, så skal dette skje gjennom ei «politisk referansegruppe». Heiplanen blir utarbeida saman med fylka Agder, Telemark og Vestland, fleire av desse omtalar dette som «styringsgruppe». For å sikre like vedtak mellom fylka og felles forståing av vedtaka meiner fylkesdirektøren at det er klokt å gjera eit unntak og nytta ordet «styringsgruppe» i vedtaket.

Organisering og medverknad

Det er avgjerande ved revisjon av Heiplanen at det blir sikra god medverknad. Det er først gjennom god forankring i kommunane at Heiplanen kan bli eit effektivt verkemiddel for å nå målet om å betre ivareta villreinen sine leveområde i vår del av landet. Korleis arbeidet skal organiserast vil gå fram av planprogrammet, men det er viktig at vi allereie no, i utarbeidinga av dette, søker samarbeid med kommunane og

Statsforvaltar. Det bør utarbeidast ei prosjektbeskriving så tidleg som mogleg, kor ein mellom anna legger ein plan for å sikre god medverknad.

Det blir og foreslått å allereie no opprette ei styringsgruppe for arbeidet med planprogrammet og deretter revisjonen. Kvar av dei 16 kommunane bør bli spurt om å stille med ein representant på høgt politisk nivå, helst ordførar eller varaordførar, og deriblant leier for verneområdestyret. I tillegg bør leier av villreinnemnda og Statsforvaltar delta. Heiplansekretariatet vil tidleg søkje samarbeid administrativt med kommunane, Statsforvaltar, sekretær for verneområdestyret, samt sekretær for villreinnemnda. På oppfordring frå Heiplansekretariatet har Agder fylkeskommune sagt seg villig til å leie arbeidet med revisjonen.

Bygdeutvikling

Det er eit mål å oppdatere Heiplanen i tråd med ny kunnskap og nasjonale mål for ivaretaking av villreinen. Samstundes vil ei god forvaltning av villreinen sine leveområde bidra til å ta vare på heieområda som heilskap. Villreinen og villrein fjella er viktige for kommunane – både som identitetsberarar og for å skape bolyst – og dermed for kommunane si utvikling på sikt.

Innanfor ramma av målet om å ivareta villreinen, er det ønskeleg at Heiplanen også bidreg til at bygdene og grendene i villrein fjella kan ha ei positiv utvikling, og korleis villreinen kan bidra til verdiskaping. Dette er eit mål i Heiplanen i dag. Korleis Heiplanen framleis kan bidra til dette vil bli tema i planprogrammet.

Fylkesdirektøren si tilråding

Utviklinga for villreinen går ikkje i rett retning. Villreinen er nær truga, og bestanden kan – dersom vi ikkje endrar måten vi forvaltar naturen på – bli utrydda. Vi har eit nasjonalt og internasjonalt ansvar for å sørgje for at Europas sørlegaste villreinstamme ikkje døyr ut som følgje av vår arealbruk. Vi har kunnskap om tilstanden, og vi kjenner i stor grad effekten av ulike tiltak – vi veit kva som må til – det som manglar er å gjennomføre kraftfulle tiltak.

Dei regionale planane for villrein fjella er eit sentralt verkemiddel for å få ei arealforvaltning som går i same retning på tvers av kommunegrensene. Overvaking og oppdatert kunnskap om villrein har likevel vist at dei omsynssonene og

retningslinjene som er fastsette ikkje har vore tilstrekkelege for å ivareta villreinen sine leveområde på ein måte som sikrar positiv utvikling.

Med mål om å betre sikre villreinen sine leveområde, tilrår fylkesdirektøren at det blir sett i gang ein revisjonsprosess for Heiplanen. Revisjonen må gjennomførast innanfor dei rammene som er gitt gjennom tilskotet frå Miljødirektoratet, noko som inneber ei avgrensa og målretta revisjon.

Det er naturleg at rullering av handlingsprogrammet blir innarbeidd i revisjonen av Heiplanen i etterkant av at tiltaksplanen for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei er fastsett.

Økonomiske konsekvensar

Med vedtak om ei avgrensa og målretta revisjon av Heiplanen innanfor dei økonomiske rammene som er gitt gjennom tilskotet frå Miljødirektoratet, vil revisjonen ikkje ha økonomiske konsekvensar for fylkeskommunen. Leiinga av prosjektet blir dekt av tilskotet. Det må likevel reknast med at fleire fagområde bidreg inn i arbeidet, og at det må setjast av noko meir personalressursar til arbeidet med Heiplanen enn normalt dei to neste åra.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår å setje i gang arbeidet med ei avgrensa og målretta revisjon av Heiplanen. Tilrådinga byggjer på dei rammene som er fastsette gjennom tilskotet frå Miljødirektoratet – både når det gjeld målet med revisjonen, dei økonomiske rammene og framdriftsplanen.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2025/68592-1

Saksbehandlar: Thomas Bergeland

Avdeling: Næring

Ny partnerskapsavtale for Fjord Norge AS for 2026

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utal
78/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Partnerskapsavtale Fjord Norge AS 2026
- 2 Handlingsplan 2025

Samandrag

I over 30 år har Fjord Norge AS vore fylkeskommunane på Vestlandet sitt verktøy for å marknadsføre denne delen av Norge internasjonalt. Sal og marknadsføring har vore selskapets kjernekompetanse, og dei har hatt ei samlande rolle for reiselivet på Vestlandet. I denne perioden har det vore store endringar i måten ein driv marknadsføring. Til dømes har store, tradisjonelle marknadskampanjar som mange aktørar bidrog til, blitt meir og meir erstatta av sosiale medium og influensarar som leverer personleg innhald med meir lokal tilknytning, utanfor destinasjonanes kontroll.

I ei evaluering gjennomført i 2023 av TØI – Transportøkonomisk Institutt, peika ein på ulike utfordringar Fjord Norge AS stod ovanfor, og tilrådde ulike vurderingar, prioriteringar og tiltak for at selskapet skulle kunne halde fram å vera ei drivkraft for reiselivet på Vestlandet, og levere tenester reiselivsnæringa og destinasjonsselskapa

hadde bruk for. For å vera sikker på at vurderingane blei gjort og iverksett snarleg, blei førre avtale med Fjord Norge AS korta ned frå tre til to år. Etter desse to åra vurderast det slik at ein ikkje har komme i mål med dette arbeidet, og dei tre fylka ønsker no å inngå ein eitt-årig avtale for 2026

Fylkesdirektørens innstilling

1. Rogaland fylkeskommune inngår ei avtale med Fjord Norge AS som gjeld frå 1. januar 2026 til 31. desember 2026.
2. Avtala har ei økonomisk ramme på 3 mill. kr. Fylkesdirektøren innarbeider beløpet i økonomiplan for 2026-2029.
3. Fylkesdirektøren får fullmakt til å signere avtala.
4. Avtalen vert inngått under føresetnad av at fylkeskommunane i Vestland og Møre og Romsdal gjer tilsvarande vedtak.
5. I løpet av avtaleperioden vil Rogaland fylkeskommune, saman med Vestland og Møre og Romsdal fylkeskommunar ta initiativ til å få gjennomført ei kartlegging over oppgåver innan reiseliv som er relevante å løyse i fellesskap for Vestlandet.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

I ei årrekke har dei tre fylkeskommunane hatt ei partnarskapsavtale med Fjord Norge AS, som har hatt ei varigheit på tre år om gangen, og dermed blitt fornya kvart tredje år. Kvart fylke har inngått kvar sin avtale med selskapet, men den har vore likelydande i alle fylka. Etter ei evaluering av Fjord Norge AS sitt arbeid, utført i 2023 av TØI – Transportøkonomisk Institutt, på oppdrag frå dei tre fylkeskommunane, blei det peika på ulike utfordringar selskapet stod ovanfor, og behovet for å gjera nokre strategiske val. For å understreke forventningane til snarlege endringar, inngjekk dei tre fylka ei to-årig avtale med selskapet.

I vedtaket i FT-sak 135/2023 var ordlyden slik:

«Fylkesdirektøren meiner at evalueringa viser at det er nødvendig for Fjord Norge AS å gjere endringar om det gode samarbeidet i Vestlandsregionen skal kunne halde fram på same måte som tidlegare. Fylkesdirektøren ventar vidare at selskapet i løpet av kommande avtaleperiode gjer grundige vurderingar og prioriteringar, slik at dei kan gjera dei tilpassingane som måtte være nødvendige for at Fjord Norge AS skal være den naturlege samarbeidspartnaren for destinasjonane i Rogaland. Desse prioriteringane og tilpassinga må være gjort før arbeidet med ein ny avtale for perioden etter 2025 tek til.»

Gjeldande avtale mellom Fjord Norge AS og fylkeskommunane Rogaland, Vestland og Møre og Romsdal utløpar ved utgangen av 2025.

Problemstilling

Fylkestinget bes om å ta stilling til revidert partnarskapsavtale mellom Rogaland fylkeskommune og Fjord Norge AS.

Saksopplysningar

Kva gjer Fjord Norge AS – føremål og visjon

Fjord Norge AS (selskapet) er landsdelsselskapet for reiselivsnæringa i fylka Rogaland, Vestland og Møre og Romsdal. I tett samspel med destinasjonsselskapa og næringa skal selskapet leie det internasjonale marknadsarbeidet for Vestlandet. Selskapet skal posisjonere Fjord Norge som verdas mest attraktive destinasjon for natur- og opplevingsferiar under visjonen «Vi viser verden Fjord Norge».

Fjord Norge AS skal gjennom målretta internasjonal og nasjonal marknadsføring bidra til heilårs trafikk og betra lønsemd i reiselivsregionane på Vestlandet. Fjord Norge AS skal gjennom formidling av marknadskunnskap bidra til at reiselivsnæringa i regionen tilbyr marknadstilpassa produkt og tenester. Selskapet har 7 tilsette og har sitt hovudkontor i Bergen.

Fjord Norge AS produserer og formidlar forbrukarkampanjar, åleine eller saman med kommersielle partnerar som t.d. destinasjonsselskap, transportselskap og turoperatørar, der destinasjonar og større aktørar på Vestlandet kan kjøpe seg inn for å få profilering. Selskapet arbeider også bransjeretta og har kontakt med turoperatørar gjennom salsreiser og messedeltaking. Ein viktig del av Fjord Norge AS sitt arbeid er retta mot presse, og dei legg til rette for visningsturar for utvalde medium for å sikre god og målretta profilering. Selskapet driv nettstaden www.fjordnorway.com og ulike kanalar i sosiale media. I seinare år er bransjefokuset styrka, medan forbrukarkampanjane har mindre omfang enn tidlegare. Fokuset skal være på å styrke turisttrafikken til Norge utanom sommarsesongen.

Dei tre vestlandsfylka har hatt avtale med Fjord Norge AS i mange år, og dagens to-årige avtale varer ut 2025. Avtala er likelydande for dei tre fylka, og blir og politisk behandla i Vestland og Møre og Romsdal. Den politiske saka som blir lagt fram er tilnærma likelydande i dei tre fylkeskommunane saman med felles utkast til avtale

Eigarskap og støtte til selskapet

Rogaland fylkeskommune er saman med fylkeskommunane i Vestland og Møre og Romsdal eigarar i selskapet Fjord Norge AS og alle tre fylka gir økonomisk støtte til selskapet. Dei tre fylkeskommunane har ein samla post på 35,6 % av aksjane. Rogaland og Møre og Romsdal har 8,9 % kvar, medan Vestland har 17,8 % av aksjane og er største enkeltstående eigar. Bergen Reiselivslag har 11,3 % av aksjane, og er nest største enkeltaksjonær. Videre har 12 aksjonærar frå reiselivsnæringa eigarandelar frå 2,9 % til 1,0 % kvar . Resten av aksjane er fordelt på om lag 200 småaksjonærar. Vestland fylkeskommune har to styremedlemmar i selskapet, medan Rogaland og Møre og Romsdal fylkeskommunar har eitt styremedlem kvar.

Avtala med selskapet styrer tildelinga av midlar frå fylkeskommunane og seier ikkje noko om korleis fylkeskommunen utøver sitt eigarskap. Det er likevel viktig for fylkeskommunen å opptre som ein ansvarleg og føreseieleg eigar, og avtala har fram til 2024 hatt avtaleperiode på tre år av gangen. I 2023 blei det gjennomført ei evaluering av Fjord Norge AS sitt arbeide. Evalueringa viser at medan det er stor oppslutning på tvers av regionen om fleire delar av Fjord Norge AS sitt arbeid har det oppstått utfordringar knytt til deler av satsinga, særleg samarbeidet om ein felles nettportal og store variasjonar i kva behov dei ulike destinasjonsselskapa har i høve til forbrukarmarknadsføring. I 2024 fekk Fjord Norge AS derfor ein to-årig avtale med dei tre fylkeskommunane, i påvente av at det skulle gjerast endringar som svara ut dei utfordringane evalueringa peika på. Inneverande avtale går ut 31. desember 2025. I perioden er det gjort framsteg når det gjeld nettportalen, men samtidig er selskapets relevans og leveransar endra, slik at ytterlegare endringar vil være nødvendige.

Det er ikkje nødvendigvis slik at dei næringsaktørane som har eigarskap i Fjord Norge AS er dei største brukarane av selskapet sine tenester – mange av selskapa som kjøper kampanjeplass og andre tenester er ikkje eigarar. Fjord Norge blei stifta i 1993 og fylkeskommunane på Vestlandet har vore blant eigarane frå starten. Fjord Norge AS si årsmelding for 2024 er [tilgjengeleg digitalt](#).

Handlingsplan for 2025 er lagt ved saka.

Bidrag frå dei tre fylkeskommunane

Då Fjord Norge AS blei danna var dei den gangen fire vestlandsfylka eigarar i selskapet med lik aksjepost og lik økonomisk innsats. Etter at Hordaland og Sogn og Fjordane danna Vestland, fekk Vestland dobbelt så stor aksjepost som Rogaland og Møre og Romsdal. Vestland bidreg til dobbelt så mykje i partnerskapsmidlar, med 6 mill. kroner. Rogaland og Møre og Romsdal bidreg med 3 mill. kroner kvar. Vestland fylke er og størst både i høve til talet på destinasjonsselskap, reiselivsaktørar, verdiskaping og talet på tilsette i næringa. Rogaland og Møre og Romsdal vurderer derfor at det er rett at Vestland fortsett bidreg med meir.

Fjord Norge har signalisert at bidraget er for lite til å oppretthalde aktivitetane, og det er bakgrunnen til at fylka har bedt selskapet prioritere kva aktivitetar dei skal tilby.

Evaluering og avtaleperioden 2024-2025

I FT-sak 135/2023 blei ei evaluering av Fjord Norge AS, gjennomført på vegne av fylkeskommunane, og forslag til ny avtale 2024-2025 lagt fram. Evalueringa vart gjennomført av TØI – Transportøkonomisk Institutt, og peika på behov for nytenking og tilpassing av leveransane til Fjord Norge AS.

Funna i evalueringa resulterte i at ny avtaleperiode blei korta ned frå vanlegvis tre år til to år, slik at selskapet hadde høveleg med tid til å gjera endringar og prioriteringar.

Fylkesdirektørens vurderingar

I etterkant evaluering som blei gjennomført av TØI i 2023 har Fjord Norge AS sjølv gjennomført eit internt strategiarbeid for å møte forventningane om endringar som blei tydeleggjort i saksframlegget. Resultatet av denne prosessen er ikkje presentert for næringa og styret verker heller ikkje å kjenne til forventningane frå eigarane i tilstrekkeleg grad. Fylkesdirektøren vurderer det slik at det har vore vanskeleg å sjå kva strategiske endringar som er gjort for å komme anbefalingane frå evalueringsrapporten i møte.

2024 blei eit vanskeleg år for Fjord Norge AS. Selskapet har hatt redusert bemanning på grunn av fleire sjukmeldingar og streva med å komme på rett veg i høve til fylkeskommunane sine forventningar til endring og spissing av oppgåver. Resultatet vart at aktivitetsnivået i 2024 var lågare enn ønskeleg, og dialogen med destinasjonsselskapa og andre reiselivsaktørar har ikkje vore slik ein skulle ønske, og til tider fråverande. Ein konsekvens av denne låge aktiviteten er at selskapet sin posisjon som eit samlande og leiande organ på Vestlandet er svekka, og at destinasjonsselskapa til dels har funne andre samarbeidskonstellasjonar og løysingar for aktivitet eller rett og slett gjennomført aktivitetane sjølve, før ein eit stykke ut i 2025 hadde full bemanning i Fjord Norge AS igjen.

I avtalen for 2024 - 2025 vart det peika på behovet for ein gjennomgang av Fjord Norge AS sin eigen aktivitet for å spisse innsatsen, og sikre at selskapet er ein relevant samarbeidspartnar for reiselivsnæringa på Vestlandet. Dette mellom anna med utgangspunkt i nye arbeidsmetodar på grunn av teknologiutviklinga og endringar i oppgåvene som skal løysast i heile reiselivsstrukturen. Fjord Norge AS har derfor no lagt planar for å spisse innsatsen meir mot pressearbeid og bransjeretta aktivitet, og bruke mindre ressursar på forbrukarmarknadsføring. Dette er i tråd med tilbakemeldingar frå destinasjonsselskapa, som i stor grad ønskjer å drive eigen sals- og marknadsføringsaktivitet og har meir behov for bistand og støtte i kontakten med det internasjonale bransjeleddet og presse.

I møte mellom dei tre fylkeskommunane og leiinga i Fjord Norge AS i februar 2025, vart vegen vidare diskutert. Fylkeskommunane meiner at dei strategiske endringane som er presentert i etterkant av dette møtet går eit stykke på veg i å ta Fjord Norge framover. Fylkesdirektøren meiner likevel at det med utgangspunkt i den svært endra arbeidssituasjonen i heile næringskjeda – frå nasjonalt nivå til destinasjonsnivå – er nødvendig å tenkje radikalt nytt for å finne dei kjerneoppgåvene som vil vere utslagsgivande for at reiselivsnæringa på Vestlandet vil samle seg om fellestanken om eit sterkt landsdelsselskap.

I diskusjonane som har vore har alle dei tre fylka gitt tydelege signal om at reduksjon i tilskotet frå eitt fylke vil føre til reduksjon også frå dei andre to.

Behov for endringar

Evalueringsprosessen som blei gjennomført i 2023 peika på behov for nytenking og tilpassing av leveransane til Fjord Norge AS. Årsaka til denne behovsendringa var todelt:

1. Den økonomiske situasjonen til Fjord Norge AS har blitt svekka dei siste åra. Tilskotet frå fylkeskommunane blir ikkje indeksjustert, som i realiteten betyr at tilskotet minkar for kvart år med tanke på prisjusteringa elles i samfunnet. Selskapet klarer ikkje i like stor grad å hente inntekter frå næringsaktørane og er dermed meir avhengig av den offentlege støtta. I tillegg har Innovasjon Norge dei seinare åra hatt lågare budsjett og mindre aktivitet på eigne kontor, noko som har ført til færre felles prosjekt. Omstrukturering som har ført til at Innovasjon Norge har henta fleire oppgåver heim frå utanlandskontora har gjort det nødvendig for Fjord Norge AS å styrke sitt eige presse- og bransjeretta arbeid i dei relevante marknadane.
2. Måten ein marknadsfører på er i stor endring, og det skjer fort. Fleire aktørar marknadsfører seg sjølve og ein større del av marknadsføringa kjem frå influensarar, private reisande eller private aktørar som ein i svært liten grad har kontroll over. Store kampanjar, der mange aktørar samlar seg om ein overordna bodskap blir i større grad erstatta av meir lokale bodskap knytt til lokale merkevarer. Videoar i sosiale medium, dronar og KI som produserer avansert materiale er i vid bruk også av publikum generelt og den tradisjonelle måten å drive reisemålsmarknadsføring på er i endring. Store internasjonale online-turoperatørar (OTA) er svært dominerande i eigen marknadsføring, og set dermed sjølve i større grad agenda for kommunikasjonen.

For mange kommunar og destinasjonsselskap fører behovet for å jobbe med utvikling, berekraft og besøksforvaltning med seg oppgåver som ikkje automatisk passar inn i ein modell som hovudsakleg er rigga for å jobbe med marknadsføring og sal. Fleire nasjonale rapportar peikar på at måten den norske reiselivsnæringa er organisert og fungerer på, frå nasjonalt hald til landsdelsnivå og destinasjonsselskap, høyrer til i ei gamal tid. Dette medfører at verken arbeidsfordelinga eller finansieringsløysingane vi

har i dag, er optimale. Dette er ein vanskeleg situasjon å løyse, sidan det ikkje finst ein felles modell for organisasjonsform, finansiering eller eigarstruktur. Fylkeskommunane på Vestlandet er ikkje eigar i destinasjonsselskapa i regionen og har heller ikkje styreplass i desse selskapa, slik vi har i Fjord Norge AS. Dette gjer at fylkeskommunane ikkje kan avgjere korleis destinasjonsselskapa organiserer seg.

I Rogaland er det tre destinasjonsselskap; Region Stavanger, Reisemål Ryfylke og Visit Haugesund og Haugalandet. Dei har forskjellige fokusområde og strategiar, og prøver å samarbeide der det høveleg, gjennom deira felles selskap Reiseliv Sørvest. Selskapet får tilskot på ein million årleg frå Rogaland fylkeskommune.

Til orientering kan nemnast at Vestland har sju destinasjonsselskap, medan det i Møre og Romsdal er ei samanslåing på gang, som gjer at dei vil kun ha eit destinasjonsselskap i framtida. Dette gjer at utfordringane i dei tre fylka er noko forskjellig når det gjeld struktur og organisering.

Fylkesdirektøren oppfattar det slik at Fjord Norge AS har slitt med å gjere dei nødvendige prioriteringane tidsnok til å kunne iverksette og hausta effektane av dei. Samstundes har stort sjukefråvær hindra selskapet i å levere fullt ut på oppdraget sitt, og destinasjonsselskapa har dermed gjort meir av arbeidet sjølve. Med bakgrunn i dette, og dermed eit ønske om at selskapet snarleg skal kunne levere ei teneste reiselivsnæringa på Vestlandet etterspør og verdsett, er det naturleg å inngå avtale for ein kortare periode enn tidlegare.

Verdien av felles vestlandsk innsats

Fylkeskommunane på Vestlandet har samarbeida om reiselivssatsinga i landsdelen i over 30 år. Denne innsatsen har bidratt til at det norske fjordlandskapet, representert gjennom merkevara Fjord Norway, er blitt Norges sterkaste merkevare for reiseliv internasjonalt. Saman med det nordnorske nordlyset skårar fjordane topp i undersøkingar der det internasjonale publikummet blir spurt om kva dei assosierer med Norge. Fjord Norge AS er det einaste av landsdelsselskapa som har overlevd uavbrote i ein så lang periode og har derfor kunna byggje stein på stein i arbeidet med å oppretthalde merkevara. Utan den langvarige investeringa frå dei tre (tidlegare fire) fylkeskommunane ville denne innsatsen ikkje vore mogeleg, og selskapet ville mest sannsynleg heller ikkje klart å overleve bortfallet av den offentlege støtta.

Innovasjon Norge sin rapport Reisebarometer vår 2025 måler forventningar til reiser, reiseplanar og reiselyst i seks europeiske marknader. Ord som «storslått natur», «fantastiske fjell» og «spektakulære fjordar» skårar udiskutabelt høgast i alle dei seks marknadane. Rapporten viser også at det er ein auke i yngre målgrupper som seier dei har interesse for å reise til Norge om vinteren. Fjord Norge AS sine aktivitetar har retta seg særleg mot lågsesong (vinter) og fjordlandskapet står sjølvsagt sentralt i budskapet.

Destinasjonsselskapa støttar breitt opp om merkevara Fjord Norway, og har gitt klart uttrykk for at denne er verdifull for landsdelen. Dei har trua på verdien av samarbeid, men peikar på at aktivitetane i regi av Fjord Norge treff deira behov i mindre grad enn før. Fjord Norge er og peikt på som eit regionalt konkurransefortrinn i vår egen Nærings- og innovasjonsstrategi.

Det er mykje som tyder på at den arbeidsmåten som til no har fungert godt, ikkje lenger er optimal, sidan måten ein marknadsfører har utvikla seg så sterkt dei seinare åra. Nye oppgåver i fleire ledd i reiselivsmodellen, digitalisering og trongare økonomi bidreg til behov for omstilling og endring. Det treng ikkje bety at merkevara Fjord Norway er uaktuell, men om landsdelsselskapet skal ha ein funksjon, må relevansen og nytten for reiselivsnæringa være så tydeleg at det er naturleg å samle seg til felles løft. Dette kan bety nye oppgåver og behov for ny kompetanse, og at verdigrunnlaget som er lagt, kanskje kan nyttast også utanfor reiselivet for å løfte vestlandsk attraksjonskraft.

Fylkeskommunane si rolle i reiselivsarbeidet

Fylkeskommunane har lang tradisjon for å bidra til utviklinga av reiselivsnæringa i eigne fylke, og har tette band til destinasjonsstrukturen og landsdelsselskapet både gjennom avtalar, midlar og fagleg samarbeid. Fylkeskommunane er samlingsaktør og fasilitator for ei rekkje reiselivsrelaterte oppgåver, og både destinasjonsselskapa og landsdelsselskapet er viktige medspelarar. Strukturen med samspel på fleire nivå (nasjonale, landsdel, regionale) gjer at det er nødvendig å nøye vurdere rollefordeling og ulike modellar for oppgåveløysing inn i ei ny framtid.

I løpet av 2026, som den nye avtale vil gjelde for, vil det være hensiktsmessig at fylkeskommunane nøye vurderer eigne mål for reiselivsarbeidet og kartlegg kva for oppgåver det vil være verdifullt for reiselivsnæringa i dei tre fylka å løyse saman, og kva som fungerer best lokalt. Dei tre fylkeskommunane ynskjer å gå vidare med ei slik kartlegging, som kommer til å danna eit kunnskapsgrunnlag for korleis dei skal i fellesskap skal jobbe vidare med reiseliv. Denne kartlegginga kan danne grunnlaget for ei ny partnerskapsavtale med Fjord Norge, eller sei noko om ei anna tilrådd retning og aktivitetar fylkeskommunane vil gjere saman.

Konklusjon

Landsdelsselskapet Fjord Norge AS har gjennom over 30 år vore ein samlande faktor for reiselivsnæringa i vestlandsfylka, og har bygd opp ei sterk merkevare med høg internasjonal attkjenningsfaktor. Dei tre vestlandsfylka er til saman største eigar av selskapet og bidreg økonomisk på ein måte som er avgjerande for Fjord Norge AS sin eksistens. For å møte ei ny framtid prega av nye utfordringar og mogelegheiter, er det viktig at Fjord Norge AS vurderer kva rolle selskapet best kan ta for å være eit relevant og verdifullt organ for reiselivsnæringa på Vestlandet også inn i framtida.

Fylkeskommunane inngår ein ny avtale med Fjord Norge AS med varigheit på eitt år, frå 1. januar til 31. desember 2026. Ein fornya avtale mellom fylkeskommunane og Fjord Norge AS etter 2026, vil vere avhengig av at landsdelsselskapet blir oppfatta som relevant og nyttig for reiselivsnæringa på Vestlandet og at Fjord Norge AS er ein naturleg samarbeidspartnar for desse.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Dato: 16.09.2025

Arkivreferanse: 2025/67126-1

Saksbehandler: Helene Tråsavik

Avdeling: Regional kompetanse og analyse

Regional Innovation Valley - tilskuddsordning for forsterking av regionale midler til innovasjon

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
79/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Sammendrag

Regional Innovation Valley (RIV) er et Horisont Europa medfinansieringskonsept som gir en unik mulighet til å forsterke regionale midler i eksisterende tilskuddsordninger. Fylkesdirektøren forbereder en søknad til [utlysningen HORIZON-EIE-2025-02-CONNECT-02 \(Implementing co-funded action plans for connected regional innovation valleys\)](#) sammen med fem andre europeiske regioner. For å møte kriterier til ordningen må fylkeskommunen øremerke midler fordi ordningen har krav om egenfinansiering. Fylkesdirektøren foreslår å øremerke midler fra eksisterende tilskuddsordninger, som en garanti for dekning i prosjektets varighet på 4 år. Ved eventuelt tilsagn vil Europakommisjonen bidra med tilsvarende beløp, som fører til en dobling av regionale midler rettet mot innovasjon i energi og maritime næringer.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Fylkesutvalget slutter seg til at fylkesdirektøren søker medfinansiering til prosjektet Regional Innovation Valley.
2. Fylkesutvalget ber fylkesdirektøren utforme forslag til justeringer av tilskuddsordninger slik at de dekker Rogaland fylkeskommunes deltakelse i prosjektet dersom søknaden blir innvilget.
3. Fylkesutvalget ber fylkesdirektøren om å komme tilbake til med forslag til konkret finansieringsmodell dersom søknaden blir innvilget.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Rogaland fylkeskommune ble etter søknad tildelt status som en Regional Innovation Valley (RIV) i 2024. RIV-statusen er en EU-etikett som gis til visse regionale myndigheter. Den signaliserer et ambisjonsnivå fra regionale myndigheters side om et mer målrettet bruk av midler for å bidra til å løse presserende regionale og europeiske utfordringer. Utfordringene må være i tråd med regionens spesifikke kompetanse, teknologi og yrkesprofil, noe som i Rogaland fylkeskommunes tilfelle samsvarer med tilnærmingen i nærings- og innovasjonsstrategien.

I mai 2025 kunngjorde Europakommisjonen utlysningen [HORIZON-EIE-2025-02-CONNECT-02 \(Implementing co-funded action plans for connected regional innovation valleys\)](#) gjennom Horisont Europa-programmet for forskning og innovasjon. Utlysningen er rettet mot regionale myndigheter med RIV-status og har søknadsfrist 15. oktober 2025.

RIV-prosjekter har en varighet på totalt 4–5 år, dette inkluderer tid til å utforme og publisere felles utlysninger med andre partnerregioner. Ideelt består prosjektkonsortiene av 5-8 regionale myndigheter som bidrar med omtrent 1 million euro hver (ca. 11 millioner kroner etter dagens kurs) i prosjektperioden på 4-5 år.

RIV-prosjekter finansieres slik:

Regionene som deltar i ordningen garanterer for at de vil bidra med øremerking egne midler. EU matcher dette beløpet, og bidrar i tillegg med et beløp som tilsvarer halvparten av den beregnede interne administrasjonskostnaden.

Regionene som deltar i konsortiet utformer i felleskap en eller flere utlysninger som aktører i de samme regionene kan søke på gjennom felles prosjekter. Dersom søkere fra Rogaland får innvilget prosjektstøtte, blir dette dekket 50/50 av EU-midlene avsatt den enkelte region og midlene regionen selv har avsatt. Ubenyttede midler går tilbake til henholdsvis regionen og EU.

I praksis innebærer dette at fylkeskommunen må øremerke noen av våre tilskuddsmidler i en periode på opptil 4 år. Det vi får igjen for dette er en dobling av de utdelte tilskudd i samme periode for de prosjektene som faller innenfor ordningen, samt et kontantbidrag fra EU som skal dekke administrasjonskostnader.

Dersom fylkeskommunen skal kvalifisere til å delta i ordningen må det gjøres et vedtak som fungerer som en garanti for fylkeskommunens bidrag. Hvilke tilskuddsordninger som vil være best egnet til å øremerke deler av midlene til dette er ikke avklart. Fylkesdirektøren kommer tilbake til fylkesutvalget med et konkret finansieringsforslag dersom søknaden om EU midler bli innvilget. Fylkesutvalget vil på det tidspunktet ta endelig stilling øremerking av tilskuddsordninger til dette formålet.

Problemstilling

Fylkesutvalget bes ta stilling til om fylkeskommunen skal søke medfinansiering fra Horisont Europa til gjennomføring av prosjektet Regional Innovation Valley i Rogaland.

Saksopplysninger

RIV er et EU-initiativ for å koble innovasjonsregioner på tvers av Europa. RIV skal finansiere prosjekter som koordinerer aktiviteter mellom europeiske regioner med komplementære utfordringer. Et slikt prosjekt skal etablere en samfinansiering av tilskuddsmidler mellom regionale myndigheter som sammen skal utlyse mellom 1-3 felles tilskuddsmuligheter over 3-4 år. Bedrifter og andre aktører fra disse regionene kan søke midler fra denne potten for å samarbeide med en partner fra en annen deltagende region.

RIV-etiketten til Rogaland fylkeskommune er tildelt oss basert på utfordringen med å redusere avhengigheten av fossile brensler, en problemstilling som samsvarer med nærings- og innovasjonsstrategien

Rogaland er en relativt spesialisert region med høy grad av industriell ekspertise innen energi og maritim sektor. Den årlige Rogalandsanalysen viser at vi også har høy ekspertise innen reiseliv og landbruk, men de er relativt ubeslektede med energibransjen – noe som innebærer at industriell krysskobling er mindre sannsynlig enn i mer nært beslektede industrier.

For å øke potensialet for ny innovasjon og utvikling av energi- og maritime teknologier kan det derfor være hensiktsmessig å etablere koblinger til relaterte industrier utenfor Rogaland.

Per i dag åpner ikke fylkeskommunens egne tilskuddsordninger for dette, noe som betyr at større innovasjons- og samarbeidsprosjekter må gjennomføres via andre kanaler – som for eksempel Horisont Europa. Men det å søke EU-finansiering er svært konkurranseutsatt og ressurskrevende, og derfor ofte ikke et reelt alternativ for mindre bedrifter. RIV skal senke terskelen for deltakelse i større prosjekter, samtidig som utfordringene som skal løses er lokalt forankret.

Om partnerskapet

Partnerskapet er sammensatt av regioner og institusjoner som har komplementære faglige utfordringer og styrker. Rogaland har høy ekspertise og ledende erfaring innen subseateknologi, mens andre prosjektpartnere, som Blekinge, Aragon, Castilla La Mancha, har komplementære og relaterte industrielle styrker innen maritime og landbaserte energinæringer.

Det interregionale partnerskapet har følgende deltakere:

- Scottish Enterprise (Skottland)
- Aragon (Spania)
- Castilla La Mancha (Spania)
- Blekinge (Sverige)
- Pomorskie (Polen, ikke endelig bekreftet)
- Sud-Est Constanta (Romania, ikke endelig bekreftet)
- Hamburg (Tyskland, ikke endelig bekreftet)
- Rogaland (Norge)

Valg av tema: Regional Innovation in Clean Energy Infrastructure Protection

Rogaland fylkeskommunes deltakelse i RIV senker terskelen for å søke EU-finansiering, gjennom at vi samarbeider med partnerregioner om prosjekter tematisk

rettet mot beskyttelse av infrastruktur for ren energi- og maritime teknologier. Temaet er spesielt viktig for Rogaland gitt den geopolitiske situasjonen som preges av usikkerhet, uforutsigbarhet og uro.

Som en del av prosjektet skal Rogaland fylkeskommune, sammen med partnerregionene utforme utlysninger som skal tildele Rogalandsbedrifter midler. Hensikten er å gjøre europeisk finansiering mer tilgjengelig gjennom utlysninger som reflekterer lokale forhold og utfordringer.

Disse utlysningene skal publiseres sammen med partnerregioner for å stimulere til nye samarbeidsprosjekter på tvers av flere av regionenes innovasjonsøkosystem - et nettverk bestående av bedrifter, myndigheter, academia og brukere som samarbeider for å utvikle nye løsninger, produkter og tjenester.

Eksempelvis kan en Rogalandsbedrift sammen med en bedrift i Blekinge og Aragon søke på medfinansieringsutlysningen for å finansiere et innovativt samarbeidsprosjekt. Dersom samarbeidsprosjektet vurderes som støtteverdig, skal de respektive regionale myndighetene utbetale midler til aktører tilhørende sin egen region. Dersom ingen Rogalandsbedrifter søker på ordningen, vil Europakommisjonens økonomiske bidrag tilbakeføres, og våre øremerkede midler kan forvaltes som normalt gjennom eksisterende tilskuddsordninger.

Økonomi

Prosjektets totale økonomiske ramme for Rogaland fylkeskommune på nåværende tidspunkt er på kr 23,5 mill.kr. hvorav 50 % dekkes av EU. Av dette skal 17,6 mill.kr. lyses ut til prosjekter, fordelt over tre utlysninger. 2,9 mill.kr. er overføringer fra EU til Rogaland fylkeskommune som kompensasjon for administrasjonskostnader. De siste 2,9 mill.kr. er beregnet verdi av egeninnsats til Rogaland fylkeskommune til administrasjon. Dette er et overslag, endelige tall kan justere seg frem mot inngåelse av endelig avtale for gjennomføring av prosjektet. Oppdaterte tall vil presentere i ny sak som fremlegges for fylkesutvalget dersom søknaden innvilges.

RIV-søknaden er planlagt oversendt til kommisjonen 15. oktober 2025, vanlig behandlingstid ligger på 4-6 måneder. Eventuelt tilsagn vil da bli gitt i februar/april

2026. Deretter har fylkeskommunen 5-8 måneder til å vurdere øremerking av egne tilskuddsmidler før signering av avtale med kommisjonen.

Estimert prosjektstart blir september/oktober 2026. Det første året i prosjektet blir brukt til å utforme felles utlysninger mellom partnerregioner og første utlysningrunde blir publisert høsten 2027. Fylkesdirektøren anser det som naturlig å ha dialog med aktuell politiske utvalg og eventuelt næringsrådet i utviklingen av utlysninger. Dette gir fylkesdirektøren tilstrekkelig tid til å vurdere en øremerking av midler opp mot den pågående gjennomgangen av eksisterende tilskuddsordninger.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren vurderer RIV-prosjektet til å være av høy relevans for fylkeskommunens overordnede ambisjon om regional omstilling. Prosjektet har solid forankring i nærings- og innovasjonsstrategien, spesielt kapittelet om energi og maritime næringer. Omstilling er også trukket fram som et av innsatsområdene i Regionalplan kompetanse, med vekt på både overføring av kompetanse til nye næringer og behov for ny konkret og spisset kompetanse.

Prosjektet styrker også fylkeskommunens forbindelser med andre regioner rundt temaet energiinfrastrukturens motstandsdyktighet. Dette er allerede et fremvoksende samarbeidsområde i fylkeskommunens internasjonale arbeid, blant annet gjennom samarbeidsorganer som Nordsjøkommisjonen og Conference of Peripheral and Maritime Regions (CPMR) som nylig er redegjort for i FT-sak 60/2025.

Øremerking av egne tilskuddsmidler til denne type prosjekter medfører en reduksjon i handlingsrommet for bruken av egne midler. Isolert sett vurderer fylkesdirektøren dette som negativt. Fylkeskommunen vil selv være med på utformingen av utlysningene, men de må utformes i samarbeid med partnere, og vil kreve samarbeid på tvers av regioner.

RIV-prosjektet bygger også på nærings- og innovasjonsstrategiens mål om å utnytte internasjonale muligheter og konkretisere handling for å benytte regionale fortrinn til videre utvikling av innovasjonsøkosystemet. Fylkesdirektøren anser det også som viktig at RIV i praksis være et verktøy som senker terskelen for internasjonalt samarbeid for mindre aktører.

Fremfor alt operasjonaliserer dette prosjektet fylkeskommunens evne og rolle som tilrettelegger for innovasjon, konkurransedyktighet og bærekraftige løsninger for næringslivet i Rogaland.

Konklusjon

Fylkesdirektøren anbefaler å søke på RIV-ordningen med søknadsfristen 15. oktober. Fylkesdirektøren vil legge frem en ny sak om øremerking av tilskuddsmidler for å dekke krav om egenfinansiering til deltakelse i RIV dersom søknaden blir innvilget.

Dersom Rogaland fylkeskommunes RIV prosjekt RICEIP får tilsagn, vil endelig forslag til finansiering vil bli lagt fram for politisk behandling. Fylkesdirektøren vurderer det som hensiktsmessig å se RIV i sammenheng med FT-sak 64/2025 Samordning av tilskuddsordninger- tjenesteområdet samfunn og vil i denne saken vektlegge sammenhengen mellom samordning og øremerking av tilskuddsmidler.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Dato: 14.09.2025

Arkivreferanse: 2025/69031-1

Saksbehandler: Erik Cockbain

Avdeling: Plan og arealforvaltning

FRAM - fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet i Rogaland - planprogram - offentlig høring

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
70/2025	25.09.2025	Ungdommens fylkesråd
72/2025	29.09.2025	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
44/2025	30.09.2025	Eldrerådet
39/2025	01.10.2025	Samferdselsutvalget
80/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Planprogram FRAM_til politisk behandling

Sammendrag

Saken omhandler planprogram for fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet (FRAM), Regional plan for Rogaland.

Saksframlegget beskriver og begrunner bakgrunn og rammene for utvikling av en ny regional plan, inkludert leveranser, organisering og fremdriftsplan, og redegjør kort for planprogrammets innretning og hovedinnhold

FRAM er et omfattende og ambisiøst prosjekt. For at det skal være mulig å få et første planvedtak innen sommeren 2027 i tråd med fylkesutvalgets vedtak i oppstartssaken i juni 2025, forutsetter planprogrammet at ikke alt kan tas opp til behandling i denne første fasen. I planprogrammet legges det opp til at første fase

avgrenses til å få på plass den overordnede strukturen for en ny plan, og noen utvalgte tema. Inndeling i faser og beskrivelse av hvilke plan tema som bør prioriteres er forklart på en oversiktlig måte i planprogrammet. Det redegjøres også grundig for det nye grepet med et «løpende» og tett plansamarbeid med kommunene, særlig knyttet opp mot rulleringen av fylkesplanen i hver fylkestingsperiode.

Fylkesdirektøren anbefaler at planprogram for ny fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet (FRAM) legges ut på offentlig høring med frist 31. januar 2026, med mål om første planvedtak i inneværende fylkestingsperiode, våren 2027.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Planprogrammet for ny fylkesplan for regional utvikling, areal og mobilitet (FRAM) legges ut på offentlig høring fra senest 1. november 2025 til 31. januar 2026.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektøren

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Arbeidet med FRAM er forankret i [Utviklingsplan for Rogaland - regional planstrategi 2025-2028](#), vedtatt i fylkestinget 29. oktober 2024 og [oppstartssak behandlet av fylkesutvalget, sak 108/25, 3. juni 2025](#).

Planprogram

I henhold til plan og bygningsloven skal det lages planprogram for regionale planer, jamfør §§ 4-1 og 8-3. Planprogrammet skal gjøre greie for formål med planarbeidet, hva som skal utredes, opplegg rundt medvirkning, planprosess og frister.

Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn før planprogrammet vedtas av fylkestinget.

Forslag til planprogram er vedlagt.

Problemstilling

Fylkesutvalget skal ta stilling til om planprogrammet for FRAM skal legges ut til offentlig ettersyn.

Saksopplysninger

Planprogrammet begrunner og beskriver en regional planprosess etter plan- og bygningsloven § 8-1 som skal bidra til å samle regionale mål, strategier og retningslinjer for areal og mobilitet i Rogaland i ett plandokument. Samtidig med at ny plan vedtas kan en rekke andre regionale plandokument oppheves som selvstendige planer. Det vil bidra til å gjøre plansystemet i Rogaland mer tilgjengelig og oppdatert.

Planprogrammet viser hvordan arbeidet vil organiseres som et fast og kontinuerlig samarbeid, og gjennomføres i flere faser. Første fase utgjør resten av denne fylkestingsperioden fram til 2027 og innebærer å få på plass et rammeverk for ny plan, noen høyt prioriterte tema, og strukturen for løpende samarbeid og medvirkning med kommunene og andre berørte parter.

Planprogrammet beskriver hvordan plantema skal avgrenses og utredes i denne første fasen av arbeidet. For noen tema planlegges det en helhetlig behandling i

første fase mens andre tema blir delvis behandlet eller utsatt i sin helhet til senere faser. Det gis en oppsummering av dette i en tabell nedenfor. Tabellen inngår også i forslag til planprogram.

Det planlegges for et effektivt og forutsigbart medvirkningsopplegg, inkludert en politisk referansegruppe der fylkespolitikere vil møte ordførerne i Rogaland, statsforvalteren og andre statlige aktører med ansvar for arealbruk og mobilitet.

Nedenfor redegjøres det kort for innretning av og innhold i planprogrammet.

Formål med planarbeidet – hvorfor trenger vi FRAM?

Første del av planprogrammet tar utgangspunkt i formål med arbeidet og de sentrale utfordringer og muligheter knyttet til samfunnsutvikling i Rogaland fremover.

Følgende fire «slagord» benyttes til å begrunne hvorfor et nytt og samlende planprosjekt i regi av Rogaland fylkeskommune er et viktig bidrag til dette:

- Ambisiøse mål om utvikling og bærekraft
- Vi er sterkere sammen
- Komplekse samfunnsendringer
- Forenkle og fornye – et helhetlig plansystem

Hva skal vi jobbe med i FRAM?

Andre del av planprogrammet tar utgangspunkt i de fire langsiktige utviklingsmålene fra Utviklingsplanen. For å sette disse inn i konteksten av regional areal- og mobilitetsplanlegging og gi retning til planarbeidet er det knyttet overordnede strategiformuleringer til utviklingsmålene. Hensikten er å kunne få tidlige og tydelige signaler om hva FRAM skal bidra til innen:

- Attraktive lokalsamfunn, tettsteder og byer
- Konkurransedyktig region
- Helsefremmende og inkluderende samfunn
- Klimaomstilling og livskraftig naturmiljø

Videre presenteres plantemaene som FRAM skal jobbe med, inkludert avgrensningen av disse i første fase av planarbeidet og utredningsbehov i denne fasen. Plantemaene er presentert som fire ulike «pakker» med undertema, med en regional arealstrategi som et samlende, tverrgående tema. Temaene er pakket av hensyn til planprosess og representerer ikke nødvendigvis endelig kapittelinndeling i et ferdig plandokument:

- By og stedsutvikling
- Transport og infrastruktur
- Næringsarealer og mineralressurser
- Blågrønne verdier

Plantemaene og i hvilken grad de omfattes av første fase av planarbeidet er oppsummert i denne tabellen:

Plantema	Undertema	Behandles* i første fase (->2027)	Kommentar
By og stedsutvikling	Senterstruktur og handel	Ja	Fastsette en samlet regional senterstruktur og oppdatere føringer for handel, tjenesteyting og regionale funksjoner. Arbeidet vil ta stilling til regional planbestemmelse for handel
	Stedsforming og bomiljø	Ja	Samle og oppdatere føringer fra gjeldende delregionplaner
Transport og infrastruktur	Transport og mobilitet	Delvis	Samle og oppdatere føringer for transportsystemet og differensierte mobilitetsstrategier. Fastsette hovedstruktur for transport og logistikk. Parkeringsnormer utsettes.

	Energisystemet	Nei	Det skal utarbeides kunnskapsgrunnlag om energisystemet i Rogaland, som skal ligge til grunn for planarbeidet i neste fase.
Næringsareal og mineral-ressurser	Regionale næringsområder	Ja	Samle og oppdatere føringer for regionale næringsområder fra gjeldende delregionplaner og regional plan grønn industri.
	Mineraler, byggeråstoff og massehåndtering	Delvis	Føringer for massehåndtering behandles i første fase. Mineraler og byggeråstoff utsettes. Utredningsarbeid knyttet til byggeråstoff og mineraler starter opp som grunnlag for videre planarbeid i neste fase.
Blågrønne verdier	Jordvern og landbruk	Ja	Samle og oppdatere føringer fra gjeldende delregionplaner og jordvernstrategien i første fase.
	Natur og friluftsliv	Delvis	Samle og oppdatere føringer for natur, friluftsliv og landskap. Aktuelle tema til vurdering vil være planvask, arealnøytralitet, naturrestaurering og kartfesting av viktige natur- og friluftslivsverdier og blågrønne strukturer.

*»Behandles i første fase» innebærer at det tas stilling til regional arealpolitikk (retningslinjer og bestemmelser) innen våren 2027.

Hvordan skal vi jobbe med FRAM?

Siste delen av planprogrammet presenterer og begrunner opplegget rundt medvirkning, møteplasser og fremdrift, med utgangspunkt i oppstartsaken vedtatt i fylkesutvalget i juni.

Sentralt står en *politisk referansegruppe* bestående av gruppelederne fra hvert parti i fylkestinget, og ledet av fylkesordfører, med fylkesvaraordfører som nestleder. En til to ganger i året vil det arrangeres stormøter der referansegruppen utvides med ordførerne i Rogaland, statsforvalteren og andre statlige aktører innen arealbruk og mobilitet.

Det legges også opp til en rekke andre medvirkningsaktiviteter med kommuner, statlige aktører og ulike interessegrupper.

Det legges opp til sluttbehandling av et planforslag i denne fylkestingsperioden.

- Juni 2025: Oppstart (FU)
- Nov. 2025: Høring av planprogram (nov-jan)
- Våren 2026: Vedtak planprogram (FU)
- Des. 2026: Høring av planutkast (des-feb)
- Juni 2027: Planvedtak (FT)

Forenkling av plansystemet

I denne siste delen av dokumentet er det tydeliggjort hvilke gjeldende planer som forutsettes avvirket i forbindelse med vedtak av FRAM. Dette forutsetter fremdrift og leveranse på de prioriterte plantemaene slik det er skissert i planprogrammet. Denne oversikten går lenger enn vedtatt utviklingsplan, men er i tråd med anbefalinger til oppstartssaken som ble vedtatt av fylkesutvalget i juni, FU-sak 108/25. Denne delen av dokumentet beskriver også forholdet mellom FRAM og andre pågående planprosjekt:

Avvikles som selvstendige plan-dokument i forbindelse med vedtak av FRAM i gjeldende fylkestingsperiode (→2027)²	Videreføres som selvstendig plandokument. Videre status avklares i fylkestingsperiode 2027–2031.
RP Jæren og Søre Ryfylke (2020) RP Dalane (2019) RP Haugalandet (2017) RP Ryfylke (2016) RP friluftsliv og naturforvaltning (2017) RP massehåndtering (2017) RP byggeråstoff i Ryfylke (2013) RP byggeråstoff på Jæren (2006) RP klimatilpasning (2020) RP vindkraft (2007) Jordvernstrategi for Rogaland (2019/2023) Strategi for små vannkraftverk 2014–2020 (2014)	RP kulturmiljø (2023) RP grønn industri (2023) RP vannforvaltning (2022, under revisjon) RP Preikestolen og Lysefjordområdet (2025) RP Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei (Heiplanen) (2012, revisjon vurderes)

Fylkesdirektørens vurderinger

Demokratisk forankret arealplanlegging er blant de mest sentrale verktøyene samfunnet har for å styre samfunnsutviklingen i ønsket retning. Gjennom langsiktig og helhetlig planlegging legger vi til rette for at samfunnets behov dekkes, med arealer til boliger, næringsliv, samferdsel, friluftsliv, fornybar energi, ressursutvinning med mer. Samtidig brukes planlegging aktivt for å realisere viktige mål som ivaretagelse av naturmangfold, reduksjon av klimagassutslipp og vern av matjord.

Disse hensynene kan ofte komme i konflikt. Når arealene blir knappere, øker behovet for tydelige prioriteringer og balanserte avveininger mellom ulike interesser.

Fylkeskommunen har hatt, og FRAM kan spille, en sentral rolle i dette arbeidet.

Gjennom FRAM kan vi fasilitere dialog på tvers av forvaltningsnivåer og bidra til å samordne statlige, fylkeskommunale og kommunale interesser og virkemidler i fylket. På denne måten kan arealbruken og utviklingen av infrastruktur skje på en måte som sikrer langsiktige gevinster, både for dagens innbyggere og for kommende generasjoner.

Prioritering

Utkast til planprogram viser at FRAM er et omfattende og ambisiøst prosjekt – både når det gjelder målsettingene, omfang av plantema, utredningsarbeid og medvirkningsopplegg. FRAM vil kreve mye av både fylkespolitikere, fylkesadministrasjon og våre eksterne samarbeidsparter i årene fremover.

For at det skal være mulig å få et første planvedtak innen sommeren 2027 i tråd med fylkesutvalgets vedtak i oppstartssaken juni 2025, forutsetter planprogrammet at ikke alt kan tas opp til behandling i denne første fasen. Fasen bør avgrensnes til å få på plass den overordnede strukturen for en ny plan, og noen utvalgte tema. Inndeling i faser og beskrivelse av hvilke plantema som bør prioriteres er forklart på en oversiktlig måte i planprogrammet.

Effektivt samarbeid

FRAM legger opp til en ny og spennende organisering. En ny fylkesplan som erstatter fire delregionplaner gir både utfordringer og muligheter når det gjelder medvirkning. Med FRAM må vi derfor tenke litt nytt rundt involvering.

Selv om FRAM legger opp til færre direkte møter i «styringsgrupper» med politisk ledelse i kommunene enn det som har vært tilfelle i forbindelse med delregionplanene for hhv Jæren, Ryfylke, Dalane og Haugalandet, gir det nye prosjektet også nye muligheter vi ikke har hatt før. Rullering av planen i hver fylkestingsperiode vil gjøre det mulig å ha flere og hyppigere høringer hvor kommunene formelt kan uttale seg basert på grundige lokale behandlinger. Det vil også bli enklere og raskere å gjennomføre planendringer for å møte nye utfordringer eller gripe nye muligheter. Oppdaterte planer er viktig for fylkeskommunens legitimitet som både regional samfunnsutvikler og planmyndighet.

Med den politiske referansegruppen får fylkespolitikerne også en ny arena for å utforske sammenhengene mellom regional utvikling, arealbruk og mobilitet sammen med kommunepolitikere og statlige aktører. Utover dette vil det jobbes parallelt med informasjon og medvirkningstiltak for å sikre god involvering.

Den brede inngangen til plandialogen med kommunene og staten som FRAM legger til rette for, kan benyttes til å se både enkeltkommuner, delregioner, og grupper av kommuner med lignende utfordringer og muligheter samtidig. Differensiering er et viktig stikkord fra fylkesutvalgets behandling av oppstartssaken i juni, som planprogrammet har med seg. En del av ambisjonen ved å frigjøre seg fra «delregionfokuset» i gjeldende planer er at det skal være enda enklere å løse planoppgaver sammen med lignende kommuner - på tvers av fylket. Dette blir svært viktig dersom vi skal nå visjonen vår, *Sammen for et grønt og attraktivt Rogaland*.

Konklusjon

Planprogrammet gir en ryddig og god oversikt over formålet med FRAM, innretning på arbeidet med ulike plantema og opplegget for medvirkning. Fylkesdirektøren anbefaler at planprogrammet legges ut på offentlig høring fra senest 1. november 2025 til 31. januar 2026.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Dato: 16.09.2025

Arkivreferanse: 2025/71013-1

Saksbehandler: Jon Bjørnar Monstad

Avdeling: Eiendom

Foreløpig vurdering av fremtidig lokasjon for Fagskolen Rogaland, studiested Stavanger

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
31/2025	18.09.2025	Fagskolen Rogaland
47/2025	30.09.2025	Eldrerådet
52/2025	30.09.2025	Opplæringsutvalget
81/2025	02.10.2025	Kultur- og næringsutvalget
		Fylkesutvalget
		Fylkestinget

Sammendrag

Fagskolen Rogaland spiller en viktig rolle i å møte kompetansebehovet i Rogaland gjennom et bredt utdanningstilbud innen tekniske fag, maritime fag, helse- og oppvekstfag, samt økonomisk-administrative fag. Skolen har vokst betydelig siden 2017, drevet av regionale behov og nasjonale forventninger om omstilling og vekst. Høyere yrkesfaglig utdanning er i hovedsak finansiert av statlige øremerkede tilskudd. Fagskolen Rogaland har ansvaret for høyere yrkesfaglig utdanning i fylkeskommunal regi.

Fylkesdirektøren anerkjenner skolens strategi for videre vekst og ser behovet for å samle skolen på én lokasjon. Det er derfor lagt opp til at det utarbeides to parallelle mulighetsstudier, ett for nybygg lokalisert på Ullandhaug og ett for rehabilitering og eventuelt utbygging på dagens lokasjon (Kalhammerodden).

Avklaringer knyttet til satsing på Fagskolen Rogaland er sentralt i den videre oppfølgingen av saken. Også utgifter til lokaler og indirekte kostnader må tas hensyn til i en samlet prioritering av høyere yrkesfaglig utdanning versus andre fylkeskommunale oppgaver. Samlede finansielle konsekvenser i drift må kunne gjøres rede for.

Mulighetsstudiene legges frem for politisk behandling etter at ambisjonsnivået for, og fremtidig finansiering av, Fagskolen Rogaland er avklart.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Øyvind Langeland

økonomi- og eiendomsdirektør

1. Bakgrunn for saken

I fylkestingets sak 135/22 *Alternativer for rehabilitering av byskoler i Stavanger* ble følgende vedtatt;

«1. Fremtidig lokalisering av fagskolen Rogaland, avdeling Stavanger, utredes nærmere i form av parallelle mulighetsstudier med tidligkalkyler på Kalhammeren og annen egnet tomt, med sikte på å ha på plass permanente lokaler senest innen 2031/32.»

Fylkesdirektøren har jobbet tett sammen med Fagskolen Rogaland i saken.

Fylkesdirektøren har i denne omgang avgrenset egnet alternativt område til Ullandhaug, men det presenteres ingen tidlige kalkyler. Det vil arbeides videre med parallelle mulighetsstudier for de to alternativene, og fylkesdirektøren tar sikte på å fremlegge ny sak til politisk behandling høsten 2026.

2. Problemstilling

Fagskolen Rogaland sine nåværende lokaler er utdaterte og passer dårlig til skolens drift. Administrasjonen går derfor videre i utredningen av et beslutningsgrunnlag for etablering av ny fagskole på Ullandhaug. Samtidig utarbeides det et mulighetsstudie der dages bygningsmasse rehabiliteres, eventuelt med et nybygg.

Et vesentlig spørsmål som er ubesvart, er fylkeskommunens fremtidige satsing på høyere yrkesfaglig utdanning, gitt at frie inntekter kan måtte benyttes i et betydelig økt omfang. Prioritering av tjenesteområdet vis a vis andre tjenesteområder er ikke tema for denne saken.

3. Saksopplysninger

3.1. Relevante saker

FT-sak 108/2024 - Fagskolen Rogaland – Vekst og økonomi

FT-sak 123/2023 – Fordeler og ulemper ved å skille voksenopplæring og fagskole på SOTS

FT-sak 135/2022 - Alternativer til rehabilitering av byskoler i Stavanger

FT-sak 104/2020 - Skoleiers styringssignal

FT-sak 137/2019 – Fagskolen – Fylkeskommunens rolle som skoleeier og forvalter

FT-sak 64/17 - Organisering av Fagskolen Rogaland

3.2. Litt om Fagskolen Rogaland

Fagskolen Rogaland er fylkeskommunens egen fagskole, og i 2017 vedtok fylkestinget i sak 64/17 å organisere Fagskolen Rogaland som én skole med én rektor. Den tidligere fagskolen i Rogaland kurs- og kompetansesenter (RKK) ble også innlemmet i Fagskolen Rogaland fra 01.08.18. Utdanningene er regulert i lov om høyere yrkesfaglig utdanning. Skolen har eget styre som er skolens øverste ansvarlige styringsorgan, og som bl.a. gir forskrift om opptak og om utdanning publisert på lovdata.

Historikk

Studiested Stavanger har røtter tilbake til sjømanns- og maskinistiskoler fra midten av 1800-tallet, og fikk sin første tekniske fagskole i 1937. I 1963 ble tre tekniske skoler slått sammen, og i 1977 delt i fagskole og ingeniørhøgskole. Sjømannsskolen og maskinistiskolen ble samlet under Kalhammaren videregående skole, og ble i 1983 til Stavanger maritime videregående skole. Med oljevirksomheten på 1970-tallet ble maskinistiskolen viktig for offshoreopplæring. I 2001 ble maritime videregående skole og Stavanger tekniske fagskole slått sammen til Stavanger offshore tekniske skole, som fram til omorganiseringen i 2017 var blant landets største tekniske fagskoler.

Strategier og studenttall

Fagskolen Rogaland har følgende strategiske mål:

Mål 1: Fagskolen Rogaland skal utvikle og tilby utdanninger av høy kvalitet i tråd med arbeidslivets behov og samfunnets forventninger.

Mål 2: Fagskolen Rogaland skal sikre og videreutvikle et godt lærings- og arbeidsmiljø og gode utdanningsvilkår for studentene.

Mål 3: Fagskolen Rogaland skal vedlikeholde og videreutvikle en robust organisasjon.

Mål 4: Fagskolen skal være robust og fleksibel nok til å håndtere endringer i etterspørsel, kompetansebehov, konjunkturer og ulike økonomiske

rammebetingelser.

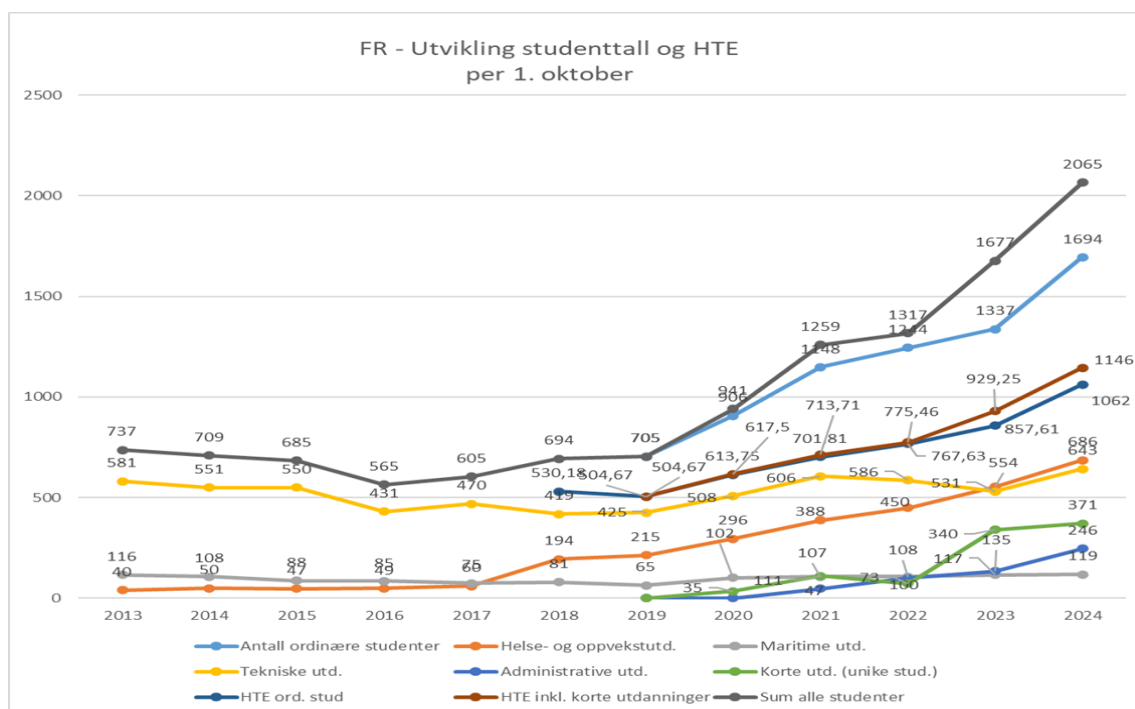
Mål 5: Fagskolen Rogaland skal være proaktiv og bidra til omstilling og innovasjon.

I tillegg er det utarbeidet egne strategier for områder med fagområdeakkreditering, det vil si for helse- og oppvekstutdanninger, administrative og økonomiske utdanninger, tekniske utdanninger og maritime utdanninger.

Målene skal nås gjennom felles strategier for å utvikle samarbeidet med nåværende og framvoksende yrkesfelt, sikre god medvirkning av studenter, sikre høy gjennomstrømming, utvikle læringsmiljøet og utvikle høyere yrkesfaglig utdanning som et likeverdig alternativ til universiteter og høyskoler, og bidra til positivt omdømme av utdanningsslaget.

Fagskolen Rogaland har studiesteder i Stavanger og Haugesund, og tilbyr høyere yrkesfaglig utdanning (HYU, fagskoleutdanning), som ligger på nivå over videregående opplæring (NKR nivå 5). Skolen er tilsluttet Studentsamskipnaden i Stavanger og samarbeider med samskipnaden "Sammen" i Haugesund.

Fagskolen Rogaland tilbyr ordinære utdanninger innen fire ulike fagområder fordelt på 57 utdanninger (per 1.3.2025). I tillegg kommer korte prosjektfinansierte utdanninger under 30 studiepoeng (Industrifagskolen og bransjeprogram).

Det var totalt 2 065 studenter ved skolen per 1. oktober 2024, og av disse var 1 694 studenter på ordinære utdanninger. Fagskolen Rogaland er nest størst av de offentlige fagskolene i Norge, kun forbigått av Fagskolen i Viken i antall tilbudte studieplasser.

De fleste fagskolestudentene er over 30 år, studerer på deltid ved siden av jobb, og har yrkesfaglig kompetanse i bunn.

Fagskolens studiested Stavanger holder til i lokaler på Kalhammaren samt i leide lokaler i Byfjordparken.

3.3. Rogaland fylkeskommunens rolle som forvalter og skoleeier

Ifølge lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) §3 skal fylkeskommunen sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt.

Rogaland fylkeskommune har i denne sammenheng, som beskrevet i FT-sak 137/2019¹, rolle både som forvalter overfor alle fagskolene i Rogaland, og som skoleeier for Fagskolen Rogaland.

Som skoleeier forvalter fylkestinget fylkeskommunens eierskap for vår egen fylkeskommunale fagskole, Fagskolen Rogaland.

3.4. Fagskolen Rogaland sin utvikling

Fagskolen Rogaland har hatt stor vekst de siste årene, både når det gjelder studenter og studieportefølje. Denne veksten er i samsvar med nasjonale strategier og ambisjoner.

I perioden 2017 til 2024 er studentporteføljen målt i hoder nær firedoblet, og den doblet seg i perioden 2020 til 2024. Målt i heltidsekvivalenter (HTE) doblet tallet seg fra 2019 til 2024. Fagskolen Rogaland har i økonomiplanperioden lagt inn en forventning om vekst på 120 studenter i 2026 og videre 150 studenter hvert år fra

¹ FT-sak 137/2019

2026. Et sentralt spørsmål er om dette vil henge sammen med økt statlig finansiering.

Bakgrunnen for den forventede veksten er blant annet arbeidslivets behov for kompetanse, grønn omstilling, demografisk utvikling med økt kompetansebehov innen helse- og omsorgstjenestene og effekten av fagområdeakkrediteringer som gir økt omstillingskapasitet.

Stortinget behandlet 15.05.25 stortingsmeldingen om høyere yrkesfaglig utdanning, Meld. St. 11 (2024-2025) Fagfolk for en ny tid - med høyere yrkesfaglig utdanning. I meldingen legger regjeringen frem en rekke tiltak for å styrke fagskolene, og redegjør for videre arbeid som skal følges opp. Blant annet vedtok Stortinget innføringen av en egen søyle for høyere yrkesfaglig utdanning med nye nivåer i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) på NKR-nivåene 6 («yrkesbachelor») og NKR 7 («yrkesmaster»), altså høyere nivåer enn i dag.

Med meldingen ville regjeringen sikre flere og mer kompetente fagfolk til norsk arbeidsliv. For å få til det må høyere yrkesfaglig utdanning styrkes, slik at livslang læring blir tilgjengelig for alle, i hele landet. Utviklingen en ser i Fagskolen Rogaland er med andre ord resultatet av en nasjonal politikk over lang tid.

Det tilfaller fylkeskommunene å kartlegge regionale kompetansebehov, formidle behov til tilbydere, som fagskoler, og tilrettelegge for etterspurte opplærings- og utdanningstiltak. Fordi fylkeskommunene har denne rollen, er det avgjørende at fylkeskommunene har ansvar for å dimensjonere høyere yrkesfaglig utdanning. Det vil derfor være nødvendig at Rogaland fylkeskommune nøye analyserer kompetansebehovet i regionen og tilrettelegger for Fagskole i korrekt dimensjonering.

Fylkeskommunen har fra tidligere (2022) fått utarbeidet et arealbehov sammen med Norconsult. Rapporten viser behov for 9567 m2 til Fagskolen Rogaland.

Dette tallet vil administrasjonen se nærmere på i ny sak der spørsmålet om rehabilitering eller flytting av Fagskolen Rogaland tas opp igjen.

3.5. Finansiering av Fagskolen Rogaland

Finansiering av fagskolesektor kommer primært fra fire hovedkilder:

1. Statlige driftstilskudd

2. Fylkeskommunale frie midler
3. Studentbetaling
4. Prosjektmidler

Statlige driftstilskudd

Øremerkede statlige driftstilskudd utgjør hovedandelen av fagskolenes finansiering sett under ett. Tilskuddet baserer seg på en grunnfinansiering pluss et resultatledd.

Resultatleddet er økningen i antallet produserte studiepoeng (heltidsekvivalenter) med to års etterslep per fylke. Det er opp til den enkelte fylkeskommune hvilke prinsipper som legges til grunn for fordelingen av tilskuddet, men fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert høyere yrkesfaglig utdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt.

Fylkesdirektøren viser til at finansieringen av fagskoler er endret vesentlig fra 2018. Fylkeskommunale fagskoler ble tidligere finansiert gjennom rammetilskuddet til fylkeskommunene (uten øremerking). Private fagskoler fikk direkte statstilskudd fra Kunnskapsdepartementet. I statsbudsjettet for 2018 ble tilskuddet til fylkeskommunale fagskoler øremerket for første gang. I fagproposisjonen fra Kunnskapsdepartementet sto dette:

«Regjeringen foreslår å øremerke midlene til fylkeskommunale fagskoler for å bidra til at midlene brukes til formålet og styrke likebehandlingen av offentlige og private fagskoler.»

Staten hadde som utgangspunkt at fagskoleutdanning skal finansieres etter samme modell, uavhengig av om tilbyderer er offentlig eller privat. Dette betyr at øremerkede tilskudd gis etter like satser, og ordlyden i retningslinjene for tilskudd til drift av fagskoler kan forstås som at midlene skal dekke de samme typer driftskostnader (undervisning, utstyr, lokaler osv.) uavhengig av organisering.

Fra 1. januar 2020 fikk fylkeskommunene det samlede ansvaret for høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoler) som en del av regionreformen. Fylkeskommunene tildeler driftsmidler til fagskoler og utdanningstilbud etter prinsippene og prioriteringene som bestemmes i det enkelte fylket, og i tråd med målene for tilskuddsordningen i statsbudsjettet.

Fra Orientering om tilskuddsordningen for driftsmidler til fagskoler i 2025 (Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse):

«Hoveddelen av tilskuddet skal gå til drift av utdanning som er akkreditert som høyere yrkesfaglig utdanning. Fylkeskommunene kan benytte deler av tilskuddet til kostnader knyttet til å administrere tilskuddet.»

Fylkeskommunale frie midler

Ifølge rapport fra Deloitte varierer det i hvilken grad den enkelte fylkeskommune tilfører fagskoler i eget fylke fylkeskommunale frie midler til drift.²

Fylkeskommunene tildelte totalt 172,5 mill. kroner fra de frie midlene til drift av fagskoler i 2023 ifølge rapporten. Det er store forskjeller i omfanget mellom de ulike fylkene. Fylkesdirektøren mener det bør tas høyde for at sammenligningen ikke inneholder alle kostnadsbærende elementer. For Rogaland fylkeskommune er ikke utgifter til lokaler og byggdrift tatt med i tallene som er rapportert til Database for statistikk om høyere yrkesfaglig utdanning, som Deloitte har basert seg på.

Rapporten gir en indikasjon på det er store variasjoner i hvilken grad den enkelte fylkeskommune tilfører fagskoler mer midler enn det fylkeskommunene får i tilskudd fra Kunnskapsdepartementet til drift av fagskoler. Åtte av 11 fylkeskommuner har rapportert bruk av frie midler til drift av fagskolene.³

Frie inntekter er midler som fylkeskommunene kan disponere fritt innenfor rammene av lov og forskrift. Frie inntekter består i hovedsak av rammetilskudd og skatteinntekter.

Det vil komme opp sak i 2026 som skal klargjøre Rogaland fylkeskommune sitt bidrag av frie midler til Fagskolen i Rogaland, og da med en forutsetning om at alle kostnadsbærende elementer blir synliggjort.

Fagskolen i Agder sto ferdig til skolestart i 2022. Bygget ble finansiert av Agder fylkeskommune. En skulle tilrettelegge for 550 studenter og 50 ansatte, i tillegg skulle bygget romme en tannklinikk. Det var satt opp en ramme på 6500m² for fagskolen og

² Evaluering av fagskolemeldingen – andre delrapport

³ HK-dir, 20241

700m2 for tannklinikken. Parkeringskjeller var ikke beskrevet, men kom som en del av løsningsforslaget til tilbyder. Det var økonomisk ramme på 328 millioner for fagskole samt tannklinikk. Skolen og tannklinikken kostet 301 millioner inkludert kjøp av tomt, inventar etc. Byggekostnader var 225 millioner. En måtte kjøpe tomt i tillegg. Merk at prosjektet ble gjennomført med 2020-priser. Det har vært en sterk kostnadsøkning siden den gangen.

Studentbetaling

Det er private fagskoler som krever inn den største andelen studentbetaling, totalt ca. 791 mill. kroner i 2023, noe som utgjorde 32 % av den totale finansieringen.

Offentlige fagskoler mottok i 2023 omtrent 43 mill. i studentbetaling, en andel på 2 % av finansieringen.

Det er problematisert i St. 11 (2024-2025) om en bør ha studentbetaling. Stortinget har behandlet stortingsmeldingen, og det vises til vedtak 685 foretatt av Stortinget i behandlingen:

"Stortinget ber regjeringen gjennomgå finansieringen av fagskolestudier og vurdere det opp mot gratisprinsippet i norsk utdanningssystem, og fremme en sak for Stortinget innen utgangen av 2026."

Fagskolen Rogaland har studentbetaling beregnet til 5,3 millioner kroner i 2025.

Prosjektmidler

Dette er midler forvaltet av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. Som en oppfølging av fagskolemeldingen har det blitt en tilskuddsordning med utviklingsmidler for å styrke kvaliteten i høyere yrkesfaglig utdanning gjennom bedre læring for studentene, økt kvalitet i undervisning og høy arbeidslivsrelevans. Det er også opprettet ordning med kompetanseutviklingsmidler gjennom bransjeprogram, og driftsmidler til studieplasser innen industri og bygg, betegnet som Industrifagskolen. Gjennom de to siste ordningene blir studieplassene fullfinansiert.

Det vil legges frem mer utfyllende opplysninger rundt finansiering av Fagskolen Rogaland i sak for Fylkestinget i 2026.

3.6. Alternative løsninger for Fagskolen Rogaland

Investeringer i skolebygg, enten det gjelder rehabilitering, utbygging eller nybygg, skal bidra til å innfri funksjonelle standarder over tid, som krav til ny teknologi og opprettholdelse av rimelige miljøstandarder. Skolebygninger skal tilpasses nye studentgrupper og studieplaner, nye krav til læring og nytt faglig og pedagogisk innhold.

Bygningene må være tilpasset behov framover i tid for at ikke framtidige investeringsbehov skal bli uforholdsmessig store. En ny skole eller en stor oppgradering og utbygging innebærer store investeringer.

Fagskolen Rogaland har vært på tomten i Kalhammeren siden 1956. De har en flott tomt i innseilingen til Stavanger. Dagens tomt på Kalhammeren er innarbeidet. En rehabilitering gjør at en slipper å flytte vekk fra dagens område når rehabiliteringen er ferdig.

På den andre siden er ikke bygget tilpasset dagens drift, men er gammelt, trangbodd og modent for rehabilitering. Bygget er for lite til å kunne dekke studenter og administrasjonen. Bygget har heller ikke den fleksibiliteten en ønsker seg av moderne skolebygg. Det er følgelig alene lite egnet for framtidig vekst og utvikling.

Videre er det grunn til å tro at en rehabilitering vil bli svært kostbar å utføre. Dagens bygg består i all hovedsak av tykk betong, noe som vil gi store kostnader i rehabiliteringen. Det er behov for teknisk oppgradering i alle byggene. Dagens ventilasjonsanlegg er gammelt, og det er stort behov for at en skifter det helt ut. Det er en del begrensinger som ligger i tekniske føringsveier.

Fylkesdirektøren påpeker at en ren rehabilitering trolig ikke vil være nok for å dekke skolens arealbehov. En vil da måtte bygge ut på dagens tomt eller leie videre i Byfjordparken. Lokalene i Byfjordparken ble opprinnelig leid for å huse voksenopplæringen, men brukes i dag både av dem og av Fagskolen Rogaland.

Dersom en rehabiliterer, må store deler av Fagskolen flytte ut i leide lokaler i byggeperioden. Leiekostnadene blir betydelige. Det er uttrykt bekymring fra styret i Fagskolen Rogaland om hvordan en skal kunne opprettholde drift av høy kvalitet i en slik byggefase. Når rehabiliteringen er ferdig, må en bruke lokalene i Byfjordparken videre. Dette problematiseres av at Bergeland vgs også trenger lokaler i Byfjordparken.

Det er en rekke positive sider ved at det bygges en ny Fagskole Rogaland. Det viktigste er at dagens bygg ikke er tilpasset den store utviklingen Fagskolen Rogaland har hatt på antall studenter og administrasjon. Fagskolen har stort behov for å samle studenter og administrasjon i ett bygg. I dag er eksempelvis administrasjonen spredt rundt i ulike bygg. Når de merkantile er spredt, er det ikke lett å få til et kompetansefellesskap og god utnyttelse av ressurser.

Dagens bygningsmasse er heller ikke tilpasset det arealet en trenger i forhold til undervisningen. Når en bygger et nytt bygg, vil en kunne tilpasse dette i forhold dagens behov.

Rogaland fylkeskommune eier sammen med kommunene Stavanger, Sola og Sandnes tomt (BOP4) på Ullandhaug som kan være aktuell for utbygging. Det presiseres at Rogaland fylkeskommune uansett må kjøpe tomten. Dersom en flytter til denne tomten vil en komme nye nærmere UiS noe som vil åpne for økt samhandling opp mot universitetet og nytt sykehus. Det vil også være en stor fordel for studentene til Fagskolen Rogaland å være del av campus og velferdstilbudene til studentsamskipnaden der.

I tillegg til å vurdere mulighetene ved eksisterende bygningsmasse og på ny tomt, er det viktig at nærheten til kollektivaksen, at løsninger for parkering opp mot nullvekstmålet, samt at andre vesentlige faktorer vurderes og vektlegges i beslutningen.

3.7. Finansiering av rehabilitering eller ny skole

Størrelsen på kostnader knyttet til rehabilitering vil være avhengig av hvor omfattende rehabilitering en går inn for å utføre. Dersom en gjør en mindre rehabilitering vil kostnadene bli mindre, men Fagskolen Rogaland vil da ha et bygg som ikke kan ivareta studenter og administrasjon på en god måte.

Det er anført at både en rehabilitering på eksisterende lokasjon og et nybygg på Ullandhaug vil kreve bruk av fylkeskommunens frie inntekter, da fagskolen Rogaland ikke har økonomisk kapasitet til å bære slike kostnader alene.

Dersom ny lokalisering blir det foretrukne alternativet, kan dagens tomt på Kalhammerodden selges. Vern, utbyggingsmuligheter og -formål vil kunne påvirke

salgssummen, og fylkesdirektøren vil avklare disse forholdene før mulighetsstudiene legges fram for politisk behandling. I tillegg bør det avklares en eventuell sambruk mellom universitetet, Stavanger universitetssykehus og fagskolen.

For begge alternativer vil det gjennomføres grundige kostnadsanalyser og fremlegges forslag til økonomiske rammer i sak om mulighetsstudier.

4. Fylkesdirektørens vurderinger

Fagskolen Rogaland bidrar gjennom sitt arbeid med å oppfylle fylkeskommunens forpliktelse i fagskoleloven § 3 om å tilby akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt. Gjennom sine tilbud innen et bredt spekter av utdanninger innen både tekniske, økonomisk-administrative, helse- og oppvekstfag så vel som maritime og etter hvert matfaglige utdanninger, har skolen et unikt tilbud som arbeidslivet i Rogaland etterspør.

Perioden fra 2017 har vært en periode hvor alle aktører, det være seg regjering, Storting eller partene i arbeidslivet, har vært enige om vekst. Driver for veksten til Fagskolen Rogaland har vært kompetansebehovet i regionen, og fagområdeakkrediteringene som har muliggjort at veksten har økt i takt med næringslivets behov. Det er klare nasjonale forventninger til omstillingsevne og et effektivt utdanningssystem, særlig for å håndtere omstilling i mange sektorer i retning økt bærekraft, men også for å takle den befolkningsmessige utviklingen innen helse og omsorg.

Det er vanskelig for fylkesdirektøren å se det nøyaktige arealbehovet Fagskolen Rogaland har, siden dette er fremstilt gjennom ulike prognoser og antakelser. Et avklart arealbehov er et viktig premiss for å kunne fremlegge parallelle mulighetsstudier på de to tomtene.

Utviklingen mot en egen høyere yrkesfaglig søyle med nivå 6 og 7 som vedtatt av Stortinget, vil trolig forsterke vekstpotensialet, om enn usikkert i hvilken grad ennå.

Når det gjelder økonomiske forutsetninger og drift av fylkeskommunale fagskoler, kan det i praksis være slik at mange fylkeskommuner velger å dekke lokaler og byggdift fra egne eiendomsbudsjetter. Da kan i så fall hele fagskoletilskuddet brukes på undervisning og læringsmiljø, i motsetning til de vilkårene for drift som gjelder for

private fagskoler. Dette kan være nedarvet fra tidligere praksis, men kan også bunne i uklare premisser for bruk av øremerkede tilskudd, og hvilke kostnadselementer som kan, skal eller eventuelt bør dekkes inn for å sikre likebehandling.

Fylkesdirektøren legger til grunn at premissene for finansiering og fordeling må avklares og beskrives nærmere i en senere sak, som nevnt. Høyere prioritering av høyere yrkesfaglig utdanning gjennom økt bruk av frie inntekter vil annet likt måtte få konsekvenser for prioriteringen av andre fylkeskommunale formål. Fylkesdirektøren vurderer det som viktig å få full oversikt over alle kostnadsbærende elementer og den faktiske prioriteringen av fagskoleformål vis a vis videregående opplæring.

5. Konklusjon

Fagskoleutdanningen er svært viktig for å dekke kompetansebehov i Rogaland, både i privat og offentlig sektor og på kort og lang sikt. Fagskolen Rogaland er med bredden i sitt utdanningstilbud og med fagområdeakkrediteringene i fremste rekke for å dekke dette behovet, og fylkesdirektøren støtter i utgangspunktet skolens ledelse og styre i deres ambisiøse strategi for vekst og utvikling. Finansiering vil kunne være en begrensende faktor. For å få oversikt over hvordan arealbehov kan tas hånd om på en framtidsrettet og bærekraftig måte, utredes to alternativer i en parallell mulighetsstudie;

1. Ny fagskole lokalisert på Ullandhaug.
2. Rehabilitering og nybygg på Kalhammeren

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.